

Μιθιταρισμός*

(Άνέκδοτο)

Γιοσέφ 'Ελιγιά

Μαύρη ή πολιτεία μας βουβή και οάν συλλογιόμενη,
τήν εὐτυχία πού διάβηκε σά μάταια προομένει!
Στις πλατειούλες τīs βουβές και σά βουβά καντούνια
ντρὰν ντρὰν κροτοῦνε τὰ σπιρούνια.

Μές στις ψυχές ἀντιλαλοῦν τοῦ μακελιοῦ οἱ ἀνέμοι,
σφίγγει ή μανούλα τὸ μικρὸ κι ἀναριγᾶ και τρέμει
κλαίει ή γριά τὸ γίόκα της στὸ ἔρημικὸ της σπίτι!
και λέει τὸ μοιρολόι της σὲ ἅγιον ἔρημίτη!

Ένας διαβάτης τραγουδᾶ τὸ γιὸ τοῦ ψηλορείτη
κι ἔνδς οκυλιοῦ ή βραχνή φωνή γαυγίζει ἕναν ἀλήτη.
Και στις πλατείες τīs βουβές και σά βουβά καντούνια
ντρὰν ντρὰν κροτοῦνε τὰ σπιρούνια.

Συμβουλές τοῦ Μπ. Μπρέχτ γιὰ τοὺς ποιητές

«Κάμε τήν τέχνη σου ὄπλο και πρόχωμα
και μέσο, και δικάζε και μαστίγωνε ἀλύ-
πητα με τὸ τραγούδι σου».

«Ὁ συγγραφέας ἔνσαρκώνει σά γραπτὰ
του τήν ψυχὴ τοῦ λαοῦ του. Μάχεται
γιὰ τήν ἐλευθερία τοῦ λαοῦ του, γιὰ τὸ
μέλλον του, γιὰ τήν ἀνύψωσή του»

«Τὸ ποίημα πρέπει νὰ κρίνεται με βάση
τὴ χρησιμότητά του. Ὅλα τὰ μεγάλα ποιη-
τικά ἔργα ἔχουν τήν ἀξία τῶν τεκμη-
ρίων»

«Ὁ καλλιτέχνης ὀφείλει ν' ἀπαρνηθεῖ
τὸν ἐγωϊστικὸ ἀτομικισμό του, γιὰ νὰ τε-
θεῖ ὀλόψυχα στὴ διάθεση τῆς κοινωνίας».

Μυρिकाστικὲς ἀποθαύσεις

(Άπόσπασμα)

Δημήτρη Κακαβελάκη

Τ' ὄνειρο ταξιδεύει
τὸ γαλάζιο πουλι βούλιαξε
οἱ καθάρμες φωνές αἰωροῦνται
πέρα ἀπὸ ἀψίδες θριάμβου.

Ἄστέρι βραδυνὸ
ἀστέρι τῆς αὐγῆς
ἀστέρι τοῦ μεσημεριοῦ

ή συνωμοσία εἶναι γνωστὴ
ἄλλο μὴν προσπαθεῖτε...

Τρελὴ κι ἂν ἦταν ή ἀπόφαση
τρελὴ κι ἂν ἦταν ή ἐκτέλεση
τρελὴ κι ἂν ἦταν ή φρουρὰ
ἐμεῖς περπατοῦμε ἴσια
στὸ σκοτάδι.

ο Τὸ ἀνέκδοτο ποίημα τοῦ Γιοσ. 'Ελιγιά τὸ ἔχουμε ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ ἀείμνηστου σύντροφου
και φίλου τοῦ ποιητῆ Βασίλη Καρασκόγια πού ἔβγαλαν οἱ δυὸ τους και τήν πρώτη ἐργατικὴ ἐφη-
μερίδα σά Γιάννινα γύρω σά 1920.

Συστήματα, ψυχοφοβίες κι εξελίξεις

Του Λέμπρου Μάλαμα

Μέσα στη σύγχυση και την παραφροσύνη του ατομικισμού της άπληστίας, της κερδοσκοπίας και της άγωνίας, παραπαίουν και παραδέρνονται όλα τα έπιτήδεια και άδικα παλιά καθεστώτα. Κλειδωνίζονται από τους νέους άνεμους της λευτεριάς και της Ισοτιμίας, σαν τά σάπια καράβια σε ταραγμένες θάλασσες. Στένεψαν τά θριά τους. Ξεπερνιούνται. Κρατιοούνται μέ διαβολικά τεχνάσματα. Παρατείνουν τή λιγόχρονη ζωή τους μέ δεκανίκια. Μέ σατανικές εύρηματικές μέθοδες και έλιγμούς, ξανοίγουν τώρα τά πλοκάμια της χρυσοθηρίας, συγκαλυμένα. Δέν βρίσκουν έδαφος καλόδεχτο. Άναγκάζονται. Άπομένουν. Κινούνται νύχτες σαν έωσφόροι σε σκοτεινά κολασμένα κατράμια. Έλίσσονται και παραδοκοούν σαν όχιές νά έξωβελήσουν τό φαρμακερό τους δηλητήριο. Γίνονται κράχτες παθών και πολέμων. Κασσάνδρες και σκύλες και χάρυβδες. Περισφιγγουν και θυζαίνουν τό αίμα τών αδύνατων. Μέ τή μάσκα του φίλου, του προστάτη. Άδισταχτοι πειρατές μέ τή θία, τό ψέμα, τήν άπάτη. Παρέχουνε σε τοπικές συγγενικές μαφίες, πλούσιες χρηματικές δωροδοκίες. Στοιχεία τους άόρατα δαμόνια σε ξένα κράτη. Σκούριασαν και σάπισαν μέ τό στίγμα τών διακρίσεων και τών έγκλημάτων και τήν Ιστορική τους καταδικη στήν πλάτη. Άπό καιρό σε καιρό φροντίζουν μέ πονηρά και δελεαστικά μέσα νά άνανεώνουν τά στελέχη τους. Νά διατηρεί τά πρωτεία ή συντηρητική άρχουσα τάξη. Και έν ένόματι τών «έθν.κών περιπλόκων πολλαπλών προβλημάτων», καθηλώνουν τά άτομα σε φόβους θεών και φαντασμάτων, διαβόλων και τεράτων. Χωρίς σωστή παιδεία. Χωρίς έλεύθερη ψυχή και άνεξαρτησία. Τά συστήματα της άνισότητας και της κοινωνικής άδικίας όμως, γενικά, περιορίζονται. Μέ τ' αναχρονιστικά τους μέτρα, σπέρνουν κολλητισίδες κι άγκάθια και νάρκες σε δρόμους, και όμορφους τόπους που φράζουν τήν έλεύθερη πορεία της πρόδου για έπιστημονικά όργανωμένο έθνικό βίο. Τά παλιά σκοταδιστικά συστήματα καλλιεργούν άνθρωπάκια, σαν τά φυτά, στα δικά τους συμφέροντα και σταθμά. Για νά 'χουν άτομα άδύναμα, του χεριού τους μπλεγμένα στα γρανάζια τών δεισιδαιμονιών και τών φόβων. Ό Κικέρων πολυδίκαια χαρακτηρίζει τή δεισιδαιμονία «άνόητο φόβο Θεού».

Κι ό λογοτέχνης ποιητής Κακαβελάκης μέ μιά δικαίη κι έργίλη κραυγή στιγματίζει τό φόβο σαν μέσο τυραννίας στο σπαραχτικό του έργο «τά πριόνια» και τονίζει ότι «ή έξουσία είναι φόβος και ό φόβος θρόνος...» Αυτό του λοιπόν του φόβου τήν έξάλειψη άξιώνει ό Έπίκουρος, από τόν 4ο π.χ. αιώνα. Λύτρωση από τό φόβο Θεού και θανάτου άπαιτούν σήμερα έπιταχτικά όσο ποτέ οι σύγχρονοι άνθρωποι. Ό φόβος είναι συστατικό προϊόν τών παλιών καθεστώτων. Η έπιστήμη της φύσης έχει τή δύναμη νά τόν διαλύσει.

Άν ζούσε ό πατέρας της διαλεκτικής Ηράκλειτος, θά έξαπόλυε άσκούς Αίόλου νά σελάγιζε για τόν άγύριστο και τό πύρ τό έξώτερο, τά στατικά και άδηφάγα δόγματα, που μ' όποια μορφή κι άν έκδηλώνονται, δέν κουβαλοϋνε μέσα τους, παρά αναχρονισμό, μισανερωπία και πισωδρόμηση. Πίσω από ποικιλόμορφους πολιτικοθρησκευτικούς νόμους κρύ-

βονται τὰ αἱματόρουφα μεγαλοαστικά συμφέροντα, ποῦ κι ἂν σβήνουν πρόσκαιρα τὶς σπίθες ἀπὸ τοὺς φοίνικες μέσα σὲ ἄβυσσους ψυχοφοβίας καὶ προκαταλήψεων, ὡφελεῖ πάρα πολὺ ἢ παρακάτω ἀντ.νομία. Ὁ Μάρξ διαφωτίζει: «οἱ ἀντιλήψεις, οἱ ἰδέες, οἱ συνειδήσεις, ἀλλάζουνε μὲ τὶς συνθήκες ὑλικῆς ὑπαρξῆς, κοινωνικῶν σχέσεων καὶ κοινωνικῆς ζωῆς.» Στὴν ἐποχὴ μας ὁμως, καὶ στὴ χώρα μας βλέπουμε ὅτι αὐτὰ τὰ σωτήρια διδάγματα καταχτοῦν πιὰ τὸ μεγαλύτερο ποσοστὸ τῆς νεολαίας μας.

Ἡ ἀνθρωπιστικὴ οὐσία τοῦ μεγάλου δάσκαλου τοῦ ἱστορικοῦ ὑλισμοῦ, πέρασε ἀντίθετα καὶ στὰ πνεύματα καὶ στὶς καρδιές τῶν νέων τῆς μεγαλοαστικῆς καὶ μικροαστικῆς τάξης. Αὐτοὶ γίνονται δυναμικοὶ καὶ ἀδιάφθοροι. Ἐνστερνίζονται πρῶτοι τὴν κοινωνικὴ ἀναγκαιότητα, γιὰ ριζοσπαστικὲς καὶ βαθιὲς πολιτικὲς ἀλλαγές· καὶ δικαιότερες κατανομές σὲ κοινὰ ἀγαθὰ. Ἔχουμε πολλὰ παραδείγματα νέων, παληκαριῶν πρωτοπόρων στὸ σημερινὸ ἀγῶνα γιὰ ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία στὴ χώρα μας καὶ ριζικὲς μεταρρυθμίσεις. Παιδιὰ στρατηγῶν, βιομηχάνων, ὑπουργῶν τσιφλικάδων κ.λ.π. Προσχωροῦν καὶ γίνονται σημαιοφόροι γιὰ τὴν ἀναγέννηση τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας καὶ τῶν σοσιαλιστικῶν ἰδανικῶν τοῦ λαοῦ μας. Αὐτὰ τὰ νιάτα γίνονται «ἡ ἄρνηση τῆς ἄρνησης» ὅπως θὰ ἴλεγεν ὁ Ἐνγκελς ἢ ὁ Πολιτζέρ. Ἄρνοῦνται τὸν ἑαυτὸ τους γιὰ τὸ γενικὸ σκοπὸ· καὶ θυσιάζονται γιὰ τὴν λευτεριά καὶ τὴν εὐτυχία τῶν ἄλλων. Μέγα πρόσφαστο καὶ πολυθαύμαστο παράδειγμα καὶ τὸ «Πολυτεχνεῖο»! Ἄλλωστε μὲ τὸ νόμο τῶν ἀντιθέσεων, καθὼς τ' ἀγκάθια γεννᾶνε ρόδα, δὲ μποροῦσε παρὰ μιὰ δικτατορία μὲ τὴν ὠμὴ τῆς βία («ἡ ἰδέα μοιάζει τὸ καρφί· ὅσο περισσότερο τὸ χτυπᾶς, τόσο βαθύτερα μπαίνει»). Κικέρων) νὰ μᾶς προσπορίσει 70% (ἀποδειξη οἱ φοιτητικὲς ἐκλογές) σοσιαλιστικὴ νεολαία. Ἄλλὰ ἰδοὺ καὶ ἄλλα παραδείγματα: Ἄπόγονοι μεγαλοαστικῶν καὶ ἀστικῶν οἰκογενειῶν, δὲν ἦταν ὀλόκληρες σειρές ἡγετῶν, ὅπως ὁ Μάρξ, ὁ Ἐνγκελς, ὁ Λένιν, ὁ Μάο, ὁ Βελουχιώτης, ὁ Μπερλιγκουέρ καὶ τόσοι ἄλλοι.

Συμπέρασμα πὼς στὰ παλιὰ καθεστῶτα, ἢ πραχτικὴ ἐπίδοση καὶ ἀπόδοση τῶν ἀντιφάσεων εἶναι περίτρανα ἀποδειγμένη. Σήμερα οἱ λαοὶ συσπειρώνονται καὶ βαδίζουν σὲ νέες ἀπελευθερωτικὲς καταχτήσεις. Τὰ αἰτήματα τῶν καιρῶν καὶ οἱ νέες προοπτικὲς εἶναι σίγουρες ὑπὲρ τῶν λαῶν. Ὅσο καὶ ἂν οἱ τύραννοι ἐπιμένουν νὰ κρατοῦν τὸν ἀνθρώπο ἀναχρονιστικὸ καὶ τυφλὸ ἐξάρτημά τους. Ὅσο καὶ ἂν παρατείνουμε τὰ τέλματα τῶν νόσων καὶ τῆς φοβίας. Ὅσους ἐλιγμούς κι ἐπιφανειακὲς μικροπαραχωρήσεις καὶ συμβιβασμούς κι ἂν κάνουν, μοιάζουν τοὺς λύκους ποῦ μόνο τὸ μαλλὶ ἀλλάζουν. Μοιάζουν τὰ παλιὰ ἐτοιμόρροπα οἰκοδομήματα ποῦ ἐνισχύουν τὴ λιγὸχρονη ζωὴ τους μὲ μπαλώματα καὶ ὑποστηλώματα. Ἡ χρεωκοπία καὶ ἡ κατάρρευσὴ τους εἶναι βέβαιη, γιὰτὶ θεωροῦνται ξεπερασμένοι καὶ καταδικασμένοι ἀπὸ τὶς ἱστορικὲς ἐξελίξεις καὶ τὶς σύγχρονες ἀφυπνήσεις καὶ ἀνάγκες τῶν ἀνθρώπων. Ἐνῶ τὰ καλὰ τὰ νέα σοσιαλιστικὰ συστήματα, ἀναπτύσσονται ἰσότιμα, ἐπιστημονικὰ καὶ προγραμματισμένα. Σιγά - σιγά ξεπερνοῦν ἀδυναμίες, ἐλλείψεις καὶ ἀτέλειες. Δοκιμάζονται πειραματίζονται, καὶ μὲ τὸν καιρὸ καὶ τὶς δυνατότητές τους θὰ τελειοποιοῦνται καὶ θὰ φτάνουν σὲ ἀνώτερα παραγωγικὰ ἐπίπεδα ἀγαθῶν καὶ κοινῆς εὐημερίας.

Ἐδῶ ἡμεῖς, στὰ μικρὰ ἑλληνόπουλα ἀκόμα καλλιερῶμε τὸ ψέμα τὴν πλάνη, τὸν φόβο. Ἡ ἴδια τάξη πραγμάτων πού δὲν ἄλλαξε σύστημα ἀπὸ τὸ 1821. Διατηρεῖ τὰ προνόμιά της μὲ τὰ νεόμορφα ριζιμιά τερτίπια, μὲ τὰ «τζάκια», καὶ τὸ νεποτιστικὸ πνεῦμα, πότε μὲ ὠμὴ κι ἀπροκάλυπτη βία, κι ἄλλοτε μὲ συγκαλυμμένη καὶ ἀναχρονιστικὴ νομοθετικὴ ταχτική. Τὰ άτομα λοιπὸν ἐδῶ, ἀπὸ ἠθικῆς καὶ παραγωγικῆς πλευρᾶς, δὲν ἀναπτύσσονται φυσιολογικά. Δὲν διαμορφώνουν ἐλεύθερα τὴν προσωπικότητά τους. Ὡς πότε ὁμως θὰ ἔχουν ψεύτικη παρασιτικὴ κι ἀφύσικη ζωὴ; Οἱ σημερινοὶ μας νέοι δὲν θέλουν ὑποκρισίες, ἐμπόδια καὶ νοθεῖες. Θέλουν σεβασμὸ στὰ δικαιώματα καὶ στοὺς ἐξελιχτικoὺς νόμους τῆς φύσης, μὲ περηφάνια, ἀρετὴ κι ἀξιοπρέπεια καὶ μὲ προζύμι ἠθικῆς στὴ διάπλαση ἀκέριου ἀγωνιστικοῦ καὶ ἀποδοτικοῦ χαρακτήρα. Ζητοῦν νὰ ἐξαλειφθεῖ ἡ μάστιγα τῆς ἀλλοτρίωσης τῶν συνειδήσεων. Νὰ μὴ σκύβουν σὰν ὑποζύγια τὸ κεφάλι γιὰ μιὰ θεσοῦλα, γιὰ ψωμί καὶ ἀπραξία.

∴ ∴ ∴

Οἱ ἀνιδιοτελεῖς πνευματικοὶ ἄνθρωποι συναισθανόμενοι τὰ προβλήματα τοῦ πολὺπαθου λαοῦ μας, ἂς εἶναι πάντα συμπαραστάτες, τῶν νέων στὸ μεγάλο ἀγῶνα μὲ τὴν πείρα καὶ τίς γνώσεις τους. «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος» εἶπε ὁ Χριστός. Καὶ ὁ Γκαίτε σωστὰ «ἐν ἀρχῇ ἦν ἡ πράξις». Πρῶτος ὁ λόγος ἐδῶ, γίνεται ἔργο, πράξις ἀνθρωπιστικοῦ καὶ ἐθνικοῦ καθήκοντος. Οἱ ἀνείπωτες ἀλήθειες εἶναι πολλές, κι ὅταν μπαίνουν σὲ μυαλὰ καὶ σὲ καρδιές διαμορφώνουν συνειδήσεις ἀπολυτρωτικές. Αὐτὲς οἱ πικρὲς ἀλήθειες μᾶς πιέζουνε πολλές φορές σὰν οἱ ταφόπετρες. Πρέπει νὰ ὀρθώνουμε τὸ ἀνάστημά μας νὰ τίς διαλαλοῦμε. Εἴμαστε ἀπὸ τοὺς πιὸ φιλότιμους, περήφανους κι ὠραίους λαοὺς τῆς οἰκουμένης. Καὶ πρέπει νὰ ἐνωθοῦμε καὶ ν' ἀδερφωθοῦμε γιὰ νὰ καταχτήσουμε τὴν ἐθνικὴ μας ἀνεξαρτησία. «Πάντα ἡ νίκη ἂν ἐνωθεῖτε. . . .» (Σολωμός). Οἱ ἴδιες οἱ ἐξελίξεις σήμερα στὸν γύρω μας κόσμον, γίνονται Σίβυλλες καὶ γιὰ τὴ δική μας ἀκέρια λευτεριά. Ἐχουμε μιὰ πατρίδα μὲ θησαυροὺς ἀνεκτίμητους πού τὴν ποδοπατοῦν «Ἀγαρινοὶ» ὅπως θὰ ἔλεγον οἱ ἐθνικοὶ μας ποιητὲς Ρήγας κ.λ.π. Μιὰ ἡλιοχώρα πού στάζει μέλι καὶ γάλα καὶ κρασί εὐδαιμονίας. Μὰ ποιά κατάρρα μᾶς δέρνει νὰ ἴμαστε σκορπισμένοι στὰ πέρατα τῆς γῆς σὰν τσιγγάνοι; Ὡς πότε θὰ δημιουργοῦμε τοὺς ἄλλους λαοὺς μὲ τὰ φῶτα τῆς Πανδώρας; κι ἡμεῖς Προμηθεῖς ἀδικαίωτοι, καρφωμένοι σὲ βράχους θὰ μετράμε τοὺς πόνους μὲ ἀθεράπευτους καημούς, καὶ θὰ γράφουμε τραγωδίες; Ὡς πότε θὰ σπέρνουμε τὰ πνευματικὰ περιβόλια τοῦ κόσμου μὲ ὑπερούσιους καρπούς σοφίας λευτεριάς καὶ προόδου, κι ἡμεῖς δοῦλοι τῶν παθῶν, τοῦ παρᾶ, ἢ τῶν ξένων, θὰ ὀνειρευόμαστε τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας μας τὴ «λευτεριά πανώρια κόρη» — πού λέει κι ὁ ποιητὴς μας Ρώτας — νὰ μᾶς ζεσταίνει στὴν ἀγκαλιά της καὶ νὰ μᾶς στεφανώνει μὲ τίς ἄλλες πανώριες νύφες της: ἀδερφοσύνη, προκοπή, δικαιοσύνη; Ἄμποτε, τοῦτοι οἱ ἀγνοί, φτωχοὶ καὶ τίμιοι λόγοι νὰ γίνουν ἀστραπές, νὰ διαλύσουν τὰ σκοτάδια, νὰ γίνουν λάβαρα στὶς νιές δημιουργίες, φτερά ψυχῶν καὶ δύναμη γιὰ ὁμορφους καινούργιους κόσμους.

Λάμπρος Μάλαμας

ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΟΙΗΣΗ

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

ΔΥΟ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

τοῦ ΑΟΥΡΕΛ ΡΑΟΥ

Μετάφραση: Λάμπρου Πετσίνη

Π ρ ο α ί σ θ η σ η

Χάνω κάτι σπουδαίο! Μήπως τὸ καλοκαίρι πὸν φεύγει;
Μήπως τὴ βροχὴ πὸν σταμάτησε νὰ τρέχει;
Θὰ 'θελα νὰ ἀνηφορίσω... 'Αλλὰ ὁ δρόμος τραχύς
καὶ ὁ ἄνεμος σὲ καθηλώνει.

Κάποιος μοῦ λέει νὰ καθήσω νὰ περιμένω,
'Εξω ἀκούγονται βήματα πὸν βογγᾶνε καὶ κλαῖνε...
κι ἐγὼ χάνω κάτι σπουδαίο. 'Ο οὐρανὸς
μουντὸς κι ἄστερος
κι ὁ δρόμος μπροστά μου φράζεται
ἀπόνα ἀδιαπέραστο πέτρινο τεῖχος.

Α ἰ ω ν ι ὀ τ η τ α

Θὰ πλεύσω σ' ἕνα ἄγνωστο
μακρυνὸ ἀκρογιάλι
πὸν κι ἡ σκέψη ἀκόμα τρομάζει,
ἡ αἰώνια καὶ φτερωτὴ σκέψη...
'Ας γίνει ὁμως τὸ θέλημά σου
μητέρα ὕλη!

Νερὸ θὰ 'μαι μιὰ στιγμὴ, μετουσίωση ἀδιάκοπη
κι' ἀπάνω τ' ἄστρα, ἀδιάφορα θὰ χορεύουν. -
Σ' ἕνα θρανίῳ κάποιος μαθητῆς θὰ συλλαβίζει
οκυμένους πάνω στὸ βιβλίῳ: IACEO, IACERE...

Σὲ φυτὸ καὶ φῶς θὰ μετουσιωθῶ συνακόλουθα
καὶ τέλος, στ' ἀδέρφια μου θὰ ξανάρθω,
Λένε: μὲς σὲ πολλὰς ἐκπλήξεις ὁ κόσμος θὰ ζήσει
μακάριοι ὅσοι ἀπὸ σᾶς θὰ τίς δεῖτε!
'Αλλά, μέχρι τότε, τί τεράστιος, τί δύσκολος
εἶναι ὁ ἄγνωστος δρόμος τῆς ἀνηφόρας.....
Σᾶς τρομάζει;
Σήμερα δοκιμάζω ἐγὼ, αὔριο ἐσύ...
κι ἔτσι ἡ ζωὴ προχωρεῖ!

Ε Σ Σ Δ

Ρέκβιεμ
(Ἀπόσπασμα)

Ρ. ΡΟΖΝΤΕΣΤΒΕΝΣΚΗ
Μετάφραση Μιλίας Ροζίδη

Ἦλιε κόκκινη γιατί δὲ μὲ καιρέτησες;
Ἄχ παιδί μου ἀπ' τὸν πόλεμο δὲ γύρισες.
Θέ νὰ γίνω ἀητημένα νὰ ἴθω δίπλα σου
γιὰ νὰ γειάνω τίς πληγές σου καὶ τὸν πόνο σου.
Γιὰ δὲν κραίνεις γιέ μου γρόκα μ' καὶ μονάκριβε
ξαναγύρνα πίσω ἐλπίδα γύρνα αἷμα μου!

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Μὲς ἀπ' τὴ θύελλα

Τοῦ ΧΡΙΣΤΟ ΣΜΥΡΝΕΣΚΙ (1898-1923)

Μετάφραση: Ρίτας Μπούμη - Πακᾶ

Τῶν ἀδερφῶν μου τὴ γιορτὴ ἐδῶ περιμένω
τῶν φτερῶν πους τὸ ἀνοιγμα
σὸν ἢ μοίρα πάνω ἀπὸ χιλιάδες κεφάλια
σῆμα δώσει θανάσιμο
κ' ἢ θύελλα θρονιτῆξει γιὰ νὰ
ξεσηκώσει τὰ τέκνα της.

Μέσ' ἀπ' τὴ μαυρίλα τῆς σκλαθιάς καὶ τοῦ πόνου
μέσα στὴ σύγχυση
δὲ μπορεί τῆς αὐγῆς τ' ὄστρο θὰ λάμψει
ἀπ' τὰ μαῦρα χαλάσματα.
τότε μαχητὲς μυριάδες τὸν ἄγιο δρόμο θὰ πάρουν
πού τοὺς δίδνει ὁ Σπάρτακος.

Στὶς κοιμισμένες πλατείες πού ξεχύθηκαν, βλέπω
τῶν σκλόθων τὴν ἐφοδο
σὲ ἀνοιγμένα οὐράνια ἐρυθρὲς προφητείες
νὰ γράφει ἡ θύελλα.
καὶ τὴ δούλη ἀνθρώπινη ράτσα νὰ σπάζει
δεσμὰ προαιώνια.

Ἄνάμεσα σὶ' ἀδέρφια μου σιωπηλὸς καὶ τὸ μαῦρο
σταυρὸ μου σηκώνοντας
δὲ μπορούσα μὲ δάχτυλο θουτηγμένο σὸ αἷμα νὰ γράψω
τὴ μέρα τῆς νίκης μας
μὲ μιὰ στερνὴ ἐφοδο νὰ συντρίψω τὸν Κάιν
μαζὶ καὶ τὸν ὕπνο μου!

Καὶ σὺ, ἀκριθὴ μου συντρόφισσα, παρηγοριά μου μόνη
πιοκώρα μὲ σκίρτημα!
Νὰ βλέπω τὴ φούστα σου νὰ σειέται στὸν ἥλιο τοῦ Μάη
πού λάμπει στοὺς κάλυκες.
Θ' ὀσπιασῶ τίς πτυχὲς της, δταν ἡ αὐγὴ τῆς γιορτῆς μας
θὰ ἴναι ὀλοπόρφυρη!

ΙΤΑΛΙΑ**ΣΤΙΣ ΤΥΧΕΣ**

ΓΚΙΟΥΖΕΠΕ ΟΥΓΚΑΡΕΤΤΙ (1888-1970)

Μετάφραση: Λάμπρου Μάλαμα

Στις τύχες πιά πλανιούμαστε καθὼς οἱ ἄδειοι τάφοι,
 μὲ φλογεροὺς καημοὺς καὶ καλπασμοὺς ἀκόμα!
 Τὰ κόκκαλά μας κρουσταλιάσανε στὶς πέτρες!
 Μέσ' στὴν ψυχὴ μας τί κουφὸς ὁ ἔρμος πόθος
 κι ἀπόσα χάσαμε ἢ λύπη μας μεγάλη!...
 Τὴν ἀχαλίνωτη κακία διαλύστε!...

Ἄπο μετάνοια ἀλιχτάω τὸν ὄλεθρό μου!
 ἀπ' τὴν ἀνείπωτη ὀρφάνια σὸ πηχτὸ σκοτάδι,
 ἔρμαιο τρόμου μὲς στὴν ἔρημο τοῦ βίου!
 Γιὰ λύτρωση ἀπ' τ' ἀκρόχειλα, τηράω τούς οἰκτιρμοὺς σου
 χρόνε στὰ βάθη σου, τοῦ θανάτου τὸν ὕπνο πού ξεσκώνεις.

Τὸ ρόδινο κι ἀνέλπιδο ἀστέρι σου σημάδι
 τὸ πνέμα νὰ γεννιότανε ἀθῶο καὶ καθάριο!...
 Τούτ' εἶναι ἡ κρίση ἢ ξαφνικὴ ἀπ' τὴ βαριὰν ἀπάτη
 σ' ἀνάσταση ἀναπάντεχη νὰ βγαίναμ' ἀπ' τὴ νέκρα!
 ὄνειρικοί κι ἀπίθανοι σὸ μέτρο τῆς Εἰρήνης!...

Καλοζυγιᾶστε τὴ γαλήνη σὸ τοπίο...
 Κι ἐγὼ ἀπὸ τὰ λάβαρα μιὰ δύναμη δικιά σας,
 τ' ἀπλά μου λόγια τὰ πικρὰ κι ἀγέλαστα κρατᾶτε.

ΑΛΒΑΝΙΑ**Ἐπίσκεψη**

ΙΣΑΕΦ ΜΛΑΝΤΕΝ (1909-)

Μετάφραση: Ρίτας Μπούμη - Παπᾶ

Κροτάλισε κλειδί — κ' ἦρθαν κοντά σου τρεῖς:
 ὁ ἥλιος ὁ φρουρὸς καὶ τὸ παιδί.
 — Πατεράκη! — κι ὀλυγμὸς μιᾶς ἀκριβῆς παιδούλας.
 — Πατεράκη! — διαμάντι τρέμουλο τὸ δάκρυ στὰ ματάκια
 (της.

Μὲ χάρια σ' ἀγκαλιάζουν δυὸ χεράκια
 δυὸ κόκκινα βατόμουρα φιλοῦν τὸ μετωπὸ σου.
 Ἔ, Μλάντεν, εἶναι κάποιος πού θὰ κλάψει
 ἂν τελικὰ θὰ σ' ἐκτελέσουν.

Πάλι κροτάλισε κλειδί καὶ πᾶν κ οἱ τρεῖς:
 ὁ ἥλιος, ὁ φρουρὸς, καὶ τὸ παιδί.
 Ὅμως σὸ μετωπὸ σου μένει, πατεράκη,
 ἓνα μικρούλι δάκρυ οἶον λαμπρὸ ἀστεράκι.

Ι Σ Π Α Ν Ι Α

Σ τ ᾶ Κ ά γ γ ε λ α

ΓΚΙΛΛΕ ΒΙΝΙΕΡΕΜΟΣ

Μονότονες νιφάδες νοτίζουνε τή φύση
 στροβιλίζουν στ' άνοστα νόζια τού άγέτρα
 και στήνουν κορό πριν πεθάνουν στη γης,
 όταν θά 'βγει ό ήλιος.

Τρία κάγγελα στο φεγγίτη ψηλά
 ύγρασία στους τοίχους
 και μιὰ τρύπα κοιθέρτα στο σανό στη γωνιά.
 Πρώτο πάτωμα κελί δεκατρία
 κι άνοιγμα δύο επί δύο!

Κλειδωμένες καρδιές
 κλειδωμένα φτερά
 λευτεριά κλειδωμένη
 μά ή γραθιά τους ψηλά
 κι άγρογαρούφαλα γιομάτοι οι άγροί
 δυναμική παρουσία γιά ζήση.

Π Ο Λ Ω Ν Ι Α

Ἄ ν τ ι γ ό ν η

ΖΙΓΚΜΟΥΝΤ ΦΛΙΣ

Μετάφραση: Νίκου Χατζηνικολάου

Είδα την Ἄντιγόνη όλόγυμνη.
 Χόρευε σ' ένα πανηγύρι
 ανάμεσα στο φωνακλάδικο τὸ πλήθος.
 Δίπλα σέ μιὰ γωνιά στεκότανε ό Σοφοκλής.
 Κρατούσε στο χέρι του ένα ρολό καρτιά
 όμως ανέφελα τὰ και άκρηστα.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ

‘Ο Κόσμος

Ἀντώνη Κυριακόπουλου

Μονάχος ὁ ποιητὴς τὸν κόσμον ἔχει ἐνώσει
πού, στὸν καθένα χωριστὸς φαντάζει.

RILKE.

Τὸν κόσμον πλάσαμε καὶ τὸν κάναμε σὰ μέτρα
μας κομμάτι — καὶ τὸν μοιράσαμε
καθὼς παιδιὰ μοιράζονται τοὺς σβώλους.
— Δικοί μου εἶναι ὅλοι οἱ κόκκινοι
δικοί σου ὅλοι οἱ μαῦροι.
Ἕνας πολὺ μικρὸς τοὺς θέλει ὅλους.

Μικροαστοὶ περίεργοι, μικροπρεπεῖς, ἀφιονισμένοι
παίζουμε — παίζουμε — μὲ σβώλους
χωματένιους.
Κοιμόμαστε γονατιστοὶ, πεθαίνουμε
ἀνίδεοι γιὰ λόγους τιποτένιους.

Ἡ πλάνη μας — ἀγιάτρευτη παλιά πληγή —
ἡ παρανόησή μας ἡ μεγάλη,
τὸ εἶδωλό μας!

Αὐτὸ πατρίδα μας, Σημαία μας
αὐτὸ Θεός μας.

Ὅμως, φίλε, ὄχι! Ὅλα εἶσαι Ἐσύ. Ἐσύ κι Ἐγώ
ἀφοῦ καὶ τὸ μικρὸ στὸ μέγα συμμετέχει
ἔτσι, τόσο, πού: νά ἴτην ἢ ζωή:
Ὠραία πλούσια, ἱερή.

Ἐγώ κι Ἐσύ καὶ τίποτ' ἄλλο.
Τραγούδι ἀδελφικό, χαρούμενο, ἐλεύθερο, μεγάλο.

Φυλακισμένοι...

Ἀλεξάνδρας Παραφεντίδου

Στοῦ κόσμου πρὶν τίς στράτες περπατήσω,
φυλακὲς καὶ δεσμοφύλακες μοῦ παραστέκουν.
Μὲς ἀπὸ σιδερόφραχτα παράθυρα προσμένω,
νά ροδίσει ὁ ποθητὸς μου ἥλιος.
Πεταλοῦδες καὶ πουλιὰ πού ἱριδίζετε στὸ φῶς
ἄχ πόσο σᾶς ζηλεύω!...
Πόσο θά ἤθελα τὴ λεύτερη ἀνάσα
τὴ δική σας νά χαρῶ
ἔστω καὶ μιά στιγμή στὸ χρόνο...
Μὰ ἡ νύχτα σιμώνει καρτιρώνοντας στὸ κελί
τὴ ροδόχρωμη αὐγή νά ῥοιῖ!...

Φοιτιῆς Ποητεχνεῖου**Στεφανίας Καλοῦ**

Πλησίασε ἀνυπόδητος τὸν ἱερό τὸ χῶρο.
ἢ σάρκα σου τὸ αἷμα μου νὰ μεταλάβει.
Γύρω μου τὸ περίβαλο ἀνθοφόρο
καὶ μένα ἢ μαυρὴ καταχνιά μὲ θάψει.

Σπουδάσαμε τοῦ κόσμου τὴ σοφία.
τῆς τέχνης τὴν παύρια ὁμορφάδα.
Κ' ἦταν ἀπλό; ἀγάπη, εἰλευθερία,
νὰ γεννηθῶν καὶ νὰ κορπύσῃν στὴν Ἑλλάδα.

Χαμήλωσε τὸ φῶς στὸν Παρθενῶνα.
στ' ἀδελφοκτόνο ἔγκλημα θαρσάρου.
Ντροπὴ, ντροπὴ σου εἰκοστὴ αἰῶνα,
μιά ρίμα δὲν ἀξίζεις τοῦ Πινδάρου!

Μὰ ψήλωσε Ἑλλάδα — πάντα πρώτη —
μὲ τὴ θυσία τῶν ἀμουστακῶν παιδιῶν σου
Σπορά καὶ διδασμα στὴ θάρσαρ ἀνθρωπότη.
στειφὰ δάφνης τοῦ Ποιμέρη στὸ θυμὸ σου.

«Τῆ ἀθηναϊκῆ» νεοθαία**Νίκου Α. Τέντα**

Στῆς Αἴλιαν τὸ πάρτυ ξεφαντῶνει
μὲ ζῆλους ξεφρενοὺς ρυθμοὺς ἢ νότια.
Οὐίσκυ, βότκα καὶ θερμαὺ Ἡ ὠραιότη
ἐσθυστὴ στὴν καπνίλα που φλομώνει

ἀνήμπορες ψυχές. Ἐν βλίψη ζῶνει
στοῦ κόσμου εἰς γυνίς τὴν ἀνθρωπότη. . .
στὴν Ἀττικὴ, στερνὴ χαρὰ καὶ κρυτὴ
εἶναι ἢ εἰς, καὶ πόθος τὸ τιμῶν.

Μὲ σόειν στὰ κρυφὰ χασπολογίαν
ματιάζοντας γυμνά μὲ εὐφροσύνη.
Στὸν πλατὸν νεκρὸ θρηνολογίαν

μὲ μπουζουκιῶν, παγιές τὴ ρωμιοσύνη.
— Ἐὶ Ὅχι! Ἐμεῖς δὲν εἶμαστε κοθῶνα...
Καὶ πᾶν σεις εἶστε γιὰ πᾶτσα στὴν Ὀμόνοια!
Βάθη 1954

Ἰδιγγος**Γιάννη Καραβίδα**

Ὁ ἕνας κυνήγησε τὸν ἄλλο, ἀγρία.
Στὴν ἀρχὴ μὲ πέτρες, ὕστερα μὲ σίδερο,
μετὰ μὲ κερανοὺς.

Ἐτσι κυνηγημένοι πάντα
— ὁ ἕνας ἀπ' τὸν ἄλλο —
θρεθήκαμε στ' ἀστέρια.

Δὲν ἀνεθήκαμε.
Πέσαμε πρὸς τὸν αὐρανὸ σὰν σὲ πηγάδι!

Μονιέρνα Ἀθήνα

Τάκη Ὀλύμπου

Νύχτες στοὺς δρόμους τῆς λουσάτης Ἀθήνας
τραγουδώντας με τ' ἄγχος τῆς ἀχαρῆς πείνας
Τῆς ἀνεργείας τὸ φάσμα τὰ μηνύγια μᾶς σφίγγει
Μὰ τῆς λύτρωσης τ' ἄστρο ἀδέρφια μᾶς σμίγει.

Ζύπνημα εἰς τὴν Ἀφρικὴν

Τοῦ Ὁ. Σάνς

Μὲ τις πρῶτες ἀνταύγειες τοῦ πρωῖνου ἡλίου
λούζεται ἡ ἀφρικάνικη γῆ στὸ χρυσάφι.
Ἡ νταμπαλτία κι ἡ φοινικιά ξυπνοῦν πρῶτες
κι ἀναδιπλώνουν στὰ ὕψη τὸ φύλλωμά τους.

Ἀναριγᾷ ἡ πρωτόγονη σάρκα
γιὰ νὰ δεχθεῖ τὴ θέρμη τοῦ ἡλίου
κι ἀνοίγει τοὺς πόρους τῆς
πού ἔναι γι' αὐτὴν ἡ ζωὴ τῆς.

Στὴν καρδιά τῶν ἰθαγενῶν
ἀναταράζεται ὁ τροπικὸς λήθαργος.
Σκάζει στὰ χοντρά χεῖλη τῶν νέγρων
τὸ χαμόγελο: ἄτονο, στιφὸ, σκοτεινὸ.

Σκορπιοί, μυρμήγκια, κάρβουροι
σκουντιοῦνται στὸ χῶμα με τὴν αἰώνια θλάσση.
Ἐρπετά, ζῶα, λογῆς ἕντομα φτερωτά
σαλεύουν ράθυμα, στὸ φῶς τῆς μέρας
κι ἀγκαλιάζουν ἀργὰ τὸ ρυθμὸ τῆς.

Μιά μυρουδιά χλωροῦ χόρτου
πλανιέται παντοῦ.
Καὶ τὰ πουλιά, λαμπερά, πολύχρωμα,
— παρήγοροι ἄγγελοι τῆς τροπικῆς γῆς —
μὲ ξάστερους κελαϊδισμούς
καλοῦν ξανά στὸ κύλισμά τῆς ὅλη τὴ ζωὴ.

Ζαγοροχώρια

Ἀνθούλας Ζόλδερ

Στὰ μάτια μου καθρεφτίστηκε ἡ ὀμορφιά σας,
τὴν ὥρα πού οἱ ἀχτίδες τοῦ Φοῖβου
χαίδευαν καὶ ζωντάνευαν μνήμες πεπρωμένων
μὲ νοσταλγία καὶ ἠδύτητα.
Βίτσα, Μονοδέντρι, Δίκορφο, Κουκούλι
Τσεπέλοδο, Γυφτόκαμπος με τὰ κατάφυτα βουνά,
δρακόλιμη μαγική, χαράδρα Βίκου,
Ζαγοροχώρια γραφικὰ μένετε
μὲς στὰ μάτια μου μιά ὀμορφιά ἀπόκοσμη!
Θὰ τὴν ἀναζητῶ πάντα φλογερῆ, λαχταριστὴ
νὰ μοῦ γίνεστε ἀνάσα στοχασμὸς
καὶ μοίρα καὶ ζωὴ μέσα στὸ κύλισμα τῶν χρόνων.

Θαησότηταρχή

Νίκου Χατζηνικολάου

Δέν ὑπάρχει ἐπιστροφή στὴ σιγή.
ὁ ἀγέρας κουδουνίζει τὴν ἀβεία φιάλη
τὰ κύματα θραυσομανοῦν στὴν πέρα τῶν ἀπτῶν
ὅπως οἱ θαρσάροι στὴν κατάχτηση τῆς Κύπρου.
Τὸ ἀλάτι ἐπαναλαμβάνει τὶς στεγνωμένες χαραματιές.
Οἱ γλάροι κλαίει πιγμένοι στὸ σκοτάδι
καὶ μόνο οἱ σκουριασμένες λάμπες
ἀναζητοῦν τὸ τελευταῖο γέλιο τοῦ Ποσειδῶνα.

Ἰφιγένεια

Πιστέψε στὸ γέρο
πού μὲ τὴ σμίλη τοῦ νοῦ
ἐφείσαν τὸν μῦθο.
Ἡ Ἰφιγένεια κάθε μέρα
θαζει τὸ κεφάλι τῆς
κάτω ἀπ' τὸ μαχαίρι.
Ὁ ἀνεμος ἀνοίγει τὰ παπιά
καὶ τὰ παράθια πάνε πρὸς τὴν Τροία.
Οἱ μητέρες πάλι αἶμα
φέρνουν στοὺς ἀμφότες!.....

Πάργα

Βαγγέλη Σουλτάνη

Θῶρι ὄραϊας ἀρχόντισσας πρασινοφορεμένης
γειτόνισα ἐσὺ νησιῶν τοῦ Ἴονιου πλάου
εἶσαι γεμάτη ἀπὸ ζωὴ κι' ἀπὸ ὀμορφιές τῆς φύσης.
Οἱ καίκοτῆδες διαλαλοῦν τὸ θρύλο τὸν ἀρχαῖο
πὺς κλάϊ σου ὁ Ἀχέρωντας ἦτανε ἑναγὸς
γιὰ τὸ ταξίδι τῶν ψυχῶν πού τις κατευδοῦσε.
Τραγοῦδι σου οἱ ἀερογυαλιές μὲ τίς ὄρες καμπύλες
μὲ τὴ χρυσὴ σου ἀμμουδιά τὴ Ἰοιοεχρικοπαρένια.
Βίγλα τὸ κάστρο τὸ παλῆ μὲ μετερίζια — μάτια
γιὰ τίς κουρσάρικες ὁρμές πού σπούσανε μπροστά σου.
Κι' ὅταν σ' ἀγόραζε ὁ θαρσάρος Ἀλκιπλενιῆς
ἀπὸ Ἑγγλέζους βόλιας στὰ χρόνια τῆς σλαβιάς
σὲ κλάψαν τὰ Ἑλληνόπουλα μὲ τὸ θλιμένο στίχο :
«Τ' ἄσπρα πούλησαν τὸ Χριστὸ τ' ἄσπρα πούλουν καὶ
Σίτω»

Πάργα διαμάντι λαμπρὸ τῆς ἀκριθῆς μας Γῆς.

Οἱ ἀφέντες

Στὴ φθηνεῖα θάλαν τὴ ζωὴ γιὰ τὸ λεπτοῦλημα
καὶ τὴν τιμὴ στὴ λοπαρία οἱ ἀφέντες.
ὦ, πόσο κλήθηνε τὸ δάκρυ, διάθολε,
πόσο ἀκριθῆνε τὸ γέλιο. Θεέ μου!

Τίνου Ἀλασσάκη

Ἡ ζωὴ παιγνίδι**Σπύρου Μουσελίμη**

Νάηταν, γιὰ δλους, νάητανε δλ' ἡ ζωὴ παιγνίδι
 ἄβολη κι' ἀπονήρευτη χωρὶς πικρὸ κι' ἀρμίδι.
 Παίζοντας νὰ μαθαίνομε καὶ παίζοντας νὰ ζοῦμε.
 Καὶ παίζοντας ἀπείκαστα τὸν ἄδη νὰ γευτοῦμε.

Παίξε παιδάκι, γέλασε, πήδησε δίχως ἔννοια
 Νὰ κάνεις σίδερο κορμὶ καὶ χέρια ἰσελικένια
 Νὰ πολεμάς τὸ θάνατο καὶ νὰ νικάς τὸ χάρο
 Κι' ὅποια δουλειὰ καταπιαστὴς νὰ δρασκελάς μὲ θάρρο,

Παίξε κι' ὡς τὰ γεράματα, νὰ ζήσεις κι' ἄλλα χρόνια,
 Νὰ χαίρεσαι ἀνοιξες χλωρὲς ν' ἀκούς τὰ χελιδόνια,
 Νὰ περπατᾷς λιομέτωπα τίς ράχες μὲ τὰ χιόνια
 Καὶ νὰ χορεύεις σ' ἀγκαλιὰ τὰ δυὸ φορὲς ἀγγόνια.

Ἄντι ἴδοιο**Νίκου Νικήτα**

Ὡ ἡ πικρὴ φτωχὴ ζωὴ
 τὴ σπρώχνουν πάει ὅπου μπορεῖ
 Ἄνάρια πετοῦν ψωμὶ
 νὰ μᾶς κριτᾶνε στὴ ζωὴ
 γιὰ νὰ ἴναι ἡ συφορὰ μεγάλη,

κι οὔτε κανεῖς μας νὰ μπορεῖ
 ἔκδίκησι νὰ πάρει.
 Μὰ οἶον ὅ' ἀλλάξουν οἱ καιροὶ
 τὴν Ὡρα τὴ μεγάλη!...

Ἐπαναχωρήσεις**Γούλας Σμυρνιώτη**

Τοῦ νόμου οἱ παλλαπλὲς ἀναπροσαρμογὲς
 ἀνεπίτρεπτα πολλὲς φορὲς δηλώνουνε
 συμβιβασμὸ.
 Νόμος ἀποδοκιμαζόμενος ὁ τίμιος χαρακτήρας
 στὶς ἔπαναχωρήσεις ἀλλοιώνεται...

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ**Ἄπορῖα**

(Ἄπόπισμα)

Γιώργου Π. Ἀναγνωστόπουλου

Χρόνια κουβαλᾷμε μὴ ἴσπορῖα
 ἂν οἱ σχέσεις καὶ τὰ πράγματα εἶναι ἔργα μας.
 Γιατὶ ἀνήσυχτοι ρωτᾷμε
 ποῦ πηγαίνει τὸ χρυσάφι μας,
 ποῦ ἱσοδεύεται ἡ σάρκα μας.

Ἐγγελάμε τὸ λαό.
 Τοῦ γίναμε τὸ πολὺχρωμο φόρεμα
 ποῦ τὸ φέρνει φιλόρεοκος
 γύρω στὸν κόμοιο.

Ὡμως οἶον φίδια π' ἀλλάξουν τὴν πέτοια τους
 θὰ μᾶς πετάξει ὁ λαός
 χωρὶς νὰ καταλάβουμε
 ἴποτε φρούκωναν τὰ κύτταρά του.

Παρότρυνση

Γιάννη Χωματά

Ἄς στοχαστοῦμε.
 Τοὺς μαϊντροὺς νὰ ζυγιάσουμε
 ποὺ θαραίνουιν τὸ στρατὶ μας
 κι ὄμπρὸς νὰ τοὺς διαβοῦμε.
 Σκόρπια τ' ἀγκάθια
 θὰ μᾶς στρουγκάνε τὰ γυμνά μας πόδια
 μὰ πὸ ψηλὰ ἢ καρδιά κι ἡ περιφάνεια
 Τραβάμε μπρὸς
 μ' ἓνα γαρούφαλο τ' ἀγροῦ στ' αὐτὰ μας.
 κι ἓνα τραγούδι ἀντάρτικο στὰ χεῖλια.
 Μάθε λοιπὸν τ' ἀγῶνα διαβατάρη
 ὁ κόπινος
 τῆς λεβεντόκορμης ἑλίδος ἢ κλάρα
 καὶ τὸ ἀγνὸ καλλίγραμμο κορμὶ τῆς κόρης τῆς αὐγῆς
 στὸ τέρμα σὲ προσμένουν
 ἂν ἐνωθεῖς γιὰ τὸν μεγάλο μας σκοπὸ.

Πισωδρομία

Μάταια νὰ τὸ πεις μὰ εἶναι ἀλήθεια.
 Κούφια ἢ παρὰ τῶν ἀνθρώπων. λυπηρὴ.
 Κλεισμένη στὰ τεῖχια τῆς ἀτέρμονης παραφωνίας.
 Εἶναι θαρρεῖς καθένος μας μπροστάρης
 στὸ θάλε τῆς πισωδρομίας...

Σηκωθείτε

(Κύπρος '74)

Σταύρου Π. Γιωβάνη

Σκοτώσανε, βιάσανε πῆσαν τὴ γῆ σας.
 Δὲν δόθηκε βοήθεια, μείνατε μὲ τ' ὄδικο!
 Περιμένετε κάτω ἀπὸ ἀντάκοινα.
 περιμένετε τῶν μεγάλων τὴ δίκαιη λύση.
 Σηκωθείτε ἀδέρφια, ἐνωθείτε·
 αὐτοὶ ποὺ ἔπεσαν δὲν πρέπουν στὰ χαρτιά
 τεκμήρια στατιστικῆς. Αὐτοὶ ποὺ φύγανε
 περιμένουν τὴ δικιά σας προσταγή.
 Ἡ δύναμη τοῦ αἵματος, ἡ μνήμη τῶν νεκρῶν σας
 πορεία καὶ κληρονομιά. Στερέψανε τὰ δάκρυα
 Περίσσεψαν τὰ λόγια!.....

Ἄδερφέ μου

Διονύση Εὐσταθίου

Δός μου ἓνα τοιγάρο ἀδερφέ
καὶ τὸν ἥλιο θὰ φτάσω γιὰ χάρη σου.

Κοίτα με στὰ μάτια, πές μου τὸ χτές.
Πές μου τὶ βρῆκες, τὶ εἶδες, γιὰ πές;

Ψάξε νὰ δεῖς ἂν εἴμαστε ἴδιοι
ἀπὸ πότε, πόσο, ὡς πότε, καὶ πῶς;

Δός μου τὸ χέρι σου, κοίτα τὸν ἥλιο.
Εἶναι κι αὐτὸς ἀδερφός.

Ἦ κυανὴ ἐπιφάνεια!

Θόδωρου Μαλδογιάννη

Ἦ κυανὴ ἐπιφάνεια
μὲ τ' ἀναρίθμητα ἐμπορικά σου πλοῖα,
αὐτὰ ποὺ πᾶν τὴ γαλανόλευκη
σ' ὀλης τῆς γῆς τὰ πλάτη·
πόσα κορμάκια κρύβεις οὐτὸς βυθούς
καὶ στὸ πικρὸ σκοτάδι...
γιὰ νὰ εἰσπράττουνε τ' ἀφεντικά.

Ἔνας νόμος ἄνομος τοῦ μαμωνᾶ βλαστάρη
λέει σὰν κάτι παρακατιανὸ:
«Ἄν ναύτης δὲν πνιγεῖ καὶ τὸ κουφάρι του μαζὶ
μὲ τὸ παλιοσιδερικὸ στὰ βάρη ἂν δὲν πάει
λεφτά μὴν περιμένετε...»
ἀπὸ τὴν κάσσα τῆς ἀσφάλειας.

Ἦ κυανὴ ἐπιφάνεια
τοὺς ναῦτες ξεπλανεύεις
γιὰ νὰ μὴ κλαῖν οἱ πᾶμφτωχοὶ δικοὶ
στόματα ἀδυσώπητα οἱ τρικομῆες τοὺς χάρτουν
νέα νὰ βγάλουν πλοῖα τ' ἀφεντικά
καὶ στέκει οὐ περίλαμπρη
κι ἀδίστακτη σὰν λάμα.

• Ἀφορμὴ ἀπὸ τὸ ποίημα «Σφουγγαράδες» τοῦ Β. Σουλτάνη στὸ «Ἐλ. Πνεῦμα» 20ο τεῦχος 331 σελ.

Σύγχρονη Ἰσραηλινὴ Λογοτεχνία

ΜΕΛΕΤΗ

Τοῦ Νίκου Β. Λώλη

1. Ἡ Ἀναγέννηση τῆς Ἑβραϊκῆς Λογοτεχνίας

Ἡ ἐπανεγκατάσταση τῶν Ἑβραίων στὴν ἀρχαία πατρίδα τους καὶ ὁ ἐπιτυχημένος ἀγώνας τους γιὰ τὴ διατήρηση τῆς κυριαρχίας τους σ' αὐτή, κατὰ τὰ τελευταία χρόνια, εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς ἀξιοσημείωτης ἀλληλουχίας περιστατικῶν, πού ἀνήκουν τόσο στὴν περιοχή τοῦ πραγματικοῦ γεγονότος ὅσο καὶ στὴν περιοχή τοῦ θαύματος. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ εἶναι καὶ τὸ ξαναζωντάνεμα τῆς ἀρχαίας ἑβραϊκῆς γλώσσας σὰν σύγχρονης· ὅπως ἐπίσης ἕνα τέτοιο θαῦμα εἶναι καὶ ἡ ἀναγέννηση τῆς ἑβραϊκῆς λογοτεχνίας. Τὸ ξαναζωντάνεμά της προηγείται ἀπὸ τὴν ἐπανίδρυση τοῦ κράτους τοῦ Ἰσραήλ κατὰ 150 χρόνια περίπου. Καὶ ἄρχισε μὲ τὸν εὐρωπαϊκὸ διαφωτισμὸ σὰν μέρος μιᾶς προσπάθειας γιὰ τὴν ἐνσωμάτωση τῶν Ἑβραίων στὴ σύγχρονη Εὐρώπη. Εὐθύς ἐξ ἀρχῆς, ἡ σύγχρονη ἑβραϊκὴ λογοτεχνία θὰ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσει μιὰ μακρὰ καὶ πλούσια παράδοση στὸν πεζὸ λόγο. Ἦδη ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Βίβλου εἶχε ἐπιτύχει ἀριστουργήματα ὅπως εἶναι ἱστορίες τοῦ κύκλου γύρω ἀπὸ τὸν Ἰωσήφ, τὰ βιβλία τῆς Ροῦθ, τοῦ Ἰωνᾶ καὶ τῆς Ἑσθήρ. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐποχῆς οἱ ραββίνοι ἀνακάλυψαν τὴν Ἀγκαντά, μιὰ πλατεῖα λογοτεχνία πού περιλάμβανε παροιμίες, μύθους καὶ λαϊκὲς ἀφηγήσεις. Ἀργότερα, κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ Ἰσλάμ, τῆς Ἀραβικῆς Μακαμά (ἐνὸς εἶδους τοῦ ἑβραϊκοῦ μυθιστορήματος κατὰ τὶς ἀρχές τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνα οἱ Χασιντίμς δημιούργησαν τοὺς θαυμαστοὺς μύθους πού ἀντικατόπτριζαν τὴν εὐσέβεια καὶ τὴ λαϊκὴ σοφία τῶν ἁγίων τους.

Γιὰ τοὺς πρωτοπόρους σύγχρονους Ἑβραίους συγγραφεῖς, αὐτὴ ἡ σεβαστὴ κατὰ πάντα παράδοση δὲν ἀποτελοῦσε μόνο ἕνα κεφάλαιο. Αὐτοὶ ἔγραφαν μὲ τὸ νέο τρόπο μιᾶς κοσμοπολίτικης ἐποχῆς καὶ αἰσθάνονταν τὴν ἀνάγκη νὰ ἐκλαϊκεύσουν αὐτὸ πού ὑπῆρξε «ἡ ἱερά γλώσσα» (LESHON HAKODESH) τῆς θρησκευτικῆς παράδοσης. Τὸ ὕφος τῆς θρησκευτικῆς παράδοσης. Τὸ ὕφος τῆς πρόζας τους περισφίγγονταν ἀπὸ τὸν παραλληλισμὸ τοῦ βιβλικοῦ στυλ καὶ ἀπὸ ἀναμασημένα κομμάτια τῆς βιβλικῆς ποίησης, πού προέρχονταν ἀπὸ τὶς ὑπαγορεύσεις τῶν ραββίνων, καὶ πού ἔπεφταν βαρεῖα ἐπάνω τους. Τὸ ἔργο τους γινόταν διπλᾶ δύσκολο γιατί, ὅταν ἄρχισε ἡ σύγχρονη ἑβραϊκὴ λογοτεχνία, δὲν ὑπῆρχε ὁμιλούμενη γλώσσα, ἀλλὰ ἡ γραπτὴ γλώσσα τῶν ἑβραϊκῶν κοινοτήτων μὲ ἐπιχωριάζουσα τὴν Γκίντις (YIDDISH), μιὰ γλώσσα πού συντίθονταν βασικὰ ἀπὸ γερμανικά, σλαβικά καὶ ἑβραϊκά στοιχεῖα. Ἡ ἑβραϊκὴ ξαναζωντάνεψε σὰν ὁμιλούμενη γλώσσα μόνο μετὰ τὴν ἐμφάνιση τῶν σιωνιστικῶν

ἐγκαταστάσεων στήν Παλαιστίνη καί, παρά τὸ γεγονός ὅτι αὐτὸ τὸ ξαναζωντάνεμα ἄρχισε στὶς ἀρχές τῆς δεκαετίας τοῦ 1880, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὀμιλούντων τὴν ἑβραϊκὴ πρὸ τοῦ Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου ἦταν πολὺ περιορισμένος.

Περίπου ἐπὶ ἓνα αἰῶνα ἡ λογοτεχνία ἀγωνίζονταν νὰ μορφοποιήσει ἓνα προσαρμόσιμο γλωσσικὸ ἰδίωμα. Οἱ πρωτοπόροι πεζογράφοι κάτω ἀπὸ τὴν ἐπίδραση τοῦ ἑβραϊκοῦ διαφωτισμοῦ (HASKALAH) ἔγραψαν διδακτικὲς καὶ πολεμικὲς ἱστορίες πού ἡ ἀξία τους σήμερα εἶναι περισσότερο ἱστορικὴ παρά καλλιτεχνική. Ἐν τούτοις, κατὰ τὴ δεκαετία τοῦ 1880, ἡ πρόζα τοῦ μυθιστορήματος ἔφθασε τὴν ὠριμότητα πρὸς τὴν ὁποία πῆγαινε ψηλαφητά. Κάτω ἀπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μεντέλ Μοχέρ Σεραφίμ (1836 - 1917), πού πολὺ ἐπιτυχημένα καλεῖται πατριάρχης τοῦ Γίντις καὶ τοῦ ἑβραϊκοῦ μυθιστορήματος, ἐμφανίστηκαν συγγραφεῖς τῆς ρεαλιστικῆς σχολῆς μὲ κέντρο τὴν Ὁδησσό. Ὁ Μεντέλ καὶ οἱ μαθητὲς του σημειώνουν τὸ ξεπέταγμα τῆς ἑβραϊκῆς πρόζας, σὰν γνήσιας καλλιτεχνικῆς μορφῆς. Τὸν Μεντέλ ἀκολούθησε ἓνας γαλαξίας ἀπὸ ταλαντούχους συγγραφεῖς, ὅπως εἶναι ὁ Λαΐμ Ναχμάν Μπιαλίκ (1873 - 1934), ὁ Μιράχ Ἰωσήφ Μπερντιτσέφσκυ (1865 - 1921), ὁ Μορντεκάλ Φάϊμπεργκ (1874 - 1899), ὁ Ἰωσήφ Χαΐμ Μπρέννερ (1881 - 1921), ὁ Δαυΐδ Φρίτςμαν (1860 - 1922), καὶ ὁ Οὔρι Νισάν Γκνεσσίν (1879 - 1913), πού πλούτισαν τὴ μέχρι τότε πενιχρὴ λογοτεχνία μὲ τὰ ἔργα τους καὶ ἔστρωσαν τὸ δρόμο γιὰ τὸ νέο μοντερνισμό, πού ἐπρόκειτο νὰ ἀκολουθήσει τὸν Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

2. Σύγχρονοι Ἰσραηλινοὶ Πεζογράφοι

Οἱ σύγχρονοι Ἰσραηλινοὶ πεζογράφοι μποροῦν νὰ χωριστοῦν σὲ δυὸ κατηγορίες (γενιές), σ' αὐτοὺς πού γεννήθηκαν στήν Εὐρώπη καὶ σ' αὐτοὺς πού γεννήθηκαν στὸ Ἰσραήλ.

Οἱ συγγραφεῖς πού γεννήθηκαν στήν Εὐρώπη ἔγιναν γνωστοὶ κατὰ τὴν περίοδο πού ἀκολούθησε τὸν Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Ἐδῶ θὰ ἀναφέρουμε μόνον δυὸ ἀπὸ τοὺς κορυφαίους συγγραφεῖς τῆς περιόδου αὐτῆς: Τὸν Σαμουήλ Ἰωσήφ Ἀννών (1888 - 1970) καὶ τὸν Χαγίμ Χαζάζ (Γεν. 1898). Καὶ οἱ δυὸ εἶναι γεννήματα τῶν Γκέττο τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης, ὅπου ἐκπαιδεύτηκαν στὸ παραδοσιακὸ σχολεῖο (HEDER) τοῦ γκέττο, καὶ γιὰ λίγο κατὰ τὴ διάρκεια τῆς μαθητείας τους ἤρθαν σ' ἐπαφή μὲ τὸν εὐρωπαϊκὸ μοντερνισμό. Τὸ ἑβραϊκὸ τους στυλ, ἀντικατοπτρίζει τὴ γνώση τους γιὰ τοὺς ἑβραίους θρησκευτικοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς καὶ τὸ γεγονός ὅτι ἔμαθαν ἑβραϊκὰ μὲ τὸ μάτι μάλλον παρά μὲ τὸ αὐτί. Ἐν τούτοις, καὶ οἱ δυὸ μετανάστευσαν στήν Παλαιστίνη ἀφοῦ εἶχαν ἀρχίσει ἤδη τὴ συγγραφικὴ τους καριέρα καὶ ἔγραψαν τὰ καλύτερα ἔργα τους σ' αὐτὴ τὴ χώρα. Ὁ Ἀννών πῆγε στήν Παλαιστίνη πρὶν ἀπὸ τὸν Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο, σὲ ἡλικία 19 χρονῶν, ἀλλὰ ξαναγύρισε στήν Εὐρώπη γιὰ πολλὰ χρόνια. Ὁ Χαζάζ παρέμεινε στὴ Ρωσία κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Ρωσικῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ἔφθασε στήν Παλαιστίνη κατὰ τὴ δεκαετία τοῦ 1920. Ἡ κοινὴ εὐρωπαϊκὴ καταγωγή τους δὲν ἀντικατόπτριζε μό-

νον στο ύφος τους, αλλά και στη θέση τους απέναντι στην παράδοση και στα θέματα των μυθιστορημάτων τους. Ο Χαζάζ και ο Άννων Έγραψαν πολλά για τη ζωή τους, στην Ανατολική Ευρώπη. Και όταν ακόμη Έγραψαν για το Ισραήλ, συχνά αναφέρονται σε τύπους του γκέττο που ζούσαν στην πατρίδα τους αν και περιγράφουν επίσης τύπους άλλων Ισραηλινών - Μεσοευρωπαίων, στην περίπτωση του Άννων, και Μεσοανατολιτών, και ακόμη, ντόπιων Ισραηλινών, στην περίπτωση του Χαζάζ.

Η δεύτερη κατηγορία συγγραφέων αντιπροσωπεύει τους συγγραφείς που είτε γεννήθηκαν στην Παλαιστίνη είτε έφθασαν εκεί σε παιδική ηλικία. Ο Σ. Γιοσχάρ (Γιοσχάρ Σμιλάνσκυ, γεν. 1916) είναι ο παλαιότερος και ανήκει στην πρώτη γενιά των κάκτων* συγγραφέων. Ο Άαρών Μεγκέντ (γεν. 1929), αν και γεννήθηκε στην Πολωνία, ήταν μόνο έξη χρονών όταν οι γονείς του τον έφεραν στην Παλαιστίνη, και κατά συνέπεια πολιτιστικά ανήκει στη σχολή των ντόπιων Ισραηλινών.

Οι λογοτεχνικές έπιτεύξεις της γενιάς των ντόπιων Ισραηλινών συγγραφέων έχουν τέσσερα μεγάλα γνωρίσματα. Πρώτον, το έβραϊκό τους στυλ επέτυχε μιá ελαστικότητα που άπαιθιαζε από το κλασικό και περισσότερο σχολαστικό ιδίωμα της προηγουμένης γενιάς. Η έβραϊκή τώρα έχει καταστεί διμιλουμένη γλώσσα. Δεύτερον, το γράψιμό τους διαπνέεται από το τοπίο του Ισραήλ, που είναι και το τοπίο της παιδικής τους ηλικίας. Ο Γιοσχάρ, συγκεκριμένα, έγινε ο πεζογράφος - ποιητής της Ισραηλινής ύπαιθρου. Τρίτον, ανατράφηκαν μέσα στη σοσιαλιστική σιωνιστική ιδεολογία της γεν.ās τους. Τα γραφτά τους έχουν μιá άποφασιστικά ήθικη ποιότητα. Και τέταρτον, τέλος, οι χαρακτήρες των ήρώων τους δέν βγαίνουν πιά από το γκέττο, αλλά από τους αγρότες, τους εργάτες και τους στρατιώτες των πρωτοπόρων νέων συνοικισμών.

Η πεζογραφία του Μεγκέντ είναι περισσότερο ρεαλιστική από εκείνη και λιγότερο σπάταλη. Αν και δέν είναι άπαλλαγμένος από ύπαρξιακές ιδέες, το ύφος του δέν είναι έμπειρικό ή περιγραφικό. Ο Γιοσχάρ έξ άλλου μπερδεύεται με τη γλώσσα. Το ιδίωμά του δ.αχέεται από ένα λαμπιρίζοντα λυρισμό, οι προτάσεις του είναι μακρές, περίπλοκες και έσωστρεφείς.

Αν ο Γεχούντα Άμιχάη (γεν. 1924) και ο Νισσίμ Άλώνη (γεν. 1926) εύρισκονται χρονολογικά πλησιέστερα προς τη γενιά του Γιοσχάρ, αντιπροσωπεύουν τη μετάβαση σε μιá περισσότερο έξατομικευμένη και έσωστρεφή λογοτεχνία. Ο Άλώνη ξεκίνησε σαν μέλος της Ισραηλινής λογοτεχνικής Άριστερās και στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1950 έξέδ.δε μιá έφημερίδα που έκήρυττε ένα «σοσιαλιστικό μήνυμα». γρήγορα όμως μαγεύτηκε με την λογοτεχνία του παράλογου. Ο Άμιχάη φαίνεται ότι έχει ξεπεράσει έντελώς την πρώτη φάση του σοσιαλιστικού ρεαλισμού. Το ύφος του συχνά προχωρεί σε μιá σουρεαλιστική κατανομή και ή θέση του και τα θέματά του áκολουθούν την «ύπαρξιακή» νοοτροπία.

* Ο κάκτος (SABRA) είναι σύμβολο για τους Έβραίους που γεννήθηκαν στο Ισραήλ.

Κάθομαι στὸν προθάλαμο τοῦ ἱατρείου, στὸν καναπέ κι ἀπ' τῆ μισάνοιχτη πόρτα, ἀκούω τὴ σύζητηση, πού γίνεται μέσα, συγγραφικὴ ἀδεία. Εἶμουν τότες προπαγανδιστὴς φαρμάκων, μιὰ ἐργασία πού μου ἀναποδογύριζε τὰ σωθικά καὶ πού μου ἔφαγε 10 χρόνια, τὰ καλύτερα, θλακωδῶς καὶ λοιπὸν περίμενα νὰ δῶ τὸ γιατρό, ἀξιοτίμο κύριο Φκιάρρα, εἰδικὸ παθολόγο, Πανεπιστημίου Λυών, πανεπιστημιακὸ ἀσσιστάν θεραπευτικῆς κλινικῆς, «μετεκπαιδευθέντα ἐπὶ διαιτίαν εἰς Ἀμερικὴν καὶ νυμφευθέντα μὲ ἕνα ζῶον τῆς περιοχῆς Φαρσάλων». Στὸν προθάλαμο ἕνας στενὸς διάδρομος, πού σοῦ καθόταν στὸ στήθος, εἶχε θρονιαστεῖ ἡ θρώμα τῶν ἀποχωρητηρίων καὶ τῆς κουζίνας, ἔτσι πού ἦταν στριμωγμένα στὴν ἄκρη τοῦ διαδρόμου. Τὰ ντουβάρια εἶχαν ν' ἀσπριστοῦν ἀπ' τὴν ἐποχὴ τοῦ Τρικούπη.

Ἡ συζήτηση ἀπὸ μέσα γινόταν σιγανῆ, ὑποτονικὴ, φοβισμένη, στρωμένη πάνω σὲ μιὰ ἀπὸ γνωση. Ὁ ἄνθρωπος, πού μίλαγε μὲ τὸ γιατρό, φαινόταν ν' ἀντιμετώπιζε κάποιον θέμα ὑγείας δικοῦ του προσώπου καὶ μὲ τὴ φτωχὴ γλώσσα του προσπαθοῦσε νὰ ξυπνήσει τὴ συμπόνεση τοῦ γιατροῦ. Τώρα ἀκούγα νὰ τρίζει μιὰ καρέκλα. Ὑστερα ἡ σιωπὴ, ὕστερα χτύπησε τὸ τηλέφωνο.

«Μάλιστα, ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ γιατροῦ, αὐτὸ τὸ θέμα θὰ τὸ συζητήσουμε τὴν Κυριακὴ στὶς ἀρχαιρεσίες. . . .»

Ἀκούστηκε χτύπος τσακμακιοῦ.

«Ἀνάθει τσιγάρο», εἶπα.

«Εἶπα, ξανακούστηκε ἡ φωνὴ τοῦ γιατροῦ, τὸ θέμα αὐτὸ θὰ τὸ συζητήσουμε τὴν Κυριακὴ στὶς ἀρχαιρεσίες. . . .».

Ἀκούστηκε τὸ κλείσιμο τοῦ τηλεφώνου. Ξανακούστηκε πάλι ἐκείνη ἡ χαμηλόφωνη νότα. Μιλοῦσε πάλι ὁ ἄνθρωπος. «Ἔτσι πού μιλοῦσε μου σπάρραζε ἡ καρδιά. Προσπαθοῦσα νὰ σχηματίσω τὸν ἄνθρωπο μέσα μου. Ἐθλεπα μπροστά μου ἕναν ἄνθρωπο μὲ τραγιάσκα ἕνα κουμπωμένο πουκάμισο, χωρὶς γιακά ἕνα λαρύγγι τσιτωμένο, ἕνας λαιμὸς ψηλός. Λαιμὸς ψηλός, νεῦρα στριφο-

γυρισμένα, μάτιξ σὰ νὰ κοιτάζουν ἀπὸ ἄλλη ματιὰ τῆς γαλαρίας.

«Τὶ θὰ κάνουμε τώρα», ἀκούστηκε νὰ λέει. Μουγκαμάρα, χτύποι ρολογιοῦ. Κάποτε ὁ γιατρός, εἶπε:

«Θὰ δοῦμε τί θὰ ποῦν οἱ ἐξετάσεις. . .»

«Μάλιστα», ἀπάντησε ὁ ἄνθρωπος μὲ μιὰ συγκλονιστικὴ συγκατάβαση.

Τρίζει πάλι ἡ καρέκλα, χτυπάει τὸ ρολοῖ, ἀκούγεται τὸ τσακμάκι.

«Ὅλο καπνίζει», σκέφτομαι.

«Ἴσως θ' ἔχει καμιά ριζίτις», εἶπε ὁ γιατρός. Αὐτὴ ἡ κουθέντα εἶταν σὰ νὰ εἶχε μπεῖ ἀπ' τὸ παράθυρο.

«Τὶ εἶναι αὐτὸ», ἀκούστηκε νὰ λέει ὁ ἄνθρωπος.

«Ὅχι σπουδαῖα πράγματα».

«Τὶ σημαίνει, δηλαδὴ. . .»

«Νεῦρα, εἶπε ὁ γιατρός, κάτι τέτοιο. . .»

«Δὲν ἔχουμε νεῦρα στὸ σόγι μας, εἴμαστε ἄνθρωποι μαλακοί», εἶπε μὲ μεγάλο ζόρι ὁ ἄνθρωπος.

Πάλι σιωπὴ, τὸ πλάκωμα τῆς μουγκαμάρας. Χτυπάει τὸ τηλέφωνο.

«Σῶς εἶπα, εἶπε πάλι ὁ γιατρός, τὸ θέμα θὰ τὸ συζητήσουμε τὴν Κυριακὴ».

«Τὶ θέμα εἶναι αὐτὸ», σκεφτόμουνα.

«Ποιὸς εἶναι», ρωτᾷ ὁ ἄνθρωπος, «τί ρωτᾷ ρωτᾷ τώρα κι' αὐτὸς. . .».

«Δὲν ἔχουμε νεῦρα στὸ σαγόνι μας, εἶπε πάλι ὁ ἄνθρωπος, ἀκούς γεῦρα. . .».

Ἡ φωνὴ του ἦταν ὄλο διακοπές, ὄλο φόβο.

Τὴ σκάλα κατεβαίνει ἕνας ψηλὸς κύριος. Εἶναι ὁ ἀκτινολόγος Κόμπος ντυμένος στὴν ἀσπρη ποδιά. σωστὸς χάρος. Στὰ χέρια κρατᾷ κάτι «πλάκες», σπρώχνει καὶ μπαίνει μέσα. Ἐχω πλήξη, σκουνοτύφλα καὶ δὲν ξέρω τί νὰ κάνω. Τρίζει πάλι ἡ καρέκλα, χτυπάει τὸ τσακμάκι. Ἄπ' τῆ μισάνοιχτη πόρτα βλέπω τὸ γιατρό - σα-

Ὁ Ἀαρὼν Ἀππελφὴλντ (γεν. 1923) καὶ ὁ Ἀβραάμ Β. Γεχοσοῦα (γεν. 1936) ἀνήκουν στὴ νεαρότερη ὁμάδα καὶ ἀντιπροσωπεύουν κατὰ δια-
 διαφορετικὸ τρόπο ὁ καθένας τὸ νέο κύμα τοῦ ἑβραϊκοῦ μυθιστορήματος.
 Ἐσωστρεφές, ὑποκειμενικὸ καὶ γραμμένο χωρὶς ἠθικοὺς φραγμοὺς, ἐνδια-
 φέρεται λιγότερο γιὰ τὸν χαρακτήρα καὶ τὴν ὑπερφυσικὴ ἀφηγηματικὴ
 ἀνάπτυξη ἀπ' ὅ,τι ἐνδιαφέρεται γιὰ τὸ συμβολισμὸ καὶ τὸ μῦθο. Οἱ διη-
 γήσεις συχνὰ ἐξελισσονται σ' αὐτὸν τὸν στενὸ πυθμένα πού ξεχωρίζει
 τὸ καθαρὸ μυθιστόρημα ἀπὸ τὴν ἀλληγορία.

Ἄλλοι σημαντικοὶ σύγχρονοι Ἰσραηλῖνοὶ συγγραφεῖς εἶναι οἱ Ἰ-
 οῦδας Στάϊμπεργκ, Ἀσσερ Μπαράς, Ἰσαάκ Ντόβ Μπίρκοβιτς, Ἰούδας
 Μπουρλά, Γκέρσον Σόφμαν, καὶ Ἰσαάκ Σεχνάρ τῆς παλαιότερης γεννιάς,
 καὶ Χανώκ Μπαρτώβ, Μωῦσῆς Σαμίρ, καὶ Βενιαμὴν Ταμμούζ τῆς νεώτερης
 γεννιάς.

νίδα να κοιτάει τις κλάκες μεροστά στο φως μιας λάμπας.

«VOUS VOUEZ, τόν άκούω να λέει, QUE LE DEPLACEMENT A TENU LES FLANCS MAINTENANT SE BATTRE D'AVANCER VEN LA POITRINE ET LA GORGE...».

«OUI MON AMI», απαντάει ο γιατρός.

«Πάλι για νύκτα λέτε;...»

«Τι θέλει και μιλάει...»

«Σύχασε Κατσιουλα», είπε ο γιατρός.

Περιμένω καμιά απάντηση. Δέν άκουγεται. Χτυπάει το ρολόι τριζει ή καρέκλα, χτυπάει το τσακμάκι. Άκούω στεναγμούς πίσω απ' την πόρτα.

«Άκου, γιατρέ, είπε ο άνθρωπος, πρέπει να σώσουμε τη γυναίκα...»

«Ό,τι πρέπει να γίνει, θα γίνει...»

Πέφτει πάλι μουγκαμάρα.

«Πέ μου γιατρέ, δέ μιλάς...»

«Τι θέλει και μιλάει», σκέφτομαι

«Μά κάνεις ύπομονή...»

Βγαίνει ο άκτινολόγος. Τι σιάχτρο, θεί μου.

Βλέπω τις κλάτες, το σέβραο, την τραγιάσκα του ανθρώπου.

«Πέμου κάτι γιατρέ θα σπάσω...»

«Δέ βλέπω τό λόγο...»

Ο γιατρός ξεροθήγει.

«Τι ξεροθήγει, άναθεμα τον».

Μουγκαμάρα μέχρι τρέλας.

«Μομίζω ότι θα μπορούσες να πάρεις τη γυναίκα στο σπίτι», είπε ο γιατρός.

«Έτσι που είναι έτσι να τήν πάρω στο χωριό;...»

«Μή ύψώνεις τή φωνή σου, Κατσιουλα κάνε αυτό που είπα...»

«Η γυναίκα πεθαίνει και σύ...»

«Μην παραφέρεσαι, ζήρεις, πώς ή Βαίτσα έχει...»

«Σταμάτα, άκούω μιá άγρια φωνή μην προχωράς...»

«Παραφέρεσαι Κατσιουλα...»

Χτυπάει τό τηλέφωνο. Ο γιατρός λέει:

«Δέ μπορώ ν' αλλάξω τόν τερματοφυλακα, παρακαλώ να τό κατανοήσετε.. Διαφωνώ ριζικάς με τό Καρδαλούπα...»

«Συζητούν για τό τοδόσφαίρο σκέφτομαι έχουν κάποια ύπόθεση μεταξύ τους...»

Ο γιατρός επανέρχεται:

«Τήν ίδια να μου αλλάξουν τόν τερματοφυλακα τήν άπορρίπτω, πάει...»

Τό λέει στον άλλον, αλλά σέ ποιόν. «Δέ μπορώ να καταλάβω».

«Μητσάρα, λέει τώρα ο γιατρός, τί φωνή θεί μου, μή μου χαλάς τήν ύμάδα...»

«Μητσάρας, Μητσάρας, Μητσάρας, τρίβω τό κεφάλι μου. Τόν θυμήθηκα. Ω, Κυρία, είναι ο Μητσάρας ο Πρόεδρος τών έξοδοσφαγέων... Άς κοιηόσουμε τό κεφάλι αλλά τί βγαίνει...»

«Πηγαίνουν και φιλτρώνουν εκεί που δέν τους σέβρουν, λέει τώρα ο γιατρός, και μου φέρνουν άνω κάτω τήν ύμάδα, κατάλαβες; Άκου μίνα μου, έγω, είμαι άποφασισμένος να τό παίζω όλα για όλα. Στις άρχαιρσιες τής Κυριακής, θα σπάσω μούτρα. Πρώτον θα σπάσω τά μούτρα του Νταφουλη, ύστερα του Γκιζα, ύστερα σου Γελάδα».

«Μάλιστα, Νταφουλης άκτινολόγος, Γκιζας φαρμακοποιός, Γελάδας νομιάτρος.

Πηγαίνειόχεται στο διάδρομο. Ο γιατρός όριεται μέσα, ο άνθρωπάκος άναστενάζει, ή γυναίκα στο πάνω πάτωμα πεθαίνει, τά τροχοφόρα στο δρόμο μουγκρίζουν, οι καμπάνες χτυπούν για τας λαρετισμούς, ή νύχτα πλαγιάζει; μπορεί να μου πείτε πώς περνάει αυτή ή νύχτα...»

Βόλος 1973

Και Λοιπόν;

(Άπόσπασμα)

Του Άιτώνη Δελώνη

Οι άλλοι ήσαν άνίποστοι για όλα αυτή τήν ιστορία. Τό έλεπε στα μάτια τους. Όπου κι άν στεκόταν, όπου κι άν πήγαινε, ό,τι κι άν έκανε, ό,τι κι άν έλεγε, αυτός μάθαινε πώς πίσω απ' όλα αυτά παραμόνιζε τό παράξενο αίσθημα κενού, κι ήταν αυτό που τόν έκανε να νοιώθει αυτή τήν άνασφάλεια κι αυτό τό άπίνητο κι άνεπίτρεπτο γγχος.

Τό πρωί που σπρωχνόταν στη στάση του λεωφορείου μετά όταν τά χέρια του ταξίδευαν στα πληκτρα τής γραφομηχανής, τίς ώρες που έβλεπε τή ζωή να περνάει έξω απ' τό τζάμι του γραφείου, κάποιες άλλες ώρες που κυκλοφορούσε στην τυρφη τής πολιτείας, τίς νύχτες πάλι που καλούσε τόν ύπνο κι εκείνος τ' άρνιόταν, πολλές άλλες φορές

έρχόταν αυτό τό άδυσώπητο αίσθημα του κενού να τεμαχισει τή ζωή του σε μικρές άσυμμετρες στιγμές άπορίας και κενικού.

— Λοιπόν, πώς τά πάμε;

— Καλά, άς τά λέμε.

— Καλή ύδομάδα, λοιπόν.

Κι ύστερα τίποτε. Ο καθένας εκεί μέσα, ζένος απ' τόν άλλον, έκανε μ' όση γινόταν συνέπεια, τή βουλιά του. Ο καθένας εκεί μέσα έθαβε όνειρα μέσα σε πολυγραφημένα χαρτιά, κάτω από έκφράσεις πολυμεταχειρισμένες, άρροπεθαινοντασ άνάμεσα σε έγγραφα και σε έλαρπητικά έκπαιγουςε διαταγές.

— Καλή όρεξη.

Καλό σαββατοκύριακο.

• Βλέπεται, ότι ή μετάσταση έχει προσβάλλει τά πλευρά και τώρα προχωράει προς τό στήθος και τό λαιμό... .

• Μάλιστα, φίλε μου, τό βλέπω... .

— 'Επίσης.

μεγάλο κενό νά του παγώνει τὰ μέλη. Είχε κά-
νει κιόλας ένα παιχνίδι μαντικής ὄλη αὐτὴ τὴν
ιστορία. Κι ὁ ἥλιος πηγαινε πάντα ἀπ' ἀνατο-
λὴ σὲ δύση κι ἄνθρωποι πηγαίνονταν
σ' αὐτὴ τὴ ζωὴ. «δὺ πόρτες ἔχει ἡ ζωὴ, ἀνοι-
ξα μια και μπηλα». 'Εξάισια.

Ποῦ εἶναι τὸ Πόρτο - Μαριλοῦ;

— Τὸ Πόρτο - Μαριλοῦ; πρώτη φορά τ' ἀ-
κούω... Μήπως;

— Ἐνα ταξιδιωτικὸ γραφεῖο πού σέβεται
τὸν ἑαυτὸ του δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀγνοεῖ τὴν ὑ-
παρξὴ τοῦ Πόρτο - Μαριλοῦ. Σας λείπει ἡ ὀρ-
γάνωση. Λυπαμαί.

Ποῦ εἶναι τὸ Πόρτο Μαριλοῦ; Αὐτὸς ὁ ὑ-
πάλληλος, σιγούρα, ἦταν ἡλίθιος. Ὁ κόσμος ἐ-
γινε τόσο μικρὸς κι αὐτὸς ἀγνοοῦσε τὴν ὑπαρ-
ξὴ τοῦ Πόρτο - Μαριλοῦ, σκέψου. Πραγματικά,
λείπει ἡ ὀργάνωση. Οἱ ἡλίθιοι... δὲ μποροῦν νά
θάλουν μιὰ ὀργάνωση, ἕνα σύστημα στὸν κό-
σμο τοῦ ὄνιρου, στὸν κόσμο τῆς φαντασίας. Στὸ
ταξιδιωτικὸ γραφεῖο δὲν κράτησι ἄλλο τὴν ὑπο-
μονὴ του...

— Στὸ διάβολο δὲν μπορεῖ τέλος πάντων κα-
νεῖς νά πάει ὅπου θέλει. Ἄνόητοι...

'Ετριξε ἕνας χοντρός. Προσπάθησε νά θρεῖ
μιὰ δικαιολογία. Ὅπως - ὅπως...

— Ὁ Διευθυντής;

Μάλιστα. Πέστε, μου τί ἀκριβῶς σας ἀ-
πασχολεῖ. Ἐπιθυμία μας εἶναι νά θρῖσκουμε λύ-
σεις σὲ δύσκολους πλάτες. Ἡ εἰδικότητά μας.

— Ἄφηστε τίς πάργιες καὶ ἀκοῦστε με, εἶπε
νευριασμένα. Θέλω νά πάω στὸ Πόρτο - Μαριλοῦ,
μὲ νοιώθει, ναι ἢ οὐ;

— Μάλιστα, κύριε. Νά πατε. Γιατί νά μὴ πά-
τε; Τὸ γραφεῖο μας ζέριτε, διαθέτει ἕνα ἐκλι-
κτὸ ἐπιτελεῖο συμβούλων πάνω σὲ τουριστικὰ θέ-
ματα καὶ μπορεῖ ἀριστα νά ἐξυπηρετήσῃ κάθε
ἐπιθυμία τῶν πελατῶν του. Μὲ προσέχετε; κάθε
ἐ-π-ι-θ-υ-μ-ι-α...

Κι ἔκλεισε ὁ χοντρός τὰ μάτια του καὶ μι-
σάνοιξε τὰ χεῖλη. Εἶπε μόνος του σιγά - σιγά καὶ
τὰ ρουθουνία του ἀνοιγόκλειναν ἡδονικά κάθε
ἐπιθυμία...

— Σαχλαμάρες.

— Σας παρακαλῶ, κύριε. Τί σαχλαμάρες. Ἄ-
κου σαχλαμάρες. Τὸ γραφεῖο μας...

Τότε ἦταν πού ἐνοιωσι νά κατρακυλάει στίς
φλέβες του ἐκεῖνο τὸ αἶσθημα τοῦ κινου. Αἰ-
σθάνθηκε μέσα του ἕνα γκριζομαύρο καὶ τὸ χειρότε-
ρο ἦταν πού ἐνοιωσε πῶς δὲ μποροῦσι νά δώσει
ἀκόμα μιὰ μάχη.

Κριτικῆσι μου μιὰ θίση γιὰ τὸν Κυρικὰ-
τικο περίπατο στὸ Κακοσάλισι, εἶπε.

Σὲ λίγο ἀνηφόρησε τὴν Ἀκαδημίας κρατών-
τας ἕνα πράσινο εἰσιτήριο πού ἔγραφε:

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΤΑΞΙΔΙΩΝ «Ο ΑΙΟΛΟΣ»
Κυριακάτικος περίπατος στὸ Κακόλεσι
Χαρήτε τὸ ἐξάισιο δαιινό του
Θέσις; 17 Δραχμαί; 50

Κι οὕτω, θέβαια, πού τὸ ἔχε σκοπὸ νά πάει
Κακοσάλισι. Μόνον πού τὸ Πόρτο - Μαριλοῦ εἶ-
χε χάσει ἀνιπίστροφα μέσα στὸ γκριζο κενὸ μα-
ζι μὲ πολλὰ ἀκόμα. Ἦχε συντριβῆ ἀπὸ τὸ σαρ-
καστικὸ χαμόγελο τοῦ ταξιδιωτικοῦ πράκτορα

ἔταν θγαίνοντας ἀπ' τὸ γραφεῖο ἀκούσε νά λέει
«καλὸ ψῶνιο καὶ οὗτος»...

«Οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι, λέγω, οἵτινες
ἐθεμελίωσαν τὸν πολιτισμὸν τῶν ἀξίων. Οἱ Ἑλ-
ληνις οἱ ὅποιοι...».

Ἦ ὥραια; πού τὰ ἔλεγε ὁ ὀμιλητής. Τὸν ἀκούγε
καὶ θαύμαζε τὴν ἐμβριθιὰ του. Τὸ ὕφος του.
Ὅλο τὸ μυστικὸ εἶναι, πολλές φορές, τὸ ὕφος.
Τὰ ἄλλα ἔρχονται μόνον τους. Βολεμένος θυμῶ-
σις σὲ μιὰ πολυθρόνα τοῦ «Παρνασοῦ», θίγλιζε
μὲ τὰ γάτια γύρω του κι ἄρπαζε λόγια τοῦ ὀμι-
λητῆ τοῦ ἀρχαίου ἡμῶν πρόγονοι, οἱ οἰκοδόμοι
τοῦ πνεύματος... κι ἄλλα πολλὰ τέτοια.» Ὅσο
περισσότερο δειχνουμε τὴν πνευματικὴ μας γύμνια,
τόσο τὸ χειρότερο γιὰ μας, σκεπτόταν. Κι αὐ-
τὴ ἡ καπηλεία... Πόσο ἀνάτιμα κυκλοφορεῖ σάν
καρκίνωμα μέσα στὴ σάρκα τοῦ λαοῦ, πόσο ἐπι-
δειξια ζέροουμε νά πλαναμε καὶ νά πλανιόμαστε,
κολλημένοι σάν στρεῖδια στὴν παράδοση.

Ἔτσι καὶ τώρα. Ὁ ὀμιλητής φαινόταν νά
ἔχει διαβάσει καλά. Μά τί νά τὸ κάνεις; ἔξυνη
πάντα τὴν ἐπιφάνεια καὶ σκεπτόταν ἀδύνατο νά
προχωρήσει πρὸς θεοῖα, νά σκάψῃ πρὸς μέσα.
Μπορεῖ καὶ νά μὴ τὸ θελε. Ποιὸς ξέρει; Κρίμα.
Κι εἶχε καὶ παρόστημα καὶ ὕφος. Ἀπομωνωμέ-
νος ἐκεῖ ψηλά στὸ θῆμα, ἔλεγε... ἔλεγε... .

Τὸ πλῆθος κάτω. Ἡ πλατεία γεμάτη ἀπὸ
κόσμο ἀπὸ κόσμο πού θεωροῦνταν ὁ πρὸ καλὸς
τῆς Ἀθήνας. Ἀκαδημαῖκοι, στρατηγοί, ἐπιστή-
μονες, βιομηχανοὶ, κυρίως μὲ περιωπή, ἐνδιαφέ-
ροντα διάφορα, κύριοι μὰ ἀκόμα περισσότερο ἐν-
διαφέροντα πάνω σὲ ποικίλα θέματα καὶ μὲ πολ-
λὲς εὐαισθησίες πάνω σὲ θέματα ὅπως αὐτὸ πού
πραγματιεύταν ὁ ὀμιλητής. Τὸ σύστημα σὲ πλήρη
ἐκταση κι ἐνέργεια. Ὅλα καλὰ θαλμένα στίς θέ-
σις τους, τίποτε δὲν ἔλειπε. Ὅλα τὰ ἐξαρτή-
ματα λειτουργοῦσαν θαυμάσια.

Κι ὅμως κάτι δὲν πηγαινε καλά. Τὸ ἔνοιωθε νά
κυκλοφορεῖ στὴν ἀτμόσφαιρα, στὸ φορτισμένο ἀέ-
ρα. Ἐκίνη ἡ παράξενη κι ἀδυσώπητη αἴσθησι
τοῦ κινου ἀρχιστὴ νά μυρμηγκιάζει πάλι μέσα
στὶς φλέβες του. Καὶ τότε ἦταν πού ἐξίσπασε:

— ... «Οἱ ἔξοχοι, λέγω, οἰκοδόμοι τοῦ πνεύ-
ματος, οἱ ὅποιοι πλοήγησαν τὸ σκάφος τῆς ἀν-
θρωπότητος εἰς ἐνδόξους πνευματικὸς λιμένας,
οἱ ἄνδρες...»

Σηκώθηκε ἔξαλλος, θγήκε στὸ δρόμο καὶ
φώναξε ὅσο γινόταν περισσότερο.

— Καὶ λοιπὸν;

Ὁ ὀμιλητής τὰ ἔχασε. Ἦταν κιόλας ἀπρο-
ετοίμαστος γιὰ μιὰ τέτοια ἀντίδραση. Τὸ διάθα-
σμά του δὲν εἶχε προβλέψῃ γιὰ μιὰ τέτοια ἐρώ-
τηση. Διάβαζε ὁ ἴδιος ἀπὸ χειρόγραφο. Κοίτα-
ταζε σὰ χαμένος. Κάτω ὁ ἄλλος χαμογελοῦσε
σαρκαστικά...

— Καὶ λοιπὸν; Ἐναφώνησε ἐκεῖνος μ' ἔντα-
ση καὶ σχεδὸν μὲ κακία.

Ἦ πλατεία σηκώθηκε στὸ πόδι. Σφυρίγματα, φω-
νὲς, διαμαρτυρίες, θρισιές, σαρκαστικά λόγια.
Ὁ μόνος πού δὲν τὰ ἔχασε ἦταν ὁ πανταχοῦ πα-
ρὼν ἀστρὸφύλακας. Σάν ἀστραπὴ ἔφτασε κοντὰ
του καὶ μὲ τρόπο πού δὲ σήκωνε καθόλου ἀντίρ-
ρηση τὸν ἔβγαλε ἔξω καὶ τὸν πῆγε δεμένο στὸ
τμήμα. Ἐἰνωθὶ κιόλας πῶς εἶχε κάνει μιὰ μεγά-
λη σύλληψη. Θὰ βοηθοῦσε πολὺ στὴν ἐκθεση πού
θὰ τοῦ ἔκαναν.

Στὸ τμήμα ἀναγκάστηκε νά δώσει μιὰ μάχη γιὰ
νά πιῆση τοὺς πάντες πῶς δὲν ἦταν ἀναρχικός.

Τὰ «Τετράδια μελέτης τῆς ρουμανικῆς λογοτεχνίας»

Ἐνα περιοδικὸ σύγχρονης ἐπιστημονικῆς σκέψης

Τοῦ Ἀντρέα Ράδου *

Τὸ τρίμηνο ἐπιστημονικὸ περιοδικὸ «CAHIRS ROUMAINS DETUDES LITTE-
RAIRES» («Τετράδια μελέτης τῆς ρουμανικῆς λογοτεχνίας»), ποὺ ἐκδίδεται στὰ γαλ-
λικά ἐδῶ καὶ τρία χρόνια ἀπὸ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Ἐκδοτικοῦ «UNIVERS τοῦ
Βουκουρεστίου ἀποτελούμενη ἀπὸ τοὺς (Μίχνεα Γκεοργκίου, Ρόμουλ Μουντεάνου,
Ἀντριάν Μαρινό, Ζόε Ντουμιτρέσκου — Μπουκουλέγκα, Κωνσταντίν Τσιοπράγκα κ.α.)
ἀποτελεῖ ἕνα πνευματικὸ κεφάλαιο γιὰ ὁλόκληρη τὴν ρουμανικὴ σύγχρονη λογοτεχνικὴ
σκέψη. Κεντρικὴ τοῦ ἀποστολὴ δὲν εἶναι μόνον ἡ προσέλιξη καὶ ἡ προβολὴ τῆς ντόπιας
λογοτεχνικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς σκέψης σὲ παγκόσμιον κλίμακα, ἀλλὰ καὶ ὀντίστροφα,
ἡ ἐκλαίκευση τῶν καλυτέρων ξένων ἐπιτελείων στὸν ἴδιον πηγά. Ἔτσι σ' αὐτὸ τὸ
περιοδικὸ, ποὺ ἡ στάθμη καὶ ἡ ποιότητά του ἀνήκει σ' ἕνα ὑψηλὸ εὐρωπαϊκὸ ἐπίπεδο,
θὰ συναντήσουμε πραγματικὰς ἐπιστημονικὰς τομὰς στὰ ρουμανικὰ καὶ παγκόσμιον
γράμματα.

Τὰ δοκίμια, δοκίμια καὶ μελέτες ποὺ δημοσιεύονται ἢ δημοσιεύτηκαν σ' αὐτὸ τὸ
ἐγκριτὸ περιοδικὸ, ἐκφράζουν, πεινματικά, τὴν ἀντιδογματικὴ καὶ ἐλεύθερη ἐπιστη-
μονικὴ λογοτεχνικὴ σύλληψη τῆς Ρουμανίας καὶ τῶν ἄλλων χωρῶν, τὴν δημιουργικὴ
ἀνάλυση τῶν λογοτεχνικῶν φαινομένων. Ὁ ἐλεύθερος ἐπιστημονικὸς διάλογος, εἶναι
ἀνοιχτὸς γιὰ ὅλους, ἡ ἐλεύθερη καὶ γόνιμη ἀσχέτησις καὶ ἡ διακίνησις τῶν ἰδεῶν εἶναι

οὔτε εἶχε προσωπικὰ μὲ τὸν ὀμιλητὴ, οὔτε ἦταν
προβόκατος, μιὰ λέξη ποὺ πολὺ εἶχε γίνει τῆς
μόδας

— Ἐν πάσῃ περιπτώσει, τί νόημα εἶχε αὐτὴ
ἡ ἀντίδρασις σας, ρώτησε ὁ ἀξιωματικὸς ὑπηρε-
σίας, ποὺ μυρίστηκε μιὰ πρώτην τάξιως εὐκα-
ρία γιὰ ν' ἀνακαλύψει τὴν ὀργάνωσις ποὺ ἐκείνης
τῆς ἡμέρας εἶχε ἐντείνει τὴ δράσις τῆς.

— Μιὰ φυσικὴ ἀντίδρασις, κύριε ἀστυνόμη.
Μιὰ φυσικὴ ἀντίδρασις ἀπεινῶντι σ' ὅλη αὐτὴ τὴν
κατηλιὰ ποὺ γίνεται σὲ θάρος τῶν ἀρχαίων.

— Εἰλικρινά, δὲν σὰς καταλαβαίνω, ἀγαπη-
τέ μου. Τί ἀρχαίους μοῦ κοπανᾶτε καὶ κολοκύθια
τοῦμπανα ἄς εἶμαστε εἰλικρινεῖς. ἄς παίξουμε
μ' ἀνοιχτὰ χαρτιά, ποὺ λένε. Πέστε μου; ποῖος
κρύβεται πίσω ἀπ' ὅλα αὐτὰ. Ποῖος κινεῖ τὰ
νήματα αὐτῆς τῆς ὀργάνωσις. Ξέρετε, εἶμαστε
ἐπὶ τῆ ἰχνη σας Ἐσείς, θέβαια, εἶσατε ὁ τελευ-
ταῖος τροχὸς τῆς ἀμάξης ποὺ λένε.

— Μὰ τί λέτε τώρα, σοβαρολογεῖτε;

Ὁ ἀξιωματικὸς ὑπηρεσίας σηκώθηκε. Πλησί-
αστε κοντὰ του καὶ παίρνοντας πολὺ σοβαρὸ ὄφρα
τὸν ρώτησε:

— Πιστεύεται στὸ Θεό;

— Μὰ τί σχέση ἔχει αὐτό; καὶ θέβαια πιστεύ-
ω, ἀν αὐτὸ βοηθᾶει τὴν ἀνάκρισις.

— Πιστεύεται στὴν ἀλίαν τῆς οἰκογενειακῆς
γαλήνης;

— Πιστεύω καὶ σ' αὐτὴν. Καὶ λοιπόν;

— Ἐχετε συμπληρώσει τὴν τελευταίαν φορο-
λογικὴν σας δήλωσις;

— Ἀκοῦστε. Ἀκοῦστε με. Νομίζω...

— Δὲ μ' ἐνδιαφέρει τί νομίζετε. Κάνω μιαν ἀνά-
κρισιν καὶ παρακαλῶ μὴ φέρντε ἐμπόδια σ' αὐ-

τὴν. Συνεχίζω. Πιστεύετε ὅτι τὸ παρὸν πολιτεῖμα
χαίρει τῆς ἐμπιστοσύνης τοῦ λαοῦ μας; Προσέ-
χετε. Προ - σε - χε - τε εἶπα. Ἀπὸ τὴν ἀπάν-
τησὴ σας θὰ ἐξαρτηθοῦν πολλά. Πολλά γιὰ σὰς,
ἐνοῦ.

— Εἰλικρινά δὲν μὲ νιώθετε, κύριε ἀστυνόμη.
Καὶ θέβαια πιστεύω σ' ὅλα αὐτὰ. Καὶ δὲ βλέπω
γιατί δὲ αὐτὰ. Ὅμως τὸ θέμα τοποθετεῖται σ'
ἕνα ἄλλο ἐπίπεδο. Τὸ πρόβλημα δὲν εἶν' ἐκεῖ.

— Δὲ μ' ἐνδιαφέρει αὐτὴ τὴ στιγμὴ νὰ συζη-
τήσω μαζί σας τὰ προβλήματά σας. Μ' ἐνδιαφέρει
ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ Νόμου. Θέλω νὰ ἐξαιριθώσω
μερικὰ πράγματα γιὰ σὰς, γιατί μὰ τὸ Θεὸ
κάτι δὲν πάει καλά σ' αὐτὴν τὴν ὑπόθεσις. Δὲ
μὲ βοηθᾶτε ὅμως.

— Κοιτάτε. Τὸ πρόβλημά μὲ τοὺς ἀρχαίους
εἶναι.....

— Ὅχι ἀδερφέ. Παρατῶτε με καὶ σεις μὲ τοὺς
ἀρχαίους σας...

— Μὰ σὰς ἐξηγήσω.

— Δὲ χρειάζεται θὰ μείνετε πρὸς τὸ παρὸν
ἐδῶ μέχρις ὅτου ἡ ὑπηρεσία μας ἐξαιριθώσῃ
ὀρισμένα στοιχεῖα. Δὲ μὲ πείσατε.

Τελικὰ κατάφερε τὸ πρῶτὸ νὰ ζελασιάρει. Ὁ
ἀξιωματικὸς ὑπηρεσίας ἦταν στὰ μαῦρα του,
ἐπιπε φαρμακωμένος τὸν καφέ του.

Δὲν εἶχε καταφέρει οὔτε αὐτὴ τὴ φορὰ νὰ βρεῖ
μιαν ἀκρὴ στὴν ἀνακάλυψις τῆς ὀργάνωσις.

— Πηγαίνετε, τοῦ εἶπε. Καὶ στὸ μέλλον νὰ
εἶσατε προσεκτικὸς...

άνοικτή γιὰ ὄσους πραγματικά θέλουν νὰ συμβάλουν στήν ἐξήγηση, ἐρμηνεία καί διασαφήνηση (ὄν ὄχι καί λύση) τῶν διαφορῶν, πολυπλόκων καί πολὺμορφων αἰσθητικῶν καί λογοτεχνικῶν προβλημάτων στὸ φῶς τῆς πρὸ προσοδευτικῆς καί δυναμικῆς, τῆς πρὸ ἐπαναστατικῆς ἀντίληψης καί ἔρευνας στὸν σημερινὸ ἀσταθὴ κόσμο μὲ τὰ πολυοήμαντα καὶ πολυκύμαντα χρόνια.

Δίνουμε οὖν παράδειγμα μόνον μερικὰ ἀπὸ τὰ πρὸ ἐνδιαφέροντα ἄρθρα κατὰ τὴν γνώμη μας.

*Ἐτοι, λ.χ. στὸν ἀρ. 2)1974 δημοσιεύονται, μὲ τὸν κεντρικὸ τίτλο «LA LITTÉRATURE, L' HUMANISME ET, L' AVEVIR» Ἡ λογοτεχνία, ὁ οὐμανισμὸς καί τὸ μέλλον» ἄρθρα - μελέτες, ὅπως τοῦ Ὀκταβιάν Γκετοῦν: «L'E HUMANISME ET LES DIFFICULTES DE L' AMBIGUITE THEORIQUE», στὸ ὁποῖο ὁ Ρουμάνος φιλόσοφος διαχωρίζοντας τὴν ἄποψή του κεῖνῃ τοῦ Ἀλθουσερ, σχετικὰ μὲ τὸν «ἀντιουμανισμὸ» τοῦ Μάρξ, ἀναλύει τὴν ἔννοια τοῦ οὐμανισμοῦ σήμερα.

Ὁ δὲ Ντουμίτρον Ποπέσκου στὴν μελέτη του: «NATURE, CATHARSIS ET L' HOMME», μελέτη ἐμπνευσης καί παρότρυνσης, διαπισπρατεύεται τὴν ἀλληλοσύνθεση καί ἀλληλοεπίδραση τοῦ τρίπτυχου: ἄνθρωπος - περιβάλλον - φύση. Ἐκτὸς τὴν σημασία καί τὴν ἐπικαιρότητα τῶν ἰδεῶν τοῦ καλλιτεχνικοῦ καί λογοτεχνικοῦ ἔργου ὁ Ρουμάνος αἰσθητικὸς καί συγγραφεὺς συλλαμβάνει τὸ νόημα καί τὴν πολλαπλότητα τοῦ ὕφους, καθὼς καί τὴν εὐαισθησία τῆς φύσης. —στοιχεῖα τὰ ὁποῖα γεννοῦν τὸ καλλιτεχνικὸ σθένος τοῦ γραπτοῦ.

*Ἄλλοι 3 γνωστοὶ κριτικοὶ καί αἰσθητικοὶ τῆς λογοτεχνίας οἱ: Ρόμουλ Μουντεάνου, Σιλβιάν Ἰονιοσκόου καί Βίκτωρ Ἐρνστ Μάσεκ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἰδιομορφία τῶν λογοτεχνικῶν ἔργων (προϊόντων) οὐ σκέψη μὲ ἄλλους «συνοριακοὺς» τομεῖς ἢ μὲ τὴν «δημιουργία» τῶν κομποῦτερ.

Συνεχίζοντας ἐντατικὰ τὴς ὄλο καί πρὸ ἐνδιαφέρουσες ἀπασχολήσεις του στὸν τομέα τῆς λογοτεχνικῆς θεωρίας καί ἰδεολογίας, ὁ Ἀντριάν Μαρινὸ πραγματοποιεῖ στὸ «THE FUTURE, A MODERN TOPOS» μιὰ οκταγράφηση τῆς παραπάνω λογοτεχνικῆς «ἰδέας». Ἐτοι, ὁ Α. Μαρινὸ οὐ μιὰ εὐρεία διαχρονιστικὴ προοπτικὴ συνενώνει δίκαια καί θαυμάσια τὴν «ἰδέα» τοῦ μέλλοντος μὲ κεῖνῃ τοῦ μοντέρνου, τῆς ἀνάπτυξης καί τῆς ἀλλαγῆς, οὐ κατεύθυνση προόδου.

Στὸν ἴδιο ἀριθμὸ ὁ γνωστὸς Ἑλβετὸς κριτικὸς Ζιάν Σταρομπίνοκου (JEAN STA-ROBINSKI) στὸ παράδοξό του δοκίμιο: «LA LITTÉRATURE ET L' IRRATIONNEL» συσχετίζει διεξοδικὰ τὴς οὐδὲ παραπάνω ἔννοιες καί μὲ ψυχραμὴ ἐπιχειρηματολογία ἀποδείχνει πῶς ἡ κατηγορία τοῦ ἀλογικοῦ εἶν ἕνα βασικὸ δεδομένο ὀλόκληρης τῆς ἱστορίας τῆς λογοτεχνίας.

Γι' αὐτὸ καί ἡ σχέση τοῦ ἀλογικοῦ ἐγκαινιάζει τὸ δημιουργικὸ κίνητρο, τὴν ὄθηση, τὴν προτροπὴ κάθε λογοτεχνίας.

Ὁ συμπατριώτης του Ζιάν ROUSE (JEAN ROUSSET) ἀναλύει μὲ βάση τῆς κοινωνιολογικῆς, ἀλλὰ καί τῆς στολιστικῆς μεθόδου τὴν ἄποψη τοῦ Ζ.Ζ. Ρουσώ (J.J. ROUSSEAU) σχετικὰ μὲ τὸ μέλλον τοῦ θεάτρου, ἀποδείχνοντας, ἔτοι τὴν ἀθανασία τῶν μεγάλων ἰδεῶν.

Σ' ἕναν ἄλλον ἀριθμὸ (1) 1975) τὸ διάσημο ρουμανικὸ περιοδικὸ ὑπὸ τὸν τίτλο «Ἡ διαλεκτικὴ τοῦ παλίου - καινούργιου» δημοσιεύει συνεργασίες τῶν Ἀλ. Φιλπίνε, Ἀντριάν Μαρινὸ, Ἀλ. Καλινέσκου κ. α., καθὼς καί ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ, μιὰ τοῦ Μαρσελ Ραῖμόν (MARCEL RAYMOND) γιὰ «Ἐτὸ καινούργιο στὴν ρομαντικὴ ὄνειροπώληση» καθὼς καί τοῦ Ζ. Βάϊσπερκερ (J. WEISBERGER) γιὰ ἕνα μυθιοτόρημα τοῦ Φίλντιγκ (FIELDING).

Σημειώνουμε, πῶς τὰ «CANNERS...» φιλοξενοῦν καί συνεργασίες πρὸ ἐνδιαφέρουν τὰ ἑλληνικὰ καί ρουμανικὰ γράμματα.

*Ὅπως π.χ. ἡ ἀνθολογία τῶν Ρουμάνων ποιητῶν τοῦ Κ. Ἀσημακόπουλου πρὸ πῆρε τὴν ἀπαραίτητη βοήθεια ἀπὸ τοὺς Ρουμάνους καί Ἑλληνες ποιητὲς καί λόγιους, ὅπως ἀπὸ τοὺς: Ἀουρέλ Ρέου, Μ. Τόρους, Πολυλένη Καράμμη Ἀνδρέα Ράδο, Ἀνθίτσα Ζιουκάν κ. ἄ.

Ὁ κριτικὸς Ἀλ. Καμράριου οὐ σημειώματά του ἀναφέρεται συνοπτικὰ στὴν ἐκλαί-

κευση τῶ ρουμανικῶν γραμμάτων στήν Ἑλλάδα. Μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ σημειώνουμε μὲ χαρὰ κι ἐλπίδα πῶς, μελέτες, δοθῶσι, μεταφράσεις καὶ ὅτι ἄλλο ἀφοροῦν ἑλληνορουμανικὲς πνευματικὲς σχέσεις θὰ βλέπουσι τὸ φῶς τῆς δημοσιότητας πρὸ συχνά, ἀντίστοιχα στήν Ρουμανία καὶ στήν Ἑλλάδα. Ἄλλωστε αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ τελευταίου κοινοῦ ἀνακοινωθέντος σχετικὰ μὲ τὴν περικρινὴ ἐπίσκεψιν τοῦ Ἑλληνα πρωθυπουργοῦ στὴ Ρουμανία, ὅπου ἀνάμεσα σὲ ἄλλα τονίζεται: «Τὰ μέρη ἐξέφρασαν τὴν ἱκανοποίησιν των διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς συνεργασίας εἰς τὸν πολιτιστικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν τομέα, συνεφώνησαν ὅπως ἐντεινοῦν τὰς ἀνταλλαγὰς καὶ τὴν διμερῆ συνεργασίαν εἰς τὸν τομέα αὐτὸν, πρὸς τὸν σκοπὸν καλύτερας γνωριμίας καὶ πολιτιστικῶν ἐπιτευγμάτων τῶν δύο χωρῶν». Τὰ ἴδια εἰπώθησαν καὶ μὲ τὴν φετεινὴ ἐπίσκεψιν τοῦ Ρουμάνου Προέδρου, κ. Ν. Τσαουσέσκου, στήν Ἑλλάδα.

Παράλληλα, τὰ τελευταῖα χρόνια, ἔγιναν στὴ Ρουμανία ἀκετὲς μεταφράσεις Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ πεζογράφων ἀπὸ νεοελληνιστῶν ἀπὸ τὸν Λάμπρο Πετσίνη τὴν Πολυξένη Καράμη, τὸν γράφοντα κ.δ. πρὸ δημοσιεύτηκαν σὲ περιοδικὰ, λογοτεχνικὲς ἑφημερίδες ἢ ἐκφωνήθησαν ἀπὸ ραδιοηχογραφήσεις. Ἄσθρα μελέτες, σημειώματα γιὰ ἔργα τους καὶ ἄλλα πνευματικὰ θέματα, γιὰ διάφορα λογοτεχνικὰ περιοδικὰ τῆς Ἑλλάδος, γιὰ τὴν νεοελληνικὴ ποίησιν κ.λ.π.

Οἱ συνεργασίαι αὐτὲς δημοσιεύτηκαν σὲ ἔγκριτες λογοτεχνικὲς ἐπιθεωρήσεις, ὅπως: VACAUCES, «Γραφικὴ Ρουμανία» SECOLUL XX, REVISTA ISTORIE LITERARA, IASUL LITERAR CONVORBIRI LITERARE, CRONICA, TOMIS, ATENEU, ORIZONT, κ. δ.

Μελέτες παρουσιάστηκαν σὲ ἐπιστημονικὰ συμπόσια, συνέδρια σὲ ραδιοφωνικὲς ἐκπομπές, λογοτεχνικὲς βραδιές κ.λ.π.

Μεταφράζονται καὶ ἔργα Ἑλλήνων θεατρικῶν συγγραφέων καὶ θὰ παρουσιαστοῦν ἀπὸ τὰ θεάτρα τῆς Ρουμανίας. Ἐπίσης προετοιμάζεται ἀνθολογία νεοελλήνων ποιητῶν καθὼς καὶ μελέτη «Ἡ Ρουμανία στὴ νεοελληνικὴ ποίησιν», ἄσθρα κ.δ. συνεργασίαι δημοσιεύτηκαν σ' ἔγκριτα περιοδικὰ τῆς Ἑλλάδος, καθὼς καὶ πνευματικὲς, καλλιτεχνικὲς κι ἐπιστημονικὲς συνεργασίαι νεοελληνιστῶν τῆς Ρουμανίας σὲ περιοδικὰ καὶ ἱστορίες τῆς λογοτεχνίας.

• Ὁ Α. Ράβος γεννήθηκε στὸ Νιστόρι - Καστοριάς τὸ 1938. Εἶναι ἀπόφοιτος τῆς Φιλολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου «Ἀλ. Ι. Κουζα» Ἰάσι - Ρουμανίας. Ὑφηγητὴς στὴν ἴδια σχολή. Παραδίδει εἰδικὰ μαθητὰς προαιρετικὰ σὲ σεμινάρια νεοελληνικῆς λογοτεχνίας. Κάτοχος πολλῶν σλαβικῶν γλωσσῶν καθὼς καὶ τῆς γερμανικῆς καὶ ἰσπανικῆς. ἔχει μεταπτυχιατικὴν σὲ χώρες τῆς Ἀνατολῆς στὴ θεωρία τῆς αἰσθητικῆς καὶ τῆς διεθνούς λογοτεχνίας. ἔχει δημοσιεύσει πολλὰς μελέτες, ἄρθρα καὶ σημειώματα μὲ θέματα πρὸς ἀφορμὴν τὴν ἑλληνορουμανικὴν καὶ τὴν παγκόσμιαν λογοτεχνία.

Ἡ νεώτερη γλυπτικὴ στὰ Βαλκάνια. Μνημεῖο παρτιζάνων στὴ Σόφια

Τὸ λαϊκὸ ἀγωνιστικὸ τραγούδι

Τοῦ Κώστα Χατζῆ

Στὰ χρόνια τῆς Κατοχῆς καὶ τῆς Ἐθνικῆς Ἀντίστασης μιὰ νέα Τέχνη ζυμῶνεται στὸν ἀγῶνα ἐναντίον τοῦ χιτλερικοῦ φασισμού. Λογοτέχνες καὶ καλλιτέχνες, ἀγωνιστὲς, ἐπῳνοιοὶ κι' ἀνώνοιοι ἀνοιξαν τὸ δικό τους ἀγωνιστικὸ μέτωπο, ο' ἄλλους τοὺς τομεῖς τῆς Τέχνης, μὲ τὰ δικά τους ἐκφραστικὰ μέσα. Μιὰ τέχνη μαχόμενη (κυριολεκτικὰ) βγαλμένη στὴς οκληρὲς συνθήκες τοῦ πολὺπλευροῦ ἀγῶνα. Εἶναι ἡ Τέχνη τῆς Ἀντίστασης, ποὺ ἔδωσε ὀλοκληρωμένα τὴ ζωντανὴ ἔκφραση τοῦ ἡρωϊκοῦ καὶ δραματικοῦ ἀγῶνα τοῦ λαοῦ μας καὶ καθρεφτίζει ἀνάγλυφα τὴν εἰκόνα τῆς ἀγωνιζόμενης Ἑλλάδας. Κυρίαρχη θέση οὐ δγκο κι' ἔκταση—στὴ Λογοτεχνία τῆς Ἀντίστασης κατέχει ἡ Ποίηση, μὲ τὸ πλούσιο στρώμα τῆς λαϊκῆς ποίησης, τὸ λαϊκὸ ἀγωνιστικὸ τραγούδι, αὐτοσχέδιο ἀπὸ ἀνώνοιοι καὶ ἔντεχνο ἀπὸ ἐπῳνοιοὺς δημιουργοὺς

Ἡ ἱστορικὴ ἡλικία τοῦ λαϊκοῦ ἀγωνιστικοῦ τραγουδιοῦ κι' οἱ γεννησιογενεὲς ρίζες του εἶναι τόσο παλιὰ—ἄσο κι' οἱ ἀγῶνες τοῦ λαοῦ μας (Τουρκοκρατία κ.λ.π.) γιὰ τὴν ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ ἀπελευθέρωσή του. Γι' αὐτὸ κάθε ἀναφορὰ κι' ἔρευνα, γύρω ἀπ' αὐτὸ μᾶς ὀδηγεῖ στὴς πηγὲς τῆς ἱστορίας μας, σὸν ἔθνος.

Πρὶν καὶ μετὰ τὴν Ἐπιανάσταση τοῦ 21, τὸ βρίσκουμε μὲ τὴ μορφή τοῦ κλέφτικοῦ—ἀρματολίτικοῦ τραγουδιοῦ. Στάθηκε ἡ ἔκφραση τῆς ἐλπίδας, τῆς λαχτάρας καὶ τοῦ πόθου τοῦ λαοῦ γιὰ τὸ ξεσκαθωμά του. Τραγούδησε τὰ κατορθώματα τῶν ἀγωνιστῶν, τὴν ἀγάπη γιὰ τὴ ζωὴ, τὰ θάσανα ἀπ' τὴ σκαθιά του, τὴν πίκρα τοῦ θανάτου.

Οἱ ἀπατηλὲς ὑποσχέσεις τῆς Αἰκατερίνης τῆς Ρωσίας βρίσκουν ἀπήχηση κι' ἐκφράζονται στὸ τραγούδι.

«Ἀκόμη τούτ' ἡ ἀνοιξίη)ραγιάδες, ραγιάδες

τοῦτο τὸ καλοκαίρι)καημένη
Ρούμελη

ῶσπου νὰ ρθεῖ ὁ Μόκοβοσ
νὰ φέρει τὸ σεφὲρι...»

Δίχως νάσαι ὁ οπουδαγμένος καὶ γνώστης τῆς ἱστορίας λαοῦ μας, μὲ τὴ διασθηοὴ του, ὑψωμένη σὲ αὐτοσυνείδηση—δτι:ἡ λευτεριά δὲν χαρίζεται—καταχτιέται (βροντοφώναξε ὁ Παπαφλέσας, σὲ ἀναβλητικὸς καὶ κιοτήδες) ἔδωσε μὲ τὸ τραγούδι του τὴν πίστη αὐτὴ.

«Μᾶς ἤρθε ἡ ἀνοιξίη πικρὴ
(τὸ καλοκαίρι μαῦρο
γιατὶ σηκώθη πόλεμος καὶ
(πολεμᾶν τοὺς Τούρκους
Νὰ διώξουμ' ὄλη τὴν Τουρκιά
ἢ νὰ χαθοῦμε ὄλοι».

Τὸ λαϊκὸ ἀγωνιστικὸ τραγούδι, μὲ τὸ ἀνάστημα καὶ τὸ ρόλο, του στάθηκε ἀντάξιο μὲ τὸν γιγάντιο ἀγῶνα καὶ τὴς ἀμετρητὲς θυσίες ποὺ ἔδωσε ὁ λαός, στὰ χρόνια ἀπ' τὸ 21 μέχρι τὸ 41, καὶ εἶναι στενὰ ὑφασμένο μὲ τὴς φάσεις ποὺ εἶχε ὁ ἀγῶνας καὶ μὲ τὴς ἀνάγκες του.

Ὁ Ρήγας, ὁ πρόδρομος τοῦ τραγουδιοῦ μὲ κοινωνικὸ καὶ πατριωτικὸ περιεχόμενο, δίνει ἔξχωρη καὶ πρωταρχικὴ θέση, ἀξία καὶ σημασία, στὸ ρόλο ποὺ μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ παίξει τὸ τραγούδι στὸν ἐπαναστατικὸ ἀγῶνα, γιὰ τὴν ἀφύπνιση καὶ διαφώτιση τοῦ λαοῦ.

Πάνω σὲ ἴστίβα τῆς Γαλλικῆς Ἐπιανάστασης γράφει καὶ συνθέτει τραγούδια, ποὺ διαδόθηκαν ἀπὸ στόμα σὲ στόμα ἢ τυπώθηκαν (Ἐπιάνησα) καὶ κυκλοφόρησαν στὴ σκαθωμένη Ἑλλάδα παράνομα. Παραλλαγή πάνω στὴ Μαρσιεγιέζα εἶναι καὶ τὸ γνωστὸ τραγούδι τοῦ.

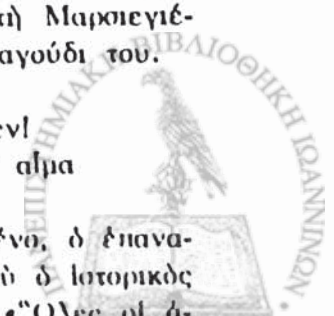
«Τὰ δπλ' ἄς λάθωμεν!

Παῖδες Ἑλλήνων ἀγομεν!

Ποταμηδόν, ἐχθρῶν τὸ αἶμα

ἄς τρέξῃ πρὸ ποδῶν».

Καὶ τὸ πρὸ πλατεία διαδομένο, ὁ ἐπαναστατικὸς «Οούριδες» του, ποὺ ὁ ἱστορικὸς μας Κορδάτος θὰ γράφει: «Ὅλες οἱ ἀ-

πελευθερωτικές (πολιτικές και κοινωνικές) ιδέες του Ρήγα αναπτύσσονται στο μεγάλο έμβλημα που στάθηκε το ιδεολογικό έγερτήριο του μεγάλου μας Εικόσινα».

Ο έπαναστατικός αγώνας του 21 έφερε την έθνική, αλλά όχι και την κοινωνική απελευθέρωση του λαού. Τους μπέηδες αντικατέστησαν οι κοτζαμπάσηδες, οι φαναριώτες, ή Βαυαροκρατία (1830—1862, ένθρονιση Ὀθωνα). Οι λαϊκοί αγωνιστές διώκονται σαν ληστές, παίρνουν τα βουνά ή καταντούν ζητιάνοι. Προδομένο το αγωνιστικό — κι άλλο τόσο, το πνευματικό 21 απ' τους λογίστες. Μιά παραδοχή του λαϊκού χαρακτήρα του δημοτικού — αγωνιστικού τραγουδιού θά 'ταν ένάντιο στο δικά τους συμφέροντα, στη δική τους τάξη.

Τραγούδια αφιερωμένα στον Κολοκοτρώνη, τον Ἀνδρούτσο, τον Καραϊσκάκη, απ' τους λαϊκούς ραψωδούς—κρατούν στη μνήμη του λαού τον αγώνα και τις θυσίες που δεν δικαιώθηκαν. Κι έτσι.

«Η αίσχιστη της Ἑλλάδος έξακολουθεί δουλεία...

Θρηνώδης νέκρωσις λαού, χότος θύνοις ήμυθών...

οι Βαυαροί μας έλλαξαν εις θύνος άγελαίον...» (Ἄλέξ. Σούτσος)

Και, ένα λαϊκό τραγούδι της εποχής στιγματίζει.

«Ο Μάσκνας και ο Σκινός, μ' αυτούς τους Βαρβαρτζους
βουλή έβάλανε κακή το Στρατηγό να κόψουν

Ἐψές τους δίκασαν, παιδιά, στη δικη του θανάτου

θρηνεί τ' Ἀνάπλι όλόημερα, θλίβεται και χουλιέται

το κάλασμα του Στρατηγού μαζί με τον Πλαπούτα».

τον αγώνα του λαού ένάντιο της Ὀθωκής μοναρχίας και της συγγής Βαυακρατίας γεννιέται το τραγούδι με ξεκάρο κοινωνικό—ιδεολογικό περιεχόμενο και με προτροπή για αντίσταση. Το ά γνωστό και διαδομένο, που συναρπάει τις λαϊκές μάζες (άνασυνδέει, λές, ν αγώνα του 21 — «Ὡς τότε πελληρια θά ζώμεν στα στενά...» του Ρήγα) ναι το.

«Ἐως τότε ή ξένη άκρίδα

Ἐως τότε κουφός Βαυαρός
θά σπαράζει τη δόλια πατρίδα
σηκωθήτε, άδέλφια, έμπρός».

Μετά από εκατοντάδες χρόνια, στα 1941 ο λαός μας γνώρισε την πιο φοβερή σκλαβιά και τον κίνδυνο του άφανισμού του.

«Ἑλλάδα μας Πατρίδα μας τ' ήταν
(γραφοτό να πάθεις
για άλλη μιá φορά σκλαβιά σκληρή
(να δοκιμάσεις) (άνώνυμου, άντιστασιακό).

Το μεγάλο μύθημα: δεν φτάνει να διώξεις τον κατακτητή (κάθε κατακτητή), αλλά και τον ντόπιο δυνάστη—συνεργάτη του. Αυτό γίνεται συνείδηση του λαού, και

«Το άντάρτικο κίνημα φουντώνει
ν έα ζω ή προχωρεί...»

«Χτυπάτε τους φασίστες, ξένους και
(ντόπιους φασίστες

ή άδικία να λείψει, απ' τον κόσμο να καθεί...» (λαέ σκλαβωμένε).

δπως:

«κι' απ' την όρμη μου θά άνατείλλει
καινούργια, λεύτερη ζωή».

Ἐπάρχει μιá συνέχεια—άνασυνδέση άνάμεσα 21 και 41.

Ο Γοργοπόταμος στην Ἄλαμána
στέλνει περίφρανο χαιρετισμό»,

και:

«Του Διάκου, τ' Ἀνδρούτσου και
του Λεωνίδα
την τόλη κι' όρμη κρύθουνε μες
την ψυχή»

ή:

«Με του Φεραίου την καρδιά, τ' άν-
(τάρτη την παλληκαριά».

Το λαϊκό αγωνιστικό τραγούδι βρίσκεται σε όμοκεντρο κύκλο με τ' άλλα είδη της Τέχνης της Ἀντίστασης. Σε μιá μορφολογική κατάταξη του. Είναι τα αύθόρητα τραγούδια του άνώνυμου — πρωταγωνιστή, του λαού, τονισμένα στα μέτρα του κλέφτικου τραγουδιού, της παράδοσης, που ποικίλουν από τόπο σε τόπο. Στάθηκαν τραγούδια αγωνιστικής άνάγκης, προσαρμοσμένα — παραφροσμένα στις άπαιτήσεις του άντιστασιακού αγώνα, της περιοχής.

Είναι, τα τραγούδια δανεισμένα από ξένες μελωδίες (ρωσικές) και σε ντόπια ή δυτικοευρωπαϊκά μοτίβα, αυτά είναι κυρίως τα έμβλητήρια—ρυθμικά άν-

τάρτικα τραγούδια, πὸ μιλοῦν γιὰ τοὺς πατριωτικοὺς — κοινωνικοὺς — ἰδεολογικοὺς σκοποὺς, τοῦ ἀντιστασιακοῦ ἀγώνα καὶ τῆς αὐτοθυσίας. Εἶναι, τελικὰ, τὰ τραγούδια ἀπὸ τοὺς τεχνίτες τοῦ λόγου καὶ τῆς μουσικῆς, αὐτούσια ἀντιστασιακὰ καὶ ἐπώνυμα.

“Ὅπως (στίχοι καὶ μουσικὴ) τοῦ Β. Πῶτα, «Τὸ τριγούδι τοῦ ΕΑΜ».

«Λευτεριά, πανώρια κόρη
κατεβαίνει ἀπὸ τὰ ὄρη».

Τὰ τραγούδια γιὰ τὰ ἀετόπουλα, τοῦ μουσικοῦ Ἀλέκου Ξένου. Τοῦ Φ. Ἀνωγειανάκη «Νιάτα», πὸ καθιερώνεται σὰν ὕμνος τῆς ΕΠΟΝ. Τοῦ Ἀλέκου Ξένου «Τοῦ Ἄρη».

Τοῦ Νίκου Τσάκωνα «Οἱ ἀνταρτοποῦλες», σὲ στίχους τῆς Σ.Μ. - Παπαδάκη, πὸ σύνθεσε τὸν «Ὑμνο τοῦ ΕΛΑΣ». Τῆς Ἰδίας (μουσικὴ καὶ στίχοι πῆραν τὸ Βραβεῖο τῆς Ἑθνικῆς Ἀντίστασης). Σὲ στίχους τοῦ Ν. Καρθούνη τὸ «Στ' ἄρματα», τοῦ ἀνταρτομουσικοῦ Ἀστραπόγιανου. Καὶ ἄλλα τραγούδια, πὸ οἱ δημιουργοὶ τοὺς παραμένουν ἄγνωστοι.

Τραγουδήθηκαν πλατεῖα καὶ συγκινοῦν ἀκόμα μέχρι σήμερα πὸ ἀκούγονται. Εἶναι βγαλμένα ἀπ' τὴ φωτιά τοῦ ἀντιστασιακοῦ ἀγώνα καὶ φέρνουν τὴ γνήσια σφραγίδα τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῆς ἐπαναστατικῆς ψυχῆς.

Τὸ ἀντιστασιακὸ τραγούδι, αὐθόρμητα καὶ πάνω σὲ δανεισμένα πρότυπα, ἄν ἰσχύουν λογοτεχνικὰ κριτήρια, ἴσως δὲν θὰ τὸ κρίνουν ἀνώτερης ποιότητος. Ὅμως ἀπὸ τὴ συγκίνηση καὶ ἐπίδραση πὸ εἶχε τὴν πλατεῖα ἀπήχηση οἱ ἀγωνιζόμενες μάζες—δικαιώθηκε καὶ καταξιώθηκε σὰν πνευματικὴ κληρονομιά. Πῆρε ἐπάξια τὴ θέση τοῦ στή Λογοτεχνία τῆς Ἀντίστασης.

Ἔτσι, μᾶς ἀφήνει ἀδιάφορους ἢ κρίση τῶν (ψευτο) νεολογιότατων, ἀπόντες ἀπὸ τὸν μεγαλειώδη ἀπελευθερωτικὸ ἀγώνα, τὶς θυσίες καὶ τὴ σκληρὴ δοκιμασία τοῦ λαοῦ, καὶ ἄλλο τόσο ξένοι ἀπὸ τὶς μεγάλες ὥρες τοῦ ἔθνους.

Ἀναφορικὰ μὲ τὴ συκοφάντηση τοῦ λαϊκοῦ ἀγωνιστικοῦ τραγουδιοῦ, κάτω ἀπ' τὸ λειτούργημα τοῦ —μαστρωποῦ— κριτικοῦ, τῶν λογιῆς Πετροχάριδων, δὲν ὑπάρχει καλύτερη ἀπάντηση ἀπ' τὸν ἀντιστασιακὸ ποιητὴ.

«Λένε τοὺς στίχους μας ρήχους
(κι' ἀνάξιους οἱ ἐστὲ...)

Τοὺς λείπει τὸ λεπτὸ τὸ ἄρωμα μᾶς
(εὐγενικῆς ψυχῆς
—πὸ τραγουδάει μόνη, γιὰ τὸν δικὸ
(τῆς πόνο—

Ἄτεχντοι, βάρβαροι, ρηχοὶ λοιπὸν οἱ
(δικοί μας στίχοι
λένε μὲ πείσμα οἱ «μεγάλοι» κριτι-
(κοί...)

Τὶ νὰ τοὺς ποῦμε πὸ δὲ μᾶς παίρνει
(ὁ καιρὸς
νὰ τραγουδήσουμε γιὰ ρόδα καὶ γιὰ
(ταξιδάκια...)

Μὰ αὔριο θὰ τὰ κάνουμε κι αὐτά...
ὄντας θὰ οκάβουμε καὶ θὰ χτί-
(ζουμε.

ὄντας θὰ γυρνᾶμε μὲ τὰ βιβλία στὸ
(χέρι

ἀγκαλιαστοὶ καὶ ξένοιαστοὶ σφυρίζον-
(τας Σοστάκοβιτς

Ὅμως ὡς τότε, «βάρβαροι κι' ἄτε-
(χντοι» θὰ ἴμαστε

Τὶ δὲν περιμένουμε χαμιόγελα κι' ὑ-
(πόκλισες

δὲν περιμένουμε τὴν «εὐνοια μᾶς
(τέτοιας κριτικῆς...)

(Ἄχιλ. Πυλιώτης, «Ἀφουγκραστεῖτε»).

Στὰ χρόνια τοῦ Πολέμου τῆς Κατοχῆς τῆς Ἀντίστασης, ἡ ἑλληνικὴ συμφωνικὴ μουσικὴ ἔχει καὶ τὴ δικὴ τῆς δημιουργικὴ προσφορά.

Γραμμένα στὴν περίοδο τῆς κατοχῆς εἶναι τὰ συμφωνικὰ ἔργα τοῦ Ἀλέκου Ξένου «Εἰσαγωγή Λευτεριᾶς» καὶ «Τζαβέλας». Δύο βασικὰ μοτίβα, μὲ ἠρωϊκὸ στοιχεῖο κυριαρχοῦν ἀπ' τὸ δημοτικὸ μας τραγούδι—στὸ πρῶτο ὁ «Χορὸς τοῦ Ζαλόγγου», στὸ δεύτερο τὸ «Σαράντα παλληκάρια».

Δυὸ ἔργα, «Προσευχὴ στὴν Ἀκρόπολη» τοῦ Μεν. Παλλάντιου, καὶ «Παραλλαγὲς καὶ φούγκα» τοῦ Ἀντ. Εὐαγγελάτου, εἶναι δημιουργίαι πὸ ἀναφέρονται στὸν ἠρωϊκὸ ἀγώνα καὶ τὶς θυσίες τοῦ λαοῦ τὰ χρόνια 1940, 1941 καὶ δῶθε. Γράφτηκαν στὴν περίοδο τῆς κατοχῆς. «Τὸ Παραλλαγὲς καὶ φούγκα» τοῦ Εὐαγγελάτου, ἔχει βασικὸ θέμα τοῦ «Σαράντα παλληκάρια», σὲ δώδεκα παραλλαγές. Παίχτηκαν — καὶ τὰ δύο ἀπὸ τὴν Κρατικὴ Ὀρχήστρα. Τὸ πρῶτο Ἀπρίλι 1943 καὶ μετὰ 13 χρόνια στὸ «Φεστιβάλ Ἀθηνῶν», καὶ ἀναγνωρίστηκαν σὰν σημαντικὴ προσφορά ἑλληνικῆς συμφωνικῆς μουσικῆς καὶ λαϊκῆς δημιουργικῆς συνθέσεως. Τοῦ Μανώλη Καλομοίρη

«ὁ θάνατος τῆς Ἀντρείωμένης» κρατάει τὴν ἔμπνευσή του ἀπ' τὸν κατοικὸ ἀγῶνα. Τὸ μοτίβο του ὁ «Χορὸς τοῦ Ζαλόγγου» ἀναδίνει τὸ πνεῦμα τοῦ ἠρωϊσμοῦ καὶ αὐτοθυσίας στὴν ἀνάπτυξη τοῦ μουσικοῦ θέματος. Τὸ ἔργο τοῦ Μάρκου Βάρβογλη «Δάφνες καὶ Κυπαρίσσια», ὅπως ἐληγεὶ ὁ συνθέτης, ἡ ἀνάπτυξη τοῦ μουσικοῦ θέματος θρίσκειται στὰ σύμβολα δάφνες —δόξα, κυπαρίσσια— τάφους ἀγωνιστῶν. Ἀπ' τὸν πόλεμο τῆς Ἀλβανίας 1940, καὶ γραμμμένο στὰ 1941, εἶναι τὸ ἔργο τοῦ Γιώργου Καζάσγλου «Πρελοῦνια τῆς ἐπιστροφῆς ἀπ' τὸ μέτωπο». Σχετικὸ μὲ τὸν πόλεμο 1940 ἔχουμε καὶ τὸ ἔργο τοῦ Πέτρου Πετρίδη «Συμφωνία τῆς Πίνδου».

Αὐτὰ τὰ δύο τελευταῖα, δὲν ἔχουν τὴν ἀξιοσύνη πού ὑπόκειται τὸ θέμα τους. Ἡ ἔμπνευση δὲν στάθηκε ἀντάξια μὲ τὸ βαθὺ νόημα πού εἶχε καὶ διατηρεῖ ὁ ἀντιφασιστικὸς ἀγῶνας στὰ 1940—41. Γενικὰ, ἡ ἐκτέλεση δὲν στάθηκε στὸ ἴδιο ἀνάστημα μὲ τὴν σύλληψη τοῦ θέματος.

Τόσο τὰ αὐθόρμητα στὰ μέτρα τοῦ δημοτικοῦ τραγουδιοῦ τῆς παράδοσης, (τὰ πάνω σὲ δανεισμένα μοτίβα), ὅσο καὶ τῆς ἔντεχνης μουσικῆς, ἀγωνιστικὰ τραγοῦδια—εἶναι λαϊκὲς συνθέσεις καὶ ἀνήκουν στὸ λαὸ— στὸ ἔθνος. Ἐμπνευστικὴ πηγή καὶ κίνητρο δημιουργίας εἶναι ὁ λαὸς εἴτε παίρνοντας ὁ δημιουργὸς νὰ ἐκφράσκει τὸν ἀγῶνα, τὴ ζωὴ, τὸ πάθος καὶ τὴν πορεία του, εἴτε παίρνοντας τὸ ημεῖον τῆς λαϊκῆς παραδοσιακῆς τέχνης σὰν βασικὰ ποιητικὰ ἢ μουσικὰ θέματα. Ἐπισημαίνει ὅτι ἔχει δημιουργικὰ ἀξιοποιήσει ἀπ' τὴν κληρονομιά τῆς δημοτικῆς παράδοσης (Δὲς πῶς πάνω συμφωνικὰ ἔργα - μοτίβα καὶ θέματά τους). Ἀπὸ τὴν ἀποψη αὐτὴ πέρα ἀπὸ τὸ παράδειγμα τὸ ἔργο τοῦ Μπέλλα Μπάρντοκ, ἡ παραδοχὴ τοῦ Νικολάι Γκλίνκα πῶς: «ὁ λαὸς δημιουργεῖ τὴ μουσικὴ ἔμεις δὲν κάνουμε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ τὴ διασκευάζουμε». Εἶναι καί, ἡ ἀναγνώριση τοῦ μουσουργοῦ μας Ἀντ. Εὐαγγελιάτου, «Ἐνας ἐμπνευσμένος μουσικὸς δημιουργὸς μπορεῖ νὰ βρεῖ σ' ἕνα μικρὸ μοτίβο ἑνὸς δημοτικοῦ τραγουδιοῦ τὸν πυρήνα ἑνὸς ὁλοκλήρου μουσικοῦ δημιουργήματος».

Τονίστηκε πῶς πάνω, ἡ συγκίνηση καὶ διάρκειά πού ἔχουν τὰ λαϊκὰ ἀγωνιστικὰ

τραγοῦδια, πῶς δὲν ἔχασαν τὴν ἀνταπόκρισή τους μὲ τὴν πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς μας, καὶ τραγουδιοῦνται μέχρι σήμερα, πολλὰ ἀπ' αὐτὰ. Φυσικὰ δὲν εἶναι ἡ μελωδία - τόσο ἡ μελωδία, πού συγκινεῖ μῆτε ἡ σεβαστὴ ὑποχρέωση στὸν ἀγῶνα μὴδὲ γενιᾶς τῆς Ἀντίστασης. Κάθε τραγοῦδι, μιλάμε γιὰ τὸ λαϊκὸ ἀγωνιστικὸ (κοινωνικὸ - ἰδεολογικὸ) κλείνει μέσα του στοιχεῖα πού ἀνταποκρίνονται στὴν πραγματικότητα τῆς ἐποχῆς, στὰ αἰτήματα καὶ τίς ἀνάγκες τῆς.

Ὁ λαὸς συνεχίζει ἀκούραστα κι' ἀσπαμάτητα τὸν ἀδικαίωτο ἀγῶνα. Γιὰ τὴν ἀπαλλαγὴ του ἀπὸ κάθε ξενικὴ ἐξάρτηση, τὴν κοινωνικὴ ἀνάπλαση, γιὰ τὸ δίκαια ἠθικὰ καὶ κοινωνικὰ αἰτήματα του, τὴν καταπίεσσή του σὰν ἐλεύθερο καὶ δημιουργικὸ ἄτομο. Ὁ, π σφραγίζει τὴ μοῖρα του ἀπ' τὴν ἔθνικὴ ἀπελευθέρωσή του, ἐδῶ κι' ἐνάμιση αἰῶνα.

Τὸ ἀγωνιστικὸ τραγοῦδι ἔχει μέσα του στοιχεῖα πού ἀντανάκλουν τὸν ἀγῶνα αὐτὸ καὶ τὰ ἰδανικά του. Κάθε τραγοῦδι, κάθε ποίημα πού εἶναι ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὸν ἀγῶνα, τοὺς πόθους τοῦ λαοῦ, μὲ τὰ παμπάνω αἰτήματα καὶ ἰδανικά του, τοὺς σκοποὺς καὶ τὰ ὄριά του - ἀπαιτεῖ τὴν ψυχὴ του, μὲ συγκινησιακὴ εἰσαίσθησι, τὸ ἀφομοιώνει, τὸ κάνει κτῆμα καὶ συνείδησή του, ἠθικὸ δῆλο καὶ παρηγορὰ του.

Τὸ ἀγωνιστικὸ τραγοῦδι, εἶναι καὶ παρηγορὴ ἢ πῶς πλοῦσα πνευματικὴ κληρονομιά μας. Κυρίαρχο σκοπιτικὸ τῆς εἶναι τὸ πνεῦμα τῆς ἀντίστασης καὶ τῆς ἐνότητος. Οὐδέποτε νὰ γίνει τὸ εὐγενικὸ κίνητρο γιὰ τὴ θεμελίωση αὐτῆς τῆς ἐπικοινωνίας καὶ ἐνότητος τοῦ λογοτέχνη-καλλιτέχνη νὰ δώσουν λαϊκὲς δημιουργίες, κατανοητὲς, προσιτὲς πού νὰ μιλοῦν ἀληθινὰ στὴ λαϊκὴ ψυχὴ, νὰ παραινέουν «σὲ δράση κι' ἀντίδραση» (ὅπως τόνιζε ὁ Βάρναλης) στὸν τρέχοντα ἔθνικὸ καὶ κοινωνικὸ ἀγῶνα πού συνεχίζεται, μὲ τίς ἴδιες ἐξάρσεις καὶ φλογερὲς πολλὰς φορές διαθέσεις σὲ ἀνάλογη κλίμακα ψυχικῶν ἀνατάσεων.

Λαογραφικές Σελίδες

Παραδόσεις, εϋτράπελα, μύθοι, παραμύθια

Ἀπὸ τὸ χῶρο τῆς Ἠπείρου καὶ μέ ἔπαινο Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν 14 - 12 - 74.
(Μετά τις συνέχειες αὐτῆς τῆς ἐργασίας τὸ περιοδικὸ μας θὰ παρουσιάσει περικοπὲς ἀπὸ τὸ μεγάλο ἀνέκδοτο Λεξικὸ τῶν Ἰδιωμάτων (550 σελίδες) τοῦ συνεργάτη μας Χ. Σκανδάλη πού τοῦ ἀπονεμήθηκε τὸ Α΄ Βραβεῖο τῆς Γλωσ. Ἑταιρίας Ἀθηνῶν τὸ 1971).

Τοῦ Χρήστου Σκανδάλη

«Τοῦ καστρί στοῦ Βουνόρι

Λέν, ἐκεῖ στοῦ Βουνόρ' π' φαίνονται ἀκόμα πέτρες τετράγουνις ἀσήκουτις, στ' ν' ἄκρ' στοῦ γκριμό, π' σέ πιάν' ζαλάδα νὰ κοιτάξεις κατ' τοὺν Ἄραχθο, λέν, σ' λέω, ἐκεῖ ἦταν τὰ παλιὰ χρόνια κάστρο τ'ς πουλιτείας ποῦεταν ἐδῶ, χτιμένη. Κλειοῦνταν μέσα στοῦ κάστρου ὅταν εἶχαν πόλεμο. Κι γιὰ νὰ πιοῦν νιρὸ ἔρχναν σφουγγάρια μὶ τριχιές κι ἔφταναν κατ' στοῦ πουτάμ' ἀπὸ ψ'λά ἀπὸ τοῦ κάστρου. Κι ἔτσ' ἔπ'ναν νιρὸ.»

Παράδοση γιὰ τὸ Καστρί στὸ Βουνόρι Ραφταναίων παραπάνω ἀπὸ τὸ μοναστήρι Μουχουσιου. Φαίνονται κατάλοιπα θαλιοῦ κάστρου.

«Ἡ τρύπα στοῦ Βουνόρ'

Ἄλ' λέν πῶς ἐκεῖν' ἡ τρύπα π'φαίνιτι ἔφτανι ἀπ' τ' γκουρφή στοῦ πουτάμ' κάτ' κι ἔμπαιναν τότε κι κατέβηναν κάτ' στοὺν Ἄραχθου κι ἔπ'ναν νιρὸ.»

Ἡ παράδοση ἀναφέρεται ὅπως καὶ ἡ προηγούμενη στὸ Κάστρο στὸ Βουνόρι - Ραφταναίων. Φαίνεται μιὰ τρύπα ἀπὸ κάτω, πού εἶναι σὲ ἀπότομο θράχο. Τὸ κάστρο τῶν δύο παραδόσεων, λένε, ἦταν ἀκρόπολι παλιάς πόλης τῶν Ἀθαμάνων. Καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὸ γέρο - Χρῆστο Νάτση.

«Τοῦ παλ'κάρι

Ἐδῶ στοὺς Ραφταναίους τοῦ λέμε τοῦτο τὸ μέρος Παλ'κάρι, γιὰ τὰ παλιὰ τὰ χρόνια μαζεύουνταν τὰ χουριά κι ἔκαναν ἀγῶνις. Κι ἔστελναν ὅλα τ' ἀξιότερα παλληκάριατ'ς νὰ παλαίψ'ν' νὰ βγοῦν πρῶτα.

Κι ἔβγηναν πρῶτ' κάθε τόσο ἀπ' ἐδῶ ἀπ' τὸ Παλ'κάρ', Γιαυτὸ τὸ λέμε σήμερα Παλληκάρι.»

Τὸ Παλληκάρι (τοῦ παλ'κάρ') συνοικισμὸς Ραφταναίων. Στὸ μέσο τῶν ἄλλων 6 συνοικισμῶν τοῦ χωριοῦ Ραφταναίοι. Λέγεται στοὺς Ραφταναίους. Γράφηκε ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ γέρο - Χρήστου Νάτση.

«Ἡ Ἀντραποδιά...

Ὅσες φουρές θέλ'σαν νά'ρθ'ν οἱ Τοῦρκ' νὰ πάρουν τοῦ Μοναστήρ' τ'ς Παναίτας τ' Μουχουσιου, δέν μπόρ'σαν νὰ κάν' ἀπάν' ἀπ' ἐδῶ. Ἐδῶ

άντραπουδιόνταν τ' ἄλουγά τ'ς κι ἔπεφταν. Γιὰ δαῦτο τοῦ λέν ἐδῶ Ἄντραποδιά.

Κι ἕνας τοῦρκος νιά βουλά ἔβαλι στοίχ'μα μ' ἕναν καλόηρου ἀπ' τοῦ Μοναστήρι, πῶς θ' ἀνεβεί κι θὰ πατήσ' τοῦ Μοναστήρ'. Μόλις ἔφτασι μί τ' ἄλουγό τ' ἐδῶ, γουνάτσε τ' ἄλογο κι δέν ἔκανε ἀπάν' ἀπ' ν' Ἄντραποδιά. Γύρσε κι ἔφκε οὐ τοῦρκος κι ἔχασε τοῦ στοίχ'μα. Κι δέ μάτα κόν'σε ἄλλος νὰ περάσ' ν' Ἄντραποδιά.»

Ἀναφέρεται σὸ μοναστήρι τῆς Παναγίας Μουχουστίου — Ραφταναίων, ἀπέναντι ἀπὸ τὴν Πλάκα. «Ἡ Ἄντραποδιά» τοπωνύμιο κἀτω ἀπὸ τὸ Μοναστήρι Μουχουστίου, μόλις περᾶμε τὴ γέφυρα πλάκας. Διήγησι Μιχαὴλ Μήτσι ἀπὸ τοὺς Ραφταναίους.

Τὸ μοναστήρι τοῦ 12ου περίου αἰῶνα, εἶπ Ταυραίας ἦταν οἱ μεγάλη ἀμὴ.

Ἀπέναντι ἀκριθῶς ἀπὸ τὸ μοναστήρι εἶναι ἡ Πλάκα. Γιὰ τὸ πῶς ἔγινε αὐτὴ ὑπάρχει παράδοσι σχετικὴ μὲ τὸ μοναστήρι. τὴν ἔχει δημοσιεύσῃ στὴν Ἠμερ. Ἐστία ὁ Σ. Γεωργιάδης στὰ λαογραφικὰ Ἄνατ. Ξεροβουνίου.

«Γίγαντες.....

Σι τοῦτον τὸν τόπο τ'ς Μονοβύζας, ἦταν κατ' ἀνθρώπ' ψ'λοί, κι δέκα μέτρα. Αὐτοὶ δέν ἔσκυβαν νὰ πιοῦν νιρὸ, γιατί θ'αλάπιφταν ἀπὸ τοῦ βάρους κι δέ θὰ ξανασκῶνονταν. Γιὰ νὰ πιοῦν νιρὸ στὰ μπουρίμια γουνάτζαν ἀγάλια - ἀγάλια κι τῶφταναν μί τ'ς χούφτις κι τὸπ'ναν.

Δέ ζύμουναν ψουμί σι ξύλ'να σκαφίδια, μόν' σι πέτρινα. Κιδταν ἕνας δέν εἶχε δ'τότ', φῶναζι, νὰ ποῦμι ἀπ' τ' Βρυτζάχα στ' γείτουνα πῶμνησκι στ'ν Οὐλύτσικα:

— Ὅρέε! !! δῶμ' λίγου τοῦ σκαφίδ'ς. Φσσ!! φσσ! τ' σοῦραε!

Κι κείνους φρρρ! τ' πέταε στ' Βρυτζάχα τοῦ σκαφίδ' νὰ κάμ' κι τοῦτος τί δ' λειά τ'. Κι δταν τιλείουνι τὴ δ' λειά τ' τοῦ ξαναπέταε. Τότινε δλα πέτρινα τᾶ'χαν' κι τοῦ σκαφίδ' κι τοῦ πλαστήρ.

Ἔνα κευμμάτ' ἀπόνα τέτοιο σκαφίδ', ἀν' τούχινις δεῖ εἶναι στοῦ Σίμου, στοῦν Ἀγιώργ' παραπάν'.»

Ἀπὸ τὴν Κομμαριά τῆς Λάκκας ὅπως τὴν εἶπε σὸ δάσκαλο Ν. Σπύρου ὁ γέρο — Λάκος Παντος.

«Ἡ παλιά πλάση

Ἡ παλιά πλάσ' ἦταν ἀντρικς κι γυναικίς γίγαντις δυνατοὶ ἀντρῶπ' Κι χάθ'κε ἡ παλιά πλάσ'. Ἀπ' τ' πλάση αὐτὴ ἀπόμ'κε μιὰ γριά μόνο, κι αὐτὴ γκαθη. Βῆκε ἡ νέα πλάσ' ἀντρῶπ' σὸν ἐμᾶς. Ἐκανε ἕνας χουράφ'

— Ἦθιλα μῶρ' ἀντρωπέμ' νὰ ἰδῶ τί σὸι ἀντρῶπ' εἶστε. Δὸμ' λίγου τοῦ χέρ'ς νὰ τοῦ πιάσου.

Οὐ ζευγάς τ'ς διν τοῦ γυνί π' κράτσε στοῦ χέρ' νὰ τοῦ πιάσ'. Ἀπλουσε ἡ γριά. Κάτ' δαχλάρες μακριές, νά! Πιάν' τοῦ γυνί ἀπ' τ' μάνα' κι τό κανι λιῶμα.

Γιὰ τέτοια πλάσ' ἦταν ἐκεῖν' ἡ παλιά.»

Ἡ παράδοσι γράφτηκε ὅπως τὴν εἶπε ὁ Νίκο — Μπάρκας ἀπὸ τὸ Κοκκλέσι. Τὴν ἀκουσε ἀπὸ τοὺς τοσπαναρέους στὰ καμπωχῶρια τῆς Πρέβεζας. Ἐκεῖ λένε — γύρω ἀπὸ τὴν Μικὸπαλη — ἦταν ἡ γριά τῆς παλιάς πλάσης.

Ὁ Μάνα τοῦ γυνίου = τὸ καμπυλωτὸ μέρος τοῦ γυνίου ποὺ ἐφαρμόζει στ' ἀλέτρι καὶ ποὺ μένει τὸ ἴδιο καθὲ φορά ποὺ θουλώνει ὁ σιδερέας τὸ γυνί.

Β' Εὐτράπελες διηγήσεις καὶ εὐτράπελα παραμύθια

Τὰ εὐτράπελα λέγονται στὸ χῶρο ποὺ ἔγινε ἡ συλλογὴ καὶ γενικὰ στὸ χῶρο τῆς Ἡπείρου:

σ'ιακάδες, μουραμπάδες, μασάλια.

Λένε στὰ χωριά: «Ὅρε σιακάδες ἴλιγαν» «σιακά κάναμαν», Κάθουντι κὶ λέν μουραμπάδες καὶ μασάλια». Μασάλια λένε καὶ τοὺς μύθους. «Ἄμα ἀρχνάει τ'ς σιακάδες σὶ κάν' κὶ κατρουγίεσαι στὰ γέλια.

Καμιὰ φορὰ λένε καὶ «μουαμπέτια». Ξεχωρίζουμε ὁμως τὴν περίπτωση. Μουαμπέτια εἶναι κουβέντες γιὰ πολλὰ καὶ διάφορα γιὰ νὰ περνᾶ ἡ ὥρα. «Κάθ'ντι κὶ μουαμπετίζουν».

Ἄκόμη λένε τὶς εὐτράπελες διηγήσεις καὶ ἔτσι:

«Ἰστουρίσ γιὰ νὰ γιλάσουμι», μύθ'ς νὰ γελάσουμι», «Ἐλα νὰ σ' πῶ νιὰ ἰστουρία νὰ γελάεις».

Λέγονται σ' ὅλες τὶς χρονικὲς περιπτώσεις ἀπὸ 1 — 35. Λέγονται ἀπόλους, ἄντρες γυναῖκες, παιδιὰ καὶ κορίτσια. Πληροφορίες καὶ παρατηρήσεις ὑπάρχουν κάτω ἀπὸ κάθε εὐτράπελο.

Διαχωριστικὴ γραμμὴ μεταξὺ εὐτραπέλων καὶ μύθων δὲν μπορεῖ νὰ μπεῖ κιούτε ὑπάρχει. Ἐνας μύθος παίρνει θέση εὐτραπέλου· ἓνα εὐτράπελο λέγεται καὶ σὰ μύθος σὲ ὀρισμένες περιπτώσεις καὶ εὐκαιρίες.

Μερικὲς εὐτράπελες διηγήσεις εἶναι σύντομες· ἄλλες κανονικὲς εὐτράπελες διηγήσεις στὴν κυριολεξία· καὶ ἄλλες τέλος σὲ πλάτος παραμυθιοῦ.

Γι' αὐτὸ διακρίνουμε τὰ εὐτράπελα σέ:

- α) ΣΥΝΤΟΜΑ ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ
- β) ΕΥΤΡΑΠΕΛΕΣ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ
- γ) ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ

α) ΣΥΝΤΟΜΑ ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ ΚΑΙ ΕΥΤΡΑΠΕΛΕΣ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ

«Τρία γρόσια τό'χω. . . .»

Ἐσὺ τοῦ κάνεις σάν ἐκειὸν μὲ τὸ βρακί. Ἄκούρμα νὰ ἰδεῖς. Μιά βουλά ἓνας χουριάτης πῆγε στὰ Γιάννινα στὸ παζάρι. Πῆγε ἐκεῖ στὸ παζάρι, ποὺ περνοδιάβαινε ὁ κόσμος κὶ ἔκατσε σ' ἓνα πεζούλι. Κὶ πῶς ἔκατσε ἀπὸ λές! ντίπ χάβδα. Τόσο χάβδα, ποὺ τοῦ φαινόταν ὅλο τὸ βρακί ἀπ' κάτω, κάτω εἶχε καὶ τ' φουστανέλα ἀνοιχτή. Πέρναγαν οἱ ἀνθρώποι κὶ τὸν κοίταγαν, τὸν κοίταγαν! Στέκεται κὶ ἓνας καταμπροστά του κὶ ἔκανε χάσι μὲ δαῦτον ποὺ κάθονταν ἔτσι νὰ τ' φαίνεται τὸ βρακί. Τὸν εἶδε ἐκειός. Τ' λέει:

— Τὶ τοῦ κ'τᾶς κὶ τοῦ κ'τᾶς ὀρέ, τρία γρόσια τό'χω. . .»

Τὸ λένε τὸ εὐτράπελο καὶ σὰ μύθο ἀρχίζοντας ἔτσι: «Ἐσὺ τοῦ κάν'ς σάν τοῦ μύθου ποὺ μολογᾶν». Ἄκόμα ἀρχίζοντας μὲ τὴν παροιμία: «Φόρσει ὁ ἄθρακος βρακὶ κάθε πόρτα καὶ τὸ λει». Ἄλλὰ καὶ γιὰ νὰ γελάσουνε σάν εὐτράπελο (σιακά), παίρνοντας ἀφορμὴ ἀπὸ κάποιον ποὺ καμαρώνει γιὰ κάτι καινούργιο, ποὺ πρωτοφόρεσε.

Γράφτηκε ἀπὸ τὸ Κρυφοῦ. Τὸ λένε καὶ σ' ἄλλα χωριά γύρω ἀπὸ τὰ Γιάννινα.

«Τὸ κράκ τοῦ ράφτη

Ἕνας ράφτης σ' ενα σπίτι ἔραβε τὰ καπιά καὶ τὰ σκουτιά. Κεῖνο τὸν καιρὸ δουλειά, πού οἱ ραφτάδες πήγαιναν ἀπὸ χωριὸ σέ χωριὸ κι ἀπὸ σπίτι σέ σπίτι κι ἔραβαν. Πῶς κάνει, ἔπιασε φιλενάδες καὶ τὶς δυὸ νύφες. Πέρασαν δέκα, εἰκοσι μέρες κι ὁ ράφτης πσιώφερνε τὴ δουλειά γιὰ νὰ μὴ φύγει ἀπὸ τὸ σπίτι. Οἱ ἄντρες τους πήγαιναν ὄξω στὴ στάνη μὲ τὰ ζῶα. Ψιλιόστηκαν πῶς οἱ γυναῖκες τους κάτι βρωμοδουλειά κάνουν μὲ τὸ ράφτη. Λέει μιὰ μέρα ὁ ἄντρας τῆς μιανῆς.

— Καλὰ, μωρὴ, ποιά ἀπ' τὶς δυὸ τσακίσαταν τὸν π. . . . τοῦ ράφτη! ...

— Ὅχι ἐγώ, τοῦ λέει. Ἄπὸ τ' ἐμένα καλὰ κατήφ'κε. Στ' συνφάδα μ' ἀκούστ'κε ἕνα κράκ καὶ μπορεῖ νὰ τσακίστηκε. . .

Τὶς τσακῶσαν στὸ ξύλο. . . καὶ τοῦ ράφτη ἐκεῖνες πού τόδωκαν! . . .»

Λέγεται στὰ Τζουμερκαχώρια καὶ σ' ἄλλα χωριά τῆς Ἠπείρου. Λέγεται μεταξύ ἀντρῶν μὰ καὶ γυναικῶν καὶ ἀντρῶν. Τὰ λένε οἱ ραφτάδες. Περισσότερο ἄλλοι γιὰ νὰ περιπαίξουν τοὺς ραφτάδες, που τὰ ἔπιαχναν συχνὰ μὲ τὶς νύφες τῶν νοικοκυραίων, ὅπου βούλευαν. Λέγεται καὶ γιὰ νὰ γελάσουν. Τὸ γράψαμε ὅπως μάς τὸ εἶπαν οἱ Ραφταναῖοις.

Σχετικά για τη Ρωσική Ἐκκλησία

Ἀνθολόγιο ἀντιφάσεων

Ἀφορμή ἀπὸ ἐντυπώσεις δημοσιογράφου

Κριτική ἀνατομία ἀπὸ τὸν Λάμπρο Μάλαμα

Φωστήρας θρησκοληψίας καὶ χριστιανοδημοσιογραφίας μόνιμα φαίνεται γοητευμένος καὶ ὑπνωτισμένος ἀπὸ τὶς μεσαιωνικὲς ἱεροτελεστείες (τύπου ἀρχαίου νεκρομαντείου) μᾶς θύμισε τελευταία παραλλαγή στίχων τοῦ Ρ. Ταγκόρ. Εἶπαν οἱ λέξεις στὴν ἀλήθεια: "Ὡ πόσο ἀντιφατικὲς καὶ ψευτικὲς νιώθουμε ἀπέναντί σου; Ὁ κ. Κ. Σακελλαρίου θρέθηκε φέτος κρατώντας τὸ θυμιατήρι τῆς ἀρχιερατείας μας, στὴν ΕΣΣΔ, πού πῆγε ταξίδι ἀναψυχῆς. Ἔτσι οὔτε λίγο οὔτε πολύ, ἀποστολή του εἶχε νὰ μᾶς ἀραδιάσει στὸ «Βῆμα» στίς 17 - 6 - 76 ὁλόκληρη σελίδα παραγεμισμένη μὲ αὐτοδιαφεύσεις καὶ ἀντιφάσεις σχετικὰ μὲ τὶς ἐκκλησίες, τὸ θρησκευεῖν στὴ μεγάλη χώρα τὴν Ἐλλειψη καφενεύων στὴ Μόσχα, καὶ ἄλλα ἑλαφρὰ διάφορα. Ὁ κ. Σ. ὅπως φάνηκε, θὰ ἤθελε τὴ Ρωσία ὄχι ὅπως εἶναι σήμερα, μὲ τὴ χόρταση καὶ τὴν κατάκτηση ἄλλων πλανητῶν, ἀλλὰ, μὲ τὶς πεινὲς καὶ τὶς λέπρες τῶν μουζικῶν, καὶ μὲ τὶς κραιπάλες καὶ πανοῦκλες τῶν τσάρων καὶ Ρασπούτσηδων(!) Τί νὰ γίνῃ; Αὐτὴ εἶναι ἡ διαλεκτικὴ πορεία τῆς ἱστορίας. Βέβαια, ἕνας ἀγιοκομίτης, ὅταν θγαίνει ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς πατρίδας πρέπει ν' ἀφήνῃ - ἂν ἔχει τὴ δύναμη - πίσω του τὸν παλιὸ δογματικὸ ἑαυτὸ μὲ τυχόν τσιμπλες καὶ παρωπίδες, γιὰ νὰ χαρεῖ ἀπροκατάλειπτα κι' ἀντικειμενικὰ καινούργιους τόπους καὶ ἀνθρώπους, τὸ «γίγνεσθαι» μιᾶς νέας ἐπιστημονικὰ ὀργανωμένης παραγωγικῆς κοινωνίας. Ὁμως, ὁ καημένος ὁ κ. Σ. δὲν τὸ κατώρθωσε. Φετιχισμένος ἀπὸ τὰ εἰδωλοατρικὰ τρόπια: ἴσως καὶ χωρὶς γνώση στὸ ἀξίωμα τοῦ Φόυερμπαχ πῶς; ἡ θρησκεία πρέπει νὰ ἔναι στὴν καρδιά τοῦ ἀνθρώπου, ἔγραψε τὶς ἐντυπώσεις του στὸ γόνα. Δὲν ξέρομε θέβαια ἂν ἔχει κάνει μελέτες γιὰ τοὺς ρόλους τῶν ἱερατειῶν, τῶν δουλοκτητικῶν καὶ φεουδαρχικῶν κοινωνιῶν τῆς ἱστορίας. Χωρὶς αὐτὲς ὅμως δὲν πρέπει συγκρίσεις μὲ τὴν Ἐκκλησία τῆς ΕΣΣΔ καὶ τὸ ρόλο τῆς στὰ χρόνια μας. Δὲν δικαιούται νὰ λησμονεῖ τὶς κηλίδες καὶ τὰ αἴσχη, τὶς ἀπάτες, καὶ τὶς ἀθλιότητες τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας, μὲ θέβηλους ρόλους ἀρχιεπισκόπων καὶ ποντίφηκων, γιὰ νὰ μὴ θίξουμε τὸ «ἀσπίλο» πατριαρχεῖο τῆς Πόλης, πού ἀποδειχτικὴ προκεχωρημένο φυλακιο τῶν ΗΠΑ, τὴν ἱστορία τοῦ Βατικανοῦ μὲ τὶς πάπισσες καὶ τοὺς Φλῶρους τοῦ 9ου αἰῶνα πού 150 συγγραφεῖς στιγματίσαν καὶ σατίρισαν μέχρι τὸν Ροῖδη' ἀλλὰ καὶ στὰ χρόνια μας ὡς τὸν «Ἀντιπρόσωπο» τοῦ Χόχουτ. Γράφει λοιπὸν, πῶς ἡ ἐκκλησία τῆς Ρωσίας εἶναι ὑποχείρια τοῦ σοβιετικοῦ κράτους. Γιατί δὲν μᾶς λέει γιὰ τὴ δική μας τὴν ἐπίσημη, πού ἀπὸ τὸν 15ο αἰῶνα συμμαχοῦσε καὶ ἀληπασαδοπερνοῦσε μὲ τοὺς τύραννους τοῦ λαοῦ μας; Ἄλλὰ κι ὡς τὶς μέρες μας, «δισποτάδες διορισμένοι καὶ κατεστημένοι πού ὑμνολογοῦσαν καὶ ὠρkiζαν τοὺς σταυρωτῆδες καὶ κάτω ἀπὸ τὰ δισκοπότηρα κρατοῦσαν κρυμμένο τὸ ἐγχειρίδιο γιὰ νὰ καρφῶνουν τὴν ἀνάσα κοί τὶς ἐλπίδες τοῦ λαοῦ...» («Εὐθύνη» 24 - 6 - 76). Ἄλλὰ καὶ ποιά ἐκκλησία γνωρίζει ὁ κ. Σακελλαρίου πού δὲν ὑπηρετεῖ τὸ κουβέρνο της, καὶ δὲν ἀσκεῖ πολιτικὴ καὶ μάλιστα ἀσυγχώρητα καμουφλαρισμένη μὲ τὴν καπηλεία καὶ τὴν ἐμπορία τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας πού ὁ Ματθαῖος θὰ τοὺς εἴλεγε: «Ἔγω γένηνα τῆς ὀχιάς πῶς μπορεῖτε νὰ λέτε καλὰ λόγια ἀφοῦ εἴσαστε πονηροί;» (Κ. 1Β' 34). Μήπως γνωρίζει νὰ μᾶς πει ὁ κ. Σ. πού μέμφεται τὴ Μόσχα ὅτι: «... τὸ 1917 εἶχε 3.500.000 κατοίκους καὶ 450 ἐκκλησίες, ἐνῶ σήμερα ἔχει πάνω ἀπὸ 8.000.000 κατ. ἀλλὰ μόνο 40 ναοὺς» σὲ τί ἀστρονομικὰ ποσὰ καὶ πακτωλοὺς ἀνέρχεται σήμερα ἡ Ἐκκλησία τῆς χώρας μας πρὸς «αἰώνιαν μακαριότητα» καὶ δόξαν τῶν ἀφελῶν της; Τὸν πληροφοροῦμε: γύρω στὰ 70 δισεκατομμύρια δρχ. Καὶ αὐτά... στὸ ὄνομα τοῦ Ἰ. Χριστοῦ πού περπατοῦσε ξυπόλητος καὶ κήρυττε τὴν ἀλήθεια, τὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν ἰστιμία καὶ στ' ὄνομα μάλιστα παραδειγμάτων σὰν τὰ παρακάτω:

«Ἀργυρίου ἢ χρυσοῦ... οὐδενὸς ἐπεθύμησα» (Πρ. Απ. Κ 1Θ' 34) καὶ «Νεκρώσατε τὴν πλεονεξίαν ἣτις ἐστὶν εἰδωλοατρία» (Πρὸς Κολ. Κ. Γ' 5) καὶ τὸ τοῦ Ματθαίου ἀξίωμα: «Νὰ μὴ ἀποχτήσῃτε χρυσὰ νομίσματα, οὔτε ἀσημένια, οὔτε χάλκινα νὰ θάλετε στίς ζώνες σας» (Κ. 1' 9). Πιστεύουμε πως ἡ ρωσικὴ Ἐκκλησία δὲν ἔχει περιουσία καὶ δὲν της χρειάζεται. Ποιά ἀπὸ τὶς δυὸ λοιπὸν θρiσκειται στὸ σωστὸ προορισμὸ της; Γιατί ὁ κ. Σ. δὲν ἔγραψε ὅτι στὴ Ρωσία σήμερα ἴσως ἀκολουθοῦν οἱ περισσότεροι στὴν πράξη τὸ «πάντες οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ εἶχαν ἅπαντα κοινὰ, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις ἐπίπρασκον καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσι καθότι ἂν τις χρiαν ἴχη»; (Πρ. Απ. ΚΒ' 44). Καὶ ὁ κ. Σ. ἀφοῦ παραθέτῃ φωτογραφίες κατὰ μιστῶν ναῶν στὴν ΕΣΣΔ δηλαδὴ σὰν τὴ λεζάντα τούτη: «Πλήθος Ρώσων πιστῶν παρακολουθεῖ μὲ κατάνυξη τὴν πανηγ. θεία λειτουργία στὸν καθεδρικό ναὸ τῆς Μόσχας» αὐτοδιαφεύδει ὁ ἴδιος τὴν παρακάτω διαπίστωσή του (πού ἐδῶ χύνει καὶ τὸ προπαγανδιστικὸ του δηλητήριο) «Τὸ Κομμουνιστικὸ καθεστῶς... κήρυξε ἀπηνή διωγμὸ τῆς θρησκείας...» καὶ παρακάτω (γελᾶτε κόττες μὲ τὶς ἀντιφάσεις του): «Κατάμισις οἱ ἐκκλησίες» «Κατάπληχτοι ἔμειναν ὁ ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφείμ καὶ οἱ συνοδοὶ τοῦ κληρικοῦ καὶ λαικοῦ ἀπὸ ὅσα εἶδαν τὸ πρῶν τοῦ Σαθθάτου — 12

Ἰουνίου στις ἐκκλησίες τῆς Μόσχας, τίς ὅποιες πήγαν νά ἐπισκεφθοῦν. Ἦταν ψυχασάθεο, παραμονή τῆς Πεντηκοστής. Οἱ ἐκκλησίες εἶχαν κλημμυρίσει ἀπό πιστούς...»

Καί λίγα ἀκόμα ἀγκυθολοιοῦδα τοῦ κ. Σακελλαρίου «Ἔτσι οἱ ἐκκλησίες ἢ μιὰ κοντά στήν ἄλλη κρινονται ἀπατάλληλες καί κλείνουν(!) ἄπογορευεται ἀπόλυτα ἡ τέλεση θρησκευτικῶν μυστηρίων στή Σοβ. Ἐνωση». Ἔτσι οὔτε θρησκευτικοί γάμοι, οὔτε βαπτίσεις, οὔτε κηδείες τελοῦνται. Μόνο τόν πολιτικό γάμο ἐπιτρέπει τό καθεστῶς καί παρακάτω στήν ἴδια σελίδα «...τρία ζευγάρια περιμέναν νά κάνουν θρησκευτικό γάμο στήν ἀρχαία ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων». Ἴδου τώρα καί περυνή στις 12 - 4 εἰδηση ἀπό «Ἱά Νέα»: «Οἱ Ρῶσοι ἐτοιμάζονται πυρετωδῶς γιά τόν ἑορτασμό τοῦ Πάσχα τῶν ὀρθοδόξων. Ἐκατοντάδες χιλ. Ρῶσοι καί Ρωσίδες ἀσχολοῦνται, μέ τό ζύμμαμα τῶν πασχαλίων ἐδεσμάτων, ἐνῶ ἄλλοι ἔχουν συρρεῦση στά καταστήματα γιά νά προμηθευτοῦν ἱρῶφιμα καί ποτά γιά τὰ πασχαλινά τους γλέντια. Κατά τὰ τελευταία χρόνια ὁλονέν περισσότεροι Ρῶσοι παρακολουθοῦν τίς λειτουργίες τῶν ἐκκλησιῶν κατά τό Πάσχα καί τίς ἄλλες χριστιανικές ἑορτές.» Καί ἄλλη εἰδηση στήν ἴδια ἑφημερίδα «Τόν τελευταῖο καιρό παρα πολλοί νῆσι καί νῆες στή Σοβ. Ἐνωση προσημαίν καί τελοῦν τόν θρησκευτικό γάμο». Ἐπειτα ἀπολα αὐτά καί τόσα τόσα ὡλλα πού ὁ χώρος δέν μάς ἐπιτρέπει, εἶναι νά μή γελάσει καί τό παρδαλό κατσικί μέ τόν παραπάνω «φωστήρα» τῆς θρησκευτικῆς δημοσιογραφίας(!)

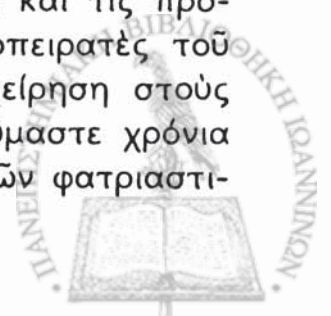
Τέλος σέ φύλλο τοῦ συγκροτήματος στις 26 - 7 - 76, μέ ἐντονούς τίτλους ὑπογραμίζεται ὅτι «Στή Σοβιετική Ἐνωση, μοναστήρια καί ἐκκλησίες εἶναι διατηρητέα». Τονίζεται δέ ἰδιαίτερα ὅτι: «... ἀπό τό 1917, ὅταν ἔγινε ἡ Ὀκτωβριανή Ἐπανάσταση, εἶχαν ἐκδοθῆ διαταγές νά μήν καταστρέφονται οἱ ναοί καί τὰ ἔργα θρησκευτικῆς τέχνης. Οἱ προκηρυξίς, πολλές ἀπό τίς ὅποιες ἔβρασαν τήν ὑπογραφή τοῦ Λένιν, προειδοποιοῦσαν: «Πρόκειται γιά ἔργα τέχνης πού δημιουργήσε ὁ λαός κάτω ἀπό τόν ζυγὸ τοῦ δεσποτισμοῦ καί ἀφοροῦν τήν αἰσθητικῆ ὀμορφιά καί τῆ δύναμη τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς».

ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΚΑΙ ΣΤΗ ΔΥΣΗ

Ταλεντοῦχος συγγραφέας ἀνάτειλλε, σάν δυνατός στή λάμψη του ἀστέρας στήν ΕΣΣΔ τόν τελευταῖο καιρό ὁ Γιούρι Τριφόνωφ. Οἱ ἑφημερίδες γράφουν ὅτι μιὰ νουβέλλα του μέ τίτλο «Σπίτι πάνω στό μῶλο» καί ἕνα θεατρικό του ἔργο «Ἡ Ἀνταλλαγή» πού παίχτηκε ἀπό τό «Ταγκάνκα» «προκάλεσαν θύελλα» στή χώρα του, γιάτι ἐπισημαίνουν τρωτά καί ἀδυναμίες τοῦ καθεστῶτος. Καί ὁμως γράφει τό «Βῆμα» «ἡ νουβέλλα τοῦ Τριφόνωφ ὅπως βεβαιώνουν οἱ φίλοι του δέν πέρασε ἀπό καμιὰ λογοκρισία καί δέν ἐνόχλησε τοὺς ἐκδότες». Ἄς μὴν ἀποροῦμε γι' αὐτά. Ἡ δίκαιη κι εὔκολη ἀνάδειξη τῶν ἀξιῶν, εἶναι μέσα στ' ἀγαθὰ καί στά προνόμια πού προσφέρουν τὰ Σοσιαλιστικά καθεστῶτα (ὅποιες ἀδυναμίες κι ἂν ἔχουν ἀκόμα) σέ συγγραφεῖς καί καλλιτέχνες γιά ν' ἀξιοποιοῦνται ὅλα τὰ ταλέντα καί νά χαίρονται πλατιά, κοινωνικά ὅλοι οἱ πολῖτες. Οἱ γνήσιοι δημιουργοὶ τῆς τέχνης, μ' ἕνα καί δύο μόνο βιβλία γίνονται διάσημοι ἀρκεῖ νά κάνουν καλόπιστη ἐπικοξεμητική κριτική γιά τὰ μειονεκτήματα τοῦ συστήματος καί τῆς κοινωνίας στήν πατρίδα τους ὅπως ὁ Τριφόνωφ.

Ὅμως στά καθεστῶτα τῆς Δύσης, ἐπιπλέει ἀδιαφορία, ἡ τυφλή ὑποταγή καί ἐκμετάλλευση· κι ἢ παραμερίζονται ἀξιοί καί δυνατοί πού βλέπουν, παρατηροῦν καί ἐπικρίνουν τ' ἄσχημα καί τ' ἄδικα. Κανείς δέν τοὺς δίνει σημασία ἀπό τήν πλευρά τῆς πολιτείας, τῶν ἐκδοτῶν, τῶν καταστημένων καί τῶν φατριῶν. Ἀκόμα καί ἀριστουργήματα νά δημιουργοῦν μέ τήν ὑποστήριξη τοῦ λαοῦ, οἱ δρόμοι γιά τό ἀνέβασμά τους φράζονται καί ἐπικρατοῦν σέ μεγάλα πόστα ἀκαδημίες κ.λ.π. οἱ συμβατικοί, οἱ κόλακες, οἱ μέτριοι κ' οἱ ἐπιτήδαιοι. Γράφει «Τὸ Βῆμα» στις 5 - 9 - 76 ὅτι: «Στή Δύση μιὰ τέτοια συνδυασμένη ἐπιτυχία μυθιστορήματος καί θεατρικοῦ ἔργου σάν αὐτή τοῦ Τριφόνωφ θά πρόσφερε στόν συγγραφέα περιουσίες ὀλόκληρες καί συνέπειές τῆς θά ἦταν πολλές...»

Ἄπαντοῦμε: Ἐμεῖς σέ ἄλλους πλανῆτες ζοῦμε; Στή Δύση τὰ περισσότερα ταλέντα περιφρονοῦνται, ἐκδίδουν μέ ὑστέρημα, καί αἷμα καί μένουν σ' ἀποθήκες καί ράφια! Ἐμεῖς ζοῦμε σέ μιὰ χώρα μέ τόση πνευματική καί καλλιτεχνική παράδοση, καί διαβάζουν λογοτεχνία σχεδόν μόνο οἱ 15 στούς 100 Ἑλληνες. Καί ἀντί νά αὐξάνεται σιγά - σιγά τὸ ποσοστὸ τοῦ ἀναγνωστικοῦ κοινοῦ, μειώνεται μέ τὴν οἰκονομική κρίση, τὸ ἠθικὸ ἀγχος, τὴν ἰδεολογική σύγχυση καί τὰ ἀποβλακωτικά τηλεοπτικά μέσα. Στὴ Ρωσία ὁ Τριφόνωφ μέ δύο λογοτεχνικά ἔργα μόνο, ἔγινε περίφημος καί διαβάζεται ἀπόλους ἐκεῖ. Καί ὁ μικροτάλαντος ἢ ἀτάλαντος Σολτζενίτσιν εἶχε γίνει διάσημος μόνο μέ τὴν «Ἡμέρα τοῦ Ντενίσοβιτς» (!) Ἄλλὰ καί Σινιάφσκυ μέ λίγα διηγήματα καί δοκίμια ἔκανε παγκόσμιο θόρυβο. Ὅμως ἀπὸ τούτη μας τὴν ὄχθη, ὁ Κάλβος ἔκατσε θαμμένος 100 ὀλάκερα χρόνια! Καί εὐτυχῶς πού τονε ξέθαψε ὁ Κωστῆς Παλαμᾶς! Ὁ Σολωμὸς θὰ χάνονταν καί μεταθάνατο, ἂν δὲν βρισκόνταν ὁ Ι. Πολυλᾶς κ. ἄ. Ὁ Καζαντζάκης ἂν δὲν εἶχε τὴ χρηματικὴ κληρονομιά τοῦ θείου του νά ταξιδεύει στὶς ἔξω χῶρες, πού τὸν ἐπέβαλαν καί στὴν πατρίδα του, τί θὰ γινόταν; Ὁ Παλαμᾶς ἂν δὲν βρισκόταν ὁ Κατσιμπαλῆς μετὰ τὸ θάνατό του; Ὁ Βάρναλης, ὁ Ρίτσος, ὁ Λουντέμης ἂν δὲν εὐνοοῦνταν ἀπὸ μιὰ κομματικὴ περιστασιακὴ περίπτωση; Ὁ Καβάφης ἂν δὲν βρισκότανε τῆς φυσικῆς του ἀνωμαλίας τὸ φύραμα, οἱ Ἄγγλοι καί ντόπιοι σύφυρμοι; Ὁ Σεφέρης ἂν δὲν εἶχε τὴν τύχη τοῦ Χάμερσκελντ καί τῶν Ἄγγλων (πού ὑπηρέτησε) καί τοῦ ἀπένειμαν τὸ νόμπελ καί οἱ ἐδῶ μελοποιοὶ Μύκηδες καί παραπροβλητές Σαββίδηδες (γιὰ ν' ἀναδειχτεῖ κι ὁ τελευταῖος καί νά φανεῖ σὰν παράταιρος κισσὸς πάνω σὲ δέντρο μέ ὄχι πολλοὺς καρποὺς καί ἴσκιους καί δροσιές), τί θὰ ἦταν ὁ διπλωμάτης ποιητής; Καί τόσοι τόσοι ἄλλοι, πού οὐκέστι ἀριθμὸς. Ὁ Σοσιαλισμὸς λοιπὸν μέ τις ἀναπτυγμένες κοινωνίες του δημοσίευσε σὲ φιλολογικὸ περιοδικὸ τὴ νουβέλλα τοῦ Τριφόνωφ πού κυκλοφορεῖ σὲ τιράζ 200 χιλιάδων ἀντιτύπων, καί τὸν ἔμαθαν οἱ Ρῶσοι. Στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει φιλολογικὸ περιοδικὸ ποῦ νά ὑπερβαίνει τις 2 χιλιάδες τιράζ; Στὴν Ἀνατολή, κατὰ τὰ φαινόμενα καί τὰ γραφόμενα δυτικῶν πάλι ἐφημερίδων, εὐνοοῦνται καί ἀξιοποιοῦνται οἱ καλοὶ συγγραφεῖς καί καλλιτέχνες. Ἐνῶ στὴ Δύση πού μετράει πάνω ἀπ' ὄλα τὸ χρῆμα καί ὁ τεμενάς, ἡ κλίκα καί ἡ ἀλλοτρίωση, οἱ περισσότεροι ἀξιοί τῖμοι καί γνήσιοι δημιουργοὶ πολιτισμοῦ, ταλαίπωροῦνται, ἀπογοητεύονται, πνίγονται καί χάνονται, ἢ ἐξαρτιοῦνται ἀπὸ τὸ ἔλεος καί τὸ πουργι τοῦ τάχα γεναιόδωρου καπιταλιστῆ (ὅπως καί κάποιοι νεώτεροι ζωγράφοι ἀπὸ Νιάρχους καί Ὠνάσηδες...) Πρόσφατα μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία καί κάναμε μιὰ μικρὴ ἔρευνα στοὺς ἐκδοτικούς μηχανισμοὺς καί τις προτιμήσεις τῶν Ἄγγλων πού εἶναι οἱ πιὸ καπάτσοι ἐμποροπειρατὲς τοῦ βιβλίου στὴν ὑφήλιο... καί δὲν εἶδαμε καμία δίκαιη μεταχείριση στοὺς συγγραφεῖς. Ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ καί τὴ Γαλλία πληροφοροῦμαστε χρόνια τώρα γιὰ τὴν ἐκμεταλλευτικὴ κατάντια καί τις διακρίσεις τῶν πατριαστικῶν ἐταιριῶν.

Με την πειθὴ τῶν ἀριθμῶν

Γεγονότα μετὴν πιθαγόρεια λογικῆ
ἀπὸ ἐπίσημες στατιστικὲς

★ Στὴ χώρα μας ἐφέτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑποψηφίων νέων γιὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸ ἔφτασε τὴς 80.000 γιὰ 10.800 θέσεις μοναχά. Ἀναλογία 1 πρὸς 8).

★ Ὁ ΟΓΑ στὴν Ἑλλάδα ἔχει 3.682.354 ἀσφαλισμένους ἀγρότες καὶ οἱ συντάξεις τους ἀπὸ μεγέθη... ὡς μὴ βασκαθοῦν(!)

★ Στὸ Ἴδρυμα Κοινωνικῶν Ἀσφαλίσεων (ΙΚΑ) οἱ ἀσφαλισμένοι ἀνέρχονται σὲ 3.000.000 τὰ ἔσοδα τοῦ 1975 ἀπὸ τὴς εἰσφορὰς ἦταν 18,8 δισεκατομμύρια. Ὅσο γιὰ τὴς συντάξεις καὶ τὰ «τεκμαρτά» αὐτὰ εἶναι γνωστά...

★ Ἀπὸ τὸ νομὸ τῶν Γιαννίνων, τὰ τελευταῖα χρόνια ὡς τὰ τέλη τοῦ 1975 μετανάστευσαν 14.288 ἠπειρωτὲς πρὸς ἀνεύρεση τύχης σὲ ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ὀρίζοντα καὶ προπάντων στὴ Δ. Γερμανία.

★ Στὴ Ρωσία τοῦ 1897, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτόμων ποὺ ἐργαζόταν πνευματικὰ ἦταν 725 χιλιάδες. Ἐνῶ στὴν Ε.Σ.Σ.Δ. τοῦ 1978 ἔφτασε περίπου στὰ 38 ἑκατομμύρια. Δηλαδή στὸ 1:4 τοῦ ἐργαζόμενου πληθυσμοῦ.

★ Τὸ κόστος τοῦ ἐνοικίου στὴν Ε.Σ.Σ.Δ. ἀνέρχεται σήμερα μόνον στὸ 10% τοῦ συνολικοῦ εἰσοδήματος μιᾶς οἰκογένειας. Δηλαδή ἂν αὐτὸ τὸ εἰσόδημα φτάνει στὴς 10.000 ρούβλια, τὸ ἐνοίκιο εἶναι 100 ὀρχ. μονάχα. Σύνταξη παίρνουν ὅλοι οἱ ἐργαζόμενοι. Οἱ ἄντρες στὰ 60 καὶ οἱ γυναῖκες στὰ 55 οἱ κεντρικὴ Στατιστικὴ Ὑπηρεσία τῆς Σουηδίας ἔβγαλε πρόσφατα ἀπὸ τὴς ἔρευνες καὶ συγκρίσεις τὴν Ε.Σ.Σ.Δ. μίᾳ ἀπὸ τὴς χώρες μετὸ χαμηλότερο ἐπίπεδο πμῶν στὸν κόσμῳ. Στὰ ἔσοδα μιᾶς οἰκογένειας, ἡ φορολογία ἀνέρχεται στὸ 60%.

★ Στὴν Ἀγγλία ὁ φόρος στὸν κῶθε ἐργαζόμενο φτάνει τὸ 33% οἱ τῶν ἐσόδων του.

★ Πρὶν 200 χρόνια, δηλαδή τὸ 1776 ὑπῆρχαν στὴ γῆ μόνον 750 ἑκατομμύρια ἄνθρωποι, καὶ τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα ἀνέρχονταν σὲ 200 δολλάρια τὸ χρόνο. Σήμερα σὲ ὅλο τὸν πλανήτη κατοικοῦν 4 δισεκατομμύρια ἄτομα καὶ τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα φτάνει στὰ 1.300 δολλάρια τὸ χρόνο. Ὑστερα ἀπὸ 100 χρόνια ὁ πληθυσμὸς θὰ ἀνέλθει σὲ 15 δισεκατομμύρια καὶ τὸ κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα σὲ 20.000 δολλάρια.

★ Ὁ Χέρμαν Κὰν εἰδικὸς μελλοντολόγος, ἐρευνητὴς, ἔδωσε τὴν αἰσιόδοξη προοπτικὴ του, ὅτι ἡ ἀνθρωπότητα θὰ εἶναι εὐτυχομένη μέσα σ' ἓνα λαμπρὸ καὶ εἰρηνικὸ μέλλον χωρὶς πολέμους καὶ μετ' ὑψηλὸ ἐπίπεδο τεχνολογίας. Ὅσο ὁ παραπάνω ἐπιστῆμων, ἄλλο τόσο καὶ τὸ Ἰνστιτούτο Χάντσον στὴς ΗΠΑ προβλέπουν ὅτι: ἡ γῆ θὰ εἶναι παράδεισος καὶ ἡ εὐτυχία θὰ πλημμυρίζει τὸν κόσμῳ σὲ 200 χρόνια. Τότε ὅλοι θὰ εἶναι πλούσιοι. Θὰ ζοῦν κατὰ μέσο ὄρο 80 - μετ' 100 χρόνια καὶ θὰ ἔχουν δαμάσει τὰ στοιχεῖα τῆς φύσης.

★ Σήμερα 1 δισεκατομμύριο ψυχὲς ἔχουν κατὰ κεφαλὴν εἰσόδημα κάτω ἀπὸ 100 δολλάρια τὸ χρόνο. Ἀπ' αὐτοὺς τὰ 800 ἑκατομμύρια βρισκονται στὴν Ἰνδικὴ Χερσόνησο. Ἐκεῖ εἶναι ἡ μεγαλύτερη φτώχεια.

★ Οἱ ΗΠΑ κυβερνοῦνται, ἀπὸ τὸ 40% οἱ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς ποὺ κατέχει τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ πλοῦτου τῆς χώρας.

★ Ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα κάθε χρόνο φεύγουν 70 ἑκατομμύρια δολλάρια σὲ πολύτιμο συνάλλαγμα ποὺ τὸ ἀπορροφῶν 45.000 φοιτητὲς ποὺ σπουδάζουν στὰ ξένα πανεπιστήμια, γιὰ τὸ δικά μας κρατοῦν τὴς πόρτες κλειστὲς.

★ Στὸς φετεινοὺς ἀγῶνες ποὺ ἔγιναν στὸ Μόντρεαλ τοῦ Καναδά καὶ πῆραν μέρος ἄθλητὲς ἀπὸ τὴς ὅλες σχεδὸν τὴς χώρες, πρώτη χώρα στὴς νίκες καὶ στὰ ἔπαθλα ἀναδείχθηκε ἡ Σοβιετικὴ Ἐνωση (Ε.Σ.Σ.Δ.) μετ' ὄνομα σὲ χρυσά, ἀσημένια καὶ χάλκινα μετάλλια 125. Ἡ πατρίδα μας δὲν κατώρθωσε νὰ πάρει οὔτε ἓνα.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ

Ἀλήθειες γιὰ τὴν Ἐθνικὴ Ἀντίσταση

Ἀπὸ τὸν Παναγιώτη Κανελλόπουλο

Εἶναι πρὸς τιμὴ του τὸ ὅτι ἔστω καὶ στὰ 79 χρόνια του ὁ Παναγιώτης Κανελλόπουλος εἶπε ἐπιτέλους καὶ διακήρυξε ἀπὸ «Τὸ Βῆμα» στίς 12 καὶ 14 - 9 - 76 ἔξω πιά ἀπὸ τὰ δόντια, τὴν Ἀλήθεια γιὰ τὴν Ἐθνικὴ Ἀντίσταση 1940 - '45. Χωρὶς ἐπιφυλάξεις καὶ καιροσκοπισμούς, χωρὶς ἰδιοτέλειες καὶ ὑπολογισμούς ταχτικὴ πού ἀπόδειξε ὅτι τὴν κράτησε ὡς χτὲς γιὰ νὰ κερδίσει εὐνοίες ἀκαδημαϊκὰ καὶ πρωθυπουργικὰ ἀξιώματα. Τὰ γκεμπελσικὰ ψέματα τῶν ἐκάστοτε κρατούντων τὸ ἀντιστασιακὸ μονοπώλιο τῶν ἔθνοκάπηλων, οἱ ἐγκληματικοὶ νόμοι 509 καὶ 375 πού ἔστειλαν χιλιάδες λεβέντες Ἕλληνες στὸ θάνατο γιὰ μιὰ ἰδέα καὶ μιὰ πίστη, ὅλα ἦταν χάρτινοι μπαμποῦλες καὶ συντρίφτηκαν καὶ κήκαν ἀπὸ τὴ φωτιὰ τῶν λόγων τῆς ἀλήθειας τοῦ Παν. Κανελλόπουλου πρωταγωνιστῆ τῆς δεξιᾶς παράταξης στὴν ἐποχὴ ἐκείνη, πού κατατροπώνει κάθε ὡς τώρα ἐνάντιο μονόπλευρο ἰσχυρισμό. Ἀλλ' ἄς ἀκούσουμε τὸν ἴδιο: «...Ἀπὸ τὸ ἐπίσημο κράτος καὶ ἀπὸ ὄσους μονοπωλοῦν τὴν «ἐθνικοφροσύνη» εἶχε γίνει, γιὰ πολλὰ χρόνια, τὸ ἀντίστροφο, ἢ - ἂν γινόταν λόγος γιὰ τὴν Ἀντίσταση ἢ καὶ ἐπίσημη ἀναγνώριση ἀντιστασιακῶν ὀργανώσεων - ἀποκλειόταν ἓνα μεγάλο ὀργανωμένο μέρος τοῦ Λαοῦ, πού ἀντιστάθηκε στὸν κατακτητῆ. Τὸ ΕΑΜ καὶ ὁ ΕΛΑΣ, οἱ πολυπληθέστερες ἀντιστασιακὲς δυνάμεις, ἦταν (καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι) ἐξοστρακισμένες ἀπὸ τὴν «ἐπίσημη ἱστορία» καὶ ἀπὸ τὴ συνείδηση ἐκείνων, πού ἐπιμένουν νὰ διαχωρίζουν τὸν «ἐθνικόφρονα» ἑαυτὸ τους ἀπὸ τὸν ὑπόλοιπο Ἑλληνικὸ Λαό». Εἶναι πιά καιρὸς νὰ γίνει ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος ἱστορία ὅλων τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλὰ οὔτε οἱ ἐμφύλιες συγκρούσεις στὸ διάστημα τῆς Κατοχῆς, οὔτε οἱ οἱ τραγωδίες τοῦ Δεκεμβρίου 1944 καὶ τῶν ἐτῶν 1946 - 49, μᾶς ἐπιτρέπουν νὰ δίνουμε στίς νέες γενεὲς μιὰ μονόπλευρη εἰκόνα τῆς ἱστορικῆς περιόδου 1940 - '44...» «... Πρῶτο εἶναι βέβαια, ὑποχρεωμένο τὸ ἐπίσημο Κράτος νὰ ἀπαλλαγεῖ ἀπὸ τὴν μεροληψία καὶ τὴ μισαλοδοξία... Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ἀποσιωπᾷ τὸ γεγονός, ὅτι (ὅπως παρατηρεῖ ὁ Κομνηνὸς Πυρομάγλου, ὁ γενναῖος ὀπλαρχηγός, τῶν ἀνταρτῶν τοῦ ΕΔΕΣ στὸ βιβλίο του «Ἐθνικὴ Ἀντίστασις») «οὐδεμία ἄλλη ὀργανώσις ἔδωσεν, ἐν ἀναλογία, τόσα θύματα εἰς τὴν ἐθνικὴν ἀντίστασιν, ὅσα ἔδωσε, τὸ ΕΑΜ — ΕΛΑΣ»... Ὅσο γιὰ τὶς ὀργανώσεις, τὸ ΕΑΜ καὶ ὁ ΕΛΑΣ εἶχαν πράγματι, σὲ σύγκριση μὲ ἄλλες ὀργανώσεις περισσότερα θύματα. Καὶ δὲν εἶναι πιά νοητὸ νὰ μένουν ἀμνημόνευτα, στὰ ἐπίσημα χαρτιά τοῦ Κράτους. Ὅλα τὰ θύματα, οἱ ἥρωες καὶ μάρτυρες εἶναι ἐξ Ἰσου ἱερά... Ὅφειλω νὰ προσθέσω ὅτι οἱ σκιὲς τῶν θυμάτων τῶν ἐμφυλίων συγκρούσεων εἶναι ἱερές... Ἡ πραγματικὴ ἱστορία δὲν γράφεται μὲ μονόπλευρες ἐκτιμήσεις, μὲ μονόχρωμες πινελιές. Καὶ ἀληθινὴ Παιδεία δὲν εἶναι ποτέ ἡ προπαγάνδα... Οἱ Ἕλληνες μπορεῖ νὰ διαιροῦνται, νὰ διχάζονται. Ἀλλὰ ἡ ἑλληνικὴ ψυχὴ εἶναι, στὸ βάθος, ἐνιαία καὶ ἀδιαίρετη...» Αὐτὰ καὶ πολλὰ ἄλλα εἶπε τελευταῖα ὁ κ. Π. Κανελλόπουλος.

«Κάλιο ἀργὰ παρὰ ποτέ»! Καὶ ὁ Βικτ. Οὐγκὼ ἔλεγε σωστὰ κάποτε ὅτι: Κι ἂν ἐπικρατεῖ πρόσκαιρα τὸ ψέμα καὶ ἡ ἀσχήμια, στὸ τέλος ἐπιπλέει καὶ λάμπει καὶ βραβεύεται ἡ Ἀλήθεια κ' ἡ Ὁμορφιά.

Γοργοπόταμος

Ἡ ἀνατίναξη τῆς γέφυρας τοῦ Γοργοποτάμου στίς 26 Νοέμβρη 1942 πού ἐπιτελέστηκε ἀπὸ 130 ἀντάρτες τοῦ Ἄρη Βελουχιώτη καὶ 60 τοῦ Ναπ. Ζέβρα, ἦταν ἡ πρώτη καὶ μεγαλύτερη ἡρωϊκὴ πράξη μετὰ τὸν ἑλληνοϊταλικὸ πόλεμο στὴν ἀντιστασιακὴ ἱστορία τοῦ ἀδούλωτου λαοῦ μας. Ἦταν τὸ μεγαλύτερο ἐγχείρημα πού ἐπιβεβαίωσε τὸ ἀξίωμα τῶν φιλοσόφων:

Ὅταν οἱ Ἕλληνες εἶναι ἑνωμένοι θαυματουροῦν.

Πρέπει νὰ γραφεῖ μέ χρυσὰ γράμματα στίς σελίδες τῆς νεώτερης ἀγωνιστικῆς ἱστορίας τοῦ ἔθνους. Ἀνάτρεψε τὴν ἀκάθεκτη προέλαση τῆς στρατιᾶς τοῦ Ρόμελ πρὸς τὴν Ἀφρική, πού θὰ μπορούσε νὰ κυκλώσει καὶ ὑπερφαλαγγίσει τὰ μέτωπα τῶν συμμάχων. Καθυστέρησε τίς δυνάμεις τοῦ Χίτλερ καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου «Μπαρμπάρσσα». Νά, τί γράφει σχετικὰ στὸ «Βῆμα» τίς 16 - 9 - 76 ὁ ἀνώτερος ἐπιτελὴς τοῦ φύρερ Σπέερ, σὲ συνέντευξή του μέ τὸν Βάσο Μαθιόπουλο. «...Ἡ ἀνταρτικὴ ἀντίσταση στὰ ἑλληνικὰ βουνὰ εἶχε προκαλέσει τὴν ἀπελπισία τοῦ Χίτλερ. Τὸ ἀνταρτικὸ κίνημα στὴν Ἑλλάδα ἦταν ἀληθινὸς πόλεμος, πού καθήλωσε σημαντικὲς γερμανικὲς στρατιωτικὲς δυνάμεις καὶ τίς ἀνάγκασε νὰ ἀπουσιάσουν ἀπὸ ἀλλοῦ... Ὁ σκληρὸς ρωσικὸς χειμῶνας ἐπηρέασε δυσμενῶς, καὶ ἡ κατὰ πέντε ἑβδομάδες καθυστέρηση τῆς ἐπιθέσεως κατὰ τῆς Σοβ. Ἑνώσεως, πού ἐπῆλθε ἀπ' τὴ βαλκανικὴ ἐκστρατεία, ὑπῆρξε ἀποφασιστικὴ...» Καὶ ὁ κ. Π. Κανελλόπουλος στὴν ἴδια ἑφημερίδα τίς 12 - 9 - 76 γράφει: «...Ὁ

Γοργοπόταμος ἦταν προσφορὰ στὸν ἀγῶνα, ἀνεκτίμητη καὶ ἀπαραβλήτη...» Ὑστερ' ἀπ' ὅλα αὐτὰ, ἀπὸ τὸ πέρασμα τῶν χρόνων καὶ τὸν κατευνασμὸ τῶν παθῶν, τὴ μονοπώληση, ἢ τὴν παραγκώνιση τῆς ἀντιστασιακῆς ἀλήθειας, πού ἐκρίνε τὴν ἔκβαση καὶ τὴ νίκη τοῦ συμμαχικοῦ ἀγῶνα, θὰ πρέπει νὰ διδάσκονται ὑποδειγματικὰ σὲ ὅλα τὰ σχολεῖα τῆς χώρας ὁ Γοργοπόταμος καὶ ἡ μάχη τῆς Κρήτης, σὰν γενναιότερα καὶ ἡρωϊκότερα παραδείγματα τοῦ νεώτερου Ἑλληνισμοῦ. Νὰ γιορτάζονται σὲ πανελλήνια κλίμακα μέ πανηγυρικὴ καὶ ἔθνικὴ περηφάνια, κι ὄχι μέ παραγκωνισμούς, ἀγνοίες, διαστρεβλώσεις τῆς ἀλήθειας, διαβολές καὶ νάρκες καὶ νέα θύματα, ἀπὸ τὴν CIA καὶ τὸν Σαμφών... «Ἴδου στάδιον δόξης λαμπρόν».

Σύμφωνο Τσώρτσιλ Χίτλερ

1944. Μιὰ ἀποκάλυψη

Ὁ Σπέερ Γερμανὸς συμπρωταγωνιστὴς στὸ Γ' Ράιχ (σήμερα ζεῖ στὴ Χαϊδεμβέργη) ἀποκάλυψε πρόσφατα ἕνα συνταραχτικὸ ἱστορικὸ γεγονός, ἕνα μυστικὸ σύμφωνο ἀνάμεσα στὸν Τσώρτσιλ καὶ στὸν Χίτλερ.

«Εἶμαι αὐτήκοος μάρτυς — δήλωσε — ἐνὸς γεγονότος πού μᾶς εἶχε προκαλέσει πολὺ μεγάλη ἐντύπωση τὸ φθινόπωρο τοῦ 1944: Θυμᾶμαι συγκεκριμένα, ὅτι ὁ στρατηγὸς Γιόντλ, ὁ ἀρχηγὸς τοῦ γερμανικοῦ ἐπιτελείου ἤρθε μιὰ μέρα καὶ μοῦ ἀνάφερε ὅτι ἐπῆλθε μιὰ συμφωνία σὲ ὑψηλὸ ἐπίπεδο μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Γερμανίας, πού ἀφοροῦσε τὴν Ἑλλάδα. Ἡ συμφωνία

αὐτή — πρωτοφανής μέχρι τότε καί, ὅπως γνωρίζω, μοναδική σ' ὄλο τὸ Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο — ἀφοροῦσε, ὅπως τουλάχιστον μοῦ εἶπε ὁ Γιόντλ τὴν ἐκκένωση ἀπὸ τὰ γερμανικά στρατεύματα τῆς Ἑλλάδος, χωρὶς βρετανικὴ ἐνόχληση. Αὐτὴ ἡ συμφωνία κυρίων μεταξὺ Λονδίνου καὶ Βερολίνου, προκάλεσε σὲ ὄλους ὄσοι τὴν ἔμαθαν, κατάπληξη. Καὶ πράγματι, οἱ Ἄγγλοι τὴν ἐτήρησαν. Ὅπως ἔγραψε δὲ σὲ βιβλίον τοῦ ὁ Φον Ὀβεν ποὺ ἦταν σὲ ὑπουργεῖο προπαγάνδας, ὁ Γκαϊμπελς εἶχε μετάσχει ὁ ἴδιος στὶς διαπραγματεύσεις γιὰ τὴ σύναψη τῆς συμφωνίας αὐτῆς... Τὸ τίμημα τῆς συμφωνίας ἦταν κατὰ τὴ γνώμη μου νὰ παραχωρηθεῖ ἡ Θεσσαλονίκη ἀπὸ τοὺς Γερμανοὺς στοὺς Ἄγγλους, νὰ μπορέσουν νὰ τὴν καταλάβουν ἀμαχητί. Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο ἡ Ἑλλάδα νὰ περιέλθει σὲ δυτικὸ στρατόπεδο. Καὶ ὁ Χίτλερ θὰ διατηροῦσε ἀνέπαφες τὶς δυνάμεις του ποὺ κατεῖχαν τὸν ἑλληνικὸ χῶρο. Ἡ συμφωνία αὐτὴ τῶν Τσῶρτσιλ — Χίτλερ, ἐγένετο στὴ Λισσαβώνα, καὶ ἦταν ἀντίθετη μὲ τὰ συμφέροντα τῶν τότε συμμάχων τους. Ὡς πρὸς τὸ σημεῖο αὐτό, διατηροῦν τὰ ἀρχεῖα τους ἀπόρρητα...» Ὑστερ' ἀπ' αὐτὴ τὴ συνταραχτικὴ ἀποκάλυψη... πῶς νὰ μὴ ποῦμε τὸν ἀρχισα-

τανᾶ καὶ πονηρότατο ἀλβιονάριο «Οὐῖνι» ποὺ τὰ τύλιξε ὄλα στὸν καπνὸ τοῦ πούρου του, προδότῃ τῶν συμμαχιῶν, μακελάρῃ καὶ καταχτητὴ μας; Ὡς τώρα ὅμως δὲν τὸ μπορούσαμε οὔτε νὰ μάθουμε οὔτε νὰ θίξουμε αὐτὴ τὴν ἀνθελληνικὴ κι ἀντισυμμαχικὴ ἐνέργεια, γιατί... «Θεοῦ, Κύριε τὸ στοματὶ μας», ὅταν... «οὐαὶ τοῖς ἡττημένοις»!

Ἱστορικὰ στοιχεῖα

ἄπὸ τὸ Πέτα

Ἀπὸ τὰ πολλὰ ποὺ πρόσφερε τὸ ἱστορικὸ χωριὸ Πέτα στὴν ἀπελευθερωτικὴ μας ἱστορία, σημειώνουμε καὶ τὰ παρακάτω ἀξιόλογα στοιχεῖα.

1) Τὸ 1821 σφάχτηκαν 110 Πετανίτες καὶ 30 παιδιὰ στὴ Βόνιτσα.

2) Τὸ Πέτα κἀκε ἀπὸ ἐχθρικὲς ἐπιδρομὲς 4 φὸρες. Οἱ ἐχθροὶ εἶχαν ἀνάψει μετὰ τὸ Εἰκοσιένα καὶ ὀρισμένες ἐπὶ μέρος πυρκαγιὰς. Ἡ τελευταία γενικὴ φωτιά, ἦταν στὰ 1943 - 44, γιὰτὶ καὶ οἱ πατριῶτες Πετανίτες μετεῖχαν σχεδὸν καθολικὰ στὴν Ἐθνικὴ Ἀντίσταση.

3) Στὰ 1864 ὁ ὄπλαρχηγὸς Σπύρος Παπαγεωργίου κατέλαβε τὸ Φιλιάτι Θεσπρωτίας καὶ ἀργότερα ὁ γιὸς του Γιάννης, δισδραμάτισε σπουδαῖο ρόλο στὸ Κιλελέρ καὶ στὸ Βόλο στὴν ὀργάνωση καὶ τὴν ἐξέγερση τῶν ἀγροτῶν κατὰ τὴν πρώτη δεκαετία τοῦ αἵωνα.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Μορφές Γραμμάτων και Τεχνών

Κριτική αξιολόγηση και προβολή από τον Λάμπρο Μάλαμα

Ρίτας Μπούμη - Παπᾶ «Όταν κεινούσαμε και πολεμούσαμε»

Ἡ Ρίτα ἔχει ἀποδείξει ὡς τώρα μὲ τὸ τεράστιο ποιητικὸ καὶ ἐκφραστικὸ τῆς ἔργου, μὲ τὸ ἀγωνιστικὸ τῆς πνεύμα καὶ μὲ τὸ ἀσύγκριτο σὲ προχωρημένη ἡλικία φλογερὸ τῆς πάθος, ὅτι εἶναι ἡ πιὸ κορυφαία σὲ προσφορά ἔργων μὲ ποσότητα καὶ ποιότητα, ποιήτρια τῆς νεώτερης Ἑλλάδας. Εἶναι γενικὴ ἡ παραδοχὴ καὶ ἡ ὁμολογία, ὅτι ἡ θέση τῆς θρίσκειται στὴν κορυφὴ τοῦ φιλολογικοῦ μας Παρνασσοῦ. Τελευταῖα μᾶς συγκίνησε βαθύτατα τὸ μὲ τὸν παραπάνω τίτλο πεζογραφικὸ βιβλίο τῆς. Εἶναι μικρὸς νουβέλλες ἀπὸ τὰ διώματα τῆς στὰ χρόνια τῆς κατοχῆς (Ἀθήνα 1942, Τρίκαλα '42 Σύρα '45 κ.λ.π.). Καὶ αὐτὴ ἡ δημιουργία τῆς Ρίτας ἔχει τὸ βαθύ καὶ πλαστὸ νόημα τῆς σύγχρονης, πολιτάραχης καὶ δραματικῆς ἑλληνικῆς ζωῆς καὶ φέρει μηνύματα λυτρωμοῦ καὶ ἀναγέννησης. Εἶναι ἔργο γραμμμένο μὲ πόνο καὶ φλόγα γιὰ τὸ κεραυνωμὰ τῆς ἀδικίας καὶ τῆς ὅποιας δουλείας. Ἡμερολογιακὰ χρονικά ἀπὸ τῆ βαριά σκλαβιά, δοσμένα μὲ ἀτόφιο καὶ δυνατὸ ρεαλισμὸ καὶ μὲ ἐνστατικὸ παλμὸ στὴν περιγραφή καὶ τὴν κίνηση προσώπων καὶ πραγμάτων καὶ σκληρῶν διωμάτων ἀπὸ τὰ τραγικὰ ἐκεῖνα γεγονότα τῆς κρίσεως τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀδυσώπητης πάλης γιὰ τὴ θυσία, τὴ λευτεριά καὶ τὴν ἀξιοπρέπεια. Ἀποκαλύπτει σχέσεις καταχτητῶν καὶ προδοτῶν καιροσκοπῶν καὶ πατριωτῶν. Ἡ Ρίτα ἐδῶ καλλιεργεῖ ἕνα λόγο λαϊκὸ κι ἀντρικιο, καφτὸν καὶ τακουράτο, καὶ κάπου κάπου μὲ παροιμιακὰ φράσεις κι ἐσώτερο ποιητικὸ ντύμα. Συγγενικὰ ἀφηγηματικὰ ἔργα καὶ μαρτυρίες αὐτοῦ τοῦ εἴδους ἔχουμε τοῦ Βαυτῆρᾶ Κορνάρου, Λεβάντα, Γαλ. Καζαντζάκη, Σοφ. Παπαδάκη, Μπαμπινίου, Γρηγόρη κ. ἀ. Μὰ ἡ Ρίτα ἔχει τὸ ἀτομικὸ τῆς ὄψος, τὸ δικὸ τῆς εὐλοῦτο αἰσθημάτων ἕνα γνήσιο καὶ ἀδιάκοπο πάθος γραφῆς. Εἶναι εὐπαθὲς δέκτης τῶν καταστάσεων πού θίγει καὶ μὲ ἡρωικὰ πρόσωπα καλλιεργεῖ τίς ἰδέες τοῦ πατριωτισμοῦ, τῆς λευτεριάς καὶ τῆς ἰσότητας, ἀπὸ τὰ αἴτια τοῦ κοινωνικοῦ καὶ ὀπαρξιακοῦ προβληματισμοῦ. Μεγαλόστομη καὶ κοφτερὴ καὶ στὴν πεζογραφία τῆς, ἡ Ρίτα, μᾶς δίνει χρονικογραφία ἀδρῆ μὲ πλουσιόδωρη καὶ ἀνετη ἀφήγηση, παραστατικὴ ζωντάνια συνοχή κι ἀνώτερη διδασχὴ σὰ νὰ προσφέρει ἕνα πανέρι μὲ ἀμάραντα λουλουδία, ἐπιμνημόσυνα στὰ θύματα τοῦ λαοῦ τῆς ἡρωικῆς καὶ τραγικῆς ἐκείνης ἐποχῆς. Μὲ γενναῖα πετάγματα κεραυνοβολεῖ τοὺς πούλημένους, τοὺς καιροσκοποὺς καὶ τοὺς ἀπάτριδες, Μαστιγώνει τὴ θία καὶ τὴ συμβατικότητα, μὲ λόγια αὐθόρμητα, εὐλικρινὰ πού καίνε ὅπως

«Κάνω κριτικὴ δημιουργώντας καὶ ὄχι ψάχνοντας νὰ βρῶ λάθη» Μιχ. Ἀγγελος

Θὰ ἔλεγε ὁ Κ. Βάρναλης. Ὅργωνει βαθιά στὴν ἀδουλωτὴ καὶ ἑλληνικὴ ψυχὴ τὴν ἀνθρωπιά, τὸ ἠθικὸ καὶ πατριωτικὸ χρέος, μὲ χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα τὴν ἀγάπη στὸ λαό, στὰ δίκαια στὸν προοδευτικὸ τοῦ ἀγῶνα, ἀλλὰ καὶ μὲ σαρασμὸ γιὰ τοὺς ἀρνητικὰς τοῦ τύπου. Ἡ σ. ἀεὶ τὴν τὰ μεγάλα καὶ ζεστὰ ποιητικὰ φτερά τῆς κι ἀναθερμαίνει καὶ τὼνει ἠθικὰ καὶ διδάσκει κάθε ἑλληνικὴ ψυχὴ, μὲ θετικὰς ἡρωικὰς ἀπλοὺς ἀνθρώπων, χωριάτες, ἀγρότισσες ἔργατες, τσαγκαράδες, ἀντάρτες κ.λ.π. σὺν τὸν Τόλιο τὸν Λάζο, τὴ Νικολένα, τὸν Παντελή, τὸ Σταῦρο κ.ἀ. Τὸ βιβλίο ἐρολογίζει ἀξία ὁ ποιητὴς καὶ συντροφὸς τῆς Νίκας Παπακ.

Γιάννη Χατζηπαναγιώτου «Ἡ Πολιτικὴ Διαθήκη τοῦ Ἄρη Βελουχιώτη»

Τὸ ἀπὸ 715 σελίδες σὲ μεγάλο σχῆμα ἔργο τοῦ καστῶν - Θωμά (Γ. Χατζηπαναγιώτου) μὲ ἐπιμέλεια εἰσαγωγὴ καὶ ἐπιλογοῦ τοῦ ἀδερφοῦ τοῦ Ἄρη Μπάμπη Κλάρα, εἶναι ἕνα ἔργο μεγάλης ἱστορικῆς καὶ ἀγωνιστικῆς εὐθύνης. Κείμενα ἐπιστ., ὁμηρικὰ καὶ τραγικὰ μαζί. Εἶναι ἀπὸ τὰ πιὸ ἀξιόλογα ντοκουμέντα ἡμεῶν ἔργα τῆς Ἑθνικῆς Ἀντίστασης. Ἀγράνταχτες μαρτυρίες γιὰ ὅλο τὸ κίνημα τοῦ ΕΑΜ - ΕΛΑΣ μὲ ἀποκορύφωμα τὴν τραγωδία τοῦ πρωτομάχου ἀρχηγοῦ. Ἡ γλῶσσα στρωτὴ καὶ σφιχτοδεμένη ζετυλίγει καὶ ἐνώνει τὰ γεγονότα σὲ μιὰ ζωντανὴ ἐπικοιστορικὴ σύνθεση, σὺν τῇ μεγάλῃ καὶ ἀτίμητῃ Ἑθνικῇ Ἀντίστασιν τοῦ λαοῦ μας. Ὁ Θωμάς δίνει τὸ παράδειγμα σὲ ὅσους πρωταγωνιστὲς ἐπιζοῦνε καὶ κρύβουν μέσα τους τόσες συγκινητικὲς ἐμπειρίες καὶ θύμησης, νὰ τίς γράψουν χωρὶς προκαταλήψεις καὶ ἐχθρὲς ἀλλὰ μὲ εὐλάβεια καὶ καλόπιστη κριτικὴ διάθεση, ἀδέκαστοι καὶ ἀντικειμενικοὶ ὀχι μὲ πάθος χωρὶς φόβος ὅπως λέει ὁ Θεοφάνης γιὰ νὰ περιουθεῖ ἔτσι ἡ ἀληθινὴ ἱστορία καὶ τὰ λάθη νὰ φρονιματίζουν τοὺς ἐπερχόμενους, ἐνὰ ποριζόμεστε διστοικά διδάγματα στὴ διόρθωση τοῦ θίου ὅπως ἀξιώνει ὁ Πολύβιος. Τόσο ὁ Θωμάς, περισσότερο κι ὁ Μπάμπης Κλάρας ἔχει ἕνα λόγο σὺν τρεχούμενο νερὸ ἀπὸ τὸ Βελοῦχι πού λάμπει διαμαντόθωρα στοῦ ματωμένου ἡλίου τῆς φεγγοβολῆς, σὺν ἡμερο συντριβάνι τοῦ βουνοῦ σὲ μοιρολόι αἰώνιο. Ἐνας λόγος σὺν ἀπόηχος

ἀπὸ θούρια ψυχῆς τοῦ μεγάλου ἀδερφοῦ, τοῦ ἔθνομάρτυρα Θανάση. Ἕνας λόγος πού ὅποιος τὸν διαβάσει νιώθει πολὺ βαθιὰ καὶ δυνατὴ συγκίνηση. Δοκιμάζει μεταλλαγές καὶ μεταπτώσεις αἰσθημάτων, πέφτει καὶ ἀνασταίνεται σ' ἀτίμητη καὶ ζωοδότρα μνήμη καὶ δόξα τῶν καιρῶν. Χαίρεται περήφανος τὸ ἦθος τοῦ λυτρωμοῦ καὶ τ' ἀναγεννημοῦ τοῦ ἀσύγκριτου νεώτερου ἀγωνιστικοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἕνα ἔργο τρανοῦ δυναμο, ἐπιμνημόσυνο, ἀπολογητικό, παρήγορο, διαφωτιστικό κι ἀθάνατο. Ὡς τώρα δόθηκαν καὶ ὀρισμένα ἄλλα γιὰ τὸν Ἄρη, ὅπως τοῦ Π. Λάγδα, τοῦ Γ. Κοτζιούλα, τοῦ Κ. Παπακόγκου ἀλλὰ τοῦ καπεταν - Θωμᾶ εἶναι πληρέστερο, σὰν ἓνα ἀγνὸ κι ἀτέλειωτο μοιρολόι λαϊκῆς ψυχῆς. Ἡ μετριοφροσύνη τοῦ συγγραφέα καὶ τοῦ προλογιστῆ ἄς μᾶς συμπαθήσει! καὶ «ἡ πολιτικὴ διαθήκη...» ἄς ἦταν νὰ μὴν ἔλειπε ἀπὸ καμιά βιβλιοθήκη.

Περικλῆ Ροδάκη «Κλεομένης Ι' τῆς Σπάρτης»

Ἐπάρχουν ἀδικαίωτοι στρατιῶτες τῆς πέννας, συγγραφεῖς σεμνοὶ κι ἀκαταπόνητοι, ξεχωριστοὶ ἄνθρωποι, μὲ γρανιτένια θέληση καὶ ἀντοχὴ στὸν ἐργώδικο βιβλιογραφικὸ ἀγῶνα τῆς ζωῆς. Ὅμως δὲν γίνονται εὐρύτερα γνωστοί, ἀπὸ τὴ μικροψυχὴ καὶ φτηνὴ ἐμπορικὴ καὶ ἀστικὴ πολιτικὴ τῶν ἐκδοτῶν, καὶ τὶς γενικὲς συνθηκὲς. Ἡ ἀκόμα κι ἀπὸ τὴν οικονομικὴ ἀδυναμία, καὶ ὑπερβολικὴ ἀμέλεια τῶν ἴδιων τῶν συγγραφέων ἢ τὴν μετριοφροσύνη τους. Κι ἄς ἔχουν τόσο ὑποφέρει καὶ πονέσει, σὲ μιὰ στερημένη καὶ φυλακισμένη ζωὴ γιὰ τὸ καλὸ τῶν ἄλλων...

Ἕνας σχεδὸν παρόμοιος καὶ σπουδαῖος ἱστορικὸς συγγραφέας εἶναι καὶ ὁ Π. Ροδάκης πού γεννήθηκε στὰ Λυκούργια Καλαβρύτων τὸ 1923. Ἐγραψε ὡς τώρα μιὰ δεκαπεντάδα βιβλίων καὶ μιὰ δεκάδα μεταφράσεων, ἀθόρυθα καὶ στωικά, χρησιμοποιώντας καὶ τὸ ψευδώνυμο Π. Βραχιώτης. Ἐρευνάει καὶ μελετᾷ μὲ θαριὰ ἱστορικὴ εὐθύνη τὰ θέματά του, καὶ τὰ συνθέτει μὲ ἐπιστημονικὲς θάσεις καὶ διαλεκτικὸς κανόνες. Φανερώνει πλατιῆς καὶ ἀνειρήνεφτες πλευρὲς τῆς ἀρχαίας καὶ νεώτερης ἀγωνιστικῆς ζωῆς τοῦ λαοῦ μας. «Ὁ Κλεομένης Γ' τῆς Σπάρτης» εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα ἔργα του. Ὁ Ρ. μᾶς περιγράφει τὸ ἀσύγκριτο καὶ ἀνυπέρογκτο μεγαλεῖο τοῦ τραγικότερου ἥρωα καὶ κοινωνικοῦ ἐπαναστάτη πού ἔδρασε τὸν 3ο π.Χ. αἰῶνα κι ἔγινε ὁ φάρος καὶ ὀδηγητὴς τῶν δούλων γιὰ μιὰ ζωὴ ἐλευθέρη ἰσοτιμὴ καὶ δημιουργικὴ σ' ὅλη τὴν Πελοπόννησο. Ὁ σ. μᾶς μεταφέρει ἀνετα στὶς πρώτες προμηθεϊκὲς διαστάσεις τοῦ ἥρωα, στὴν ὀργάνωση τῆς πρώτης κοινωνικῆς ἐπανάστασης, τῆς ἀπελευθέρωσης τῶν πόλεων τοῦ Μοριά καὶ τὴν διαμόρφωση αὐτοδιοικούμενων καὶ ὑποδειγματικῶν σοσιαλιστικῶν πολιτειῶν. Ὁ Κλεομένης ἀναγνωρίστηκε σὰ φάρος καὶ ἐλπίδα σωτηρίας, σὰν λυτρωτικὴ διέξοδος στὴν παρακμὴ τοῦ δουλοκτητικοῦ κόσμου γιὰ ἀνανέωση τῶν δομῶν τοῦ ἄνισου κοινωνικοῦ συστήματος, γιὰ νέους ἐλεύθερους, ἰσοτίμους καὶ ἰσομοίρους πολίτες. Τὸ ἀποτόλμησε σὰν πρόδρομος τοῦ Ναζωραίου, σὰν ἰφύστατος καὶ

λαοπρόβλητος στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς ἡγέτης, μεσίας τοῦ μοραϊτικοῦ λαοῦ. Εἶχε συλλάβει βαθιὰ τὸ νόημα τῆς ποθούμενης ἀλλαγῆς τοῦ καιροῦ του. Ἀλλὰ μετὰ τὸ θρίαμβο ἢ νίκη τοῦ ξέφυγε σὰν θεόρατο λευκὸ ποῦλι ἀπὸ τὰ χέρια του, ὅταν νικήθηκε ἀπὸ τὸν Ἄντιγονο Δώσωνα καὶ τὸν δόλιο Ἄρατο στὴ μάχη τῆς Σελλάσιας τὸ 222 π. Χ. Οἱ νικητὲς τὸν ἐξουθένωσαν (ὅπως συμβαίνει πάντα μὲ τοὺς νικημένους) καὶ τὸν ἔριξαν στὴ λημοσύνη. Ὁ Κλεομένης ἦταν ὁ πιὸ ἱκανὸς κι ὁ πιὸ θάσιμος στὴν ἐπανάστασή του κι ἀπὸ τὰ κινήματα τοῦ Σπάρτακου καὶ τῶν Γράκχων στὴ Ρώμη ἐνάμιση αἰῶνα ἀργότερα. Εὐτυχῶς πρῶτος τὸν περίσωσε ὁ Φύλαρχος! κι ἀργότερα ὁ Πλούταρχος μᾶς χάρισε «πολλὰ θετικὰ στοιχεῖα» γιὰ τὴν τραγικότερη αὐτὴ ἡγετικὴ φυσιογνωμία τῆς ἀρχαίας Σπάρτης, πού ἀγωνίστηκε νὰ ἐπιβάλλει τὴν πρώτη κοινωνία τῆς ἰσότητος καὶ τῆς ἀδελφοσύνης. Ὁ Π. Ρ. χρησιμοποιεῖ τὴ Θουκιδίδεια, γραμμὴ τῆς κριτικῆς, καὶ μᾶς φωτίζει μὲ πολλὰς ἱστορικὲς ἀλήθειες. Ἐξηγεῖ μὲ τὴ μαρξιστικὴ μέθοδο πῶς κάθε κίνηση ζωῆς καὶ πόλεμος ἔχει σὰν ἀφορμὲς τὶς οικονομικὲς αἰτίες. Καὶ οἱ ἀρχαῖοι πόλεμοι δημιουργοῦνταν ἀπὸ τὶς ὑλιστικὲς ἀνάγκες τῶν λαῶν. Ἡ ἐργασία τοῦ Ροδάκη ἔχει σὰν κύριες πηγές τὸν Πλούταρχο καὶ τὸν Πολύβιο. Εἶναι μιὰ μακρόσυρτη ἐλεγεία τοῦ μεγαλύτερου κοινωνικοῦ ἐπαναστάτη τῆς ἀρχαίας μας Ἑλλάδας, τοῦ λαογάπητου ἀστέρα Κλεομένη! Μιὰ ἐργασία διαφωτιστικὴ κριτικοανατομικὴ καὶ ὀλοκληρωμένη. Ὁ Ρ. πετυχαίνει τὴν ἀρτια ὀργάνωση τοῦ ὕλικου του καὶ δίνει ἐνότητα σὲ τόπους, χρόνους πρόσωπα καὶ γεγονότα. Προβάλλει τὶς δέξυτατες ἐποχιακὲς συγκρούσεις πάντα στὴν πάλη καὶ στὰ προβλήματα τῶν κοινωνικῶν τάξεων, μὲ πρωταγωνιστὴ τὸν Κλεομένη. Ἐργο τραγικοῖστορικὸ, ὑπεύθυνο καὶ πρωτότυπο, ὅπου καὶ ὁ ἴδιος ὁ συγγραφέας μᾶς δίνει τὸ κοινωνικὸ καὶ ἀγωνιστικὸ του πρόσωπο, σὰν ἀκούραστος καὶ συνεπὴς ἰδεολόγος καὶ μαχητὴς τῆς προοδευτικῆς πρωτοπορίας.

Στέλιου Γεράνη «Μνήμη βομβαρδισμοῦ»

Μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπίδοση ὁ πειραιώτης ποιητὴς Στ. Γεράνης τῆς γενιᾶς 40 - 50 λυρικοῦς μὲ δραματικὲς ἀποκλίσεις, τύπωσε ὡς τώρα 9 ποιητικὲς συλλογές. Ἡ «μνήμη βομβαρδισμοῦ» εἶναι ἀπὸ τὰ καλύτερα καὶ κοινωνικότερα ἔργα του. Ἐκφράζει οὐσίες τραγωδικῶν κύκλων σὲ ταραγμένα χρόνια, ἀπὸ προσωπικὰ βιώματα. Τὸ βιβλίο περιέχει ποιήματα ἀπὸ τὴν περίοδο τῆς κατοχῆς 1941 - '44, 1949 - '55 καὶ ἀπὸ τὸ '60 - '64. Ὁ Γερ. μὲ καταχτημένα τὰ μέσα τεχνικῆς στὴν ποίηση, μὲ συναίσθηση εὐθύνης γιὰ τὴν ὀμορφιά τοῦ θίου πού χάνουμε, ἀγωνιᾷ, πιστεύει, ἐλπίζει καὶ ἀναζητᾷ μιὰ εἰρηνικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ πληρότητα ζωῆς. Συνομιλεῖ μοιρολογητικὰ, σπαραχτικὰ μὲ τὰ προσφιλή του πρόσωπα καὶ μὲ τ' ἀδέρφια ὄλου τοῦ κόσμου, καὶ ἀποπνέει μιὰ γνήσια βαθιὰ συγκίνηση. Στὰ ἔμμετρα τῆς παραδοσιακῆς φόρμας διαφαίνονται ἐπιδράσεις ἀπὸ Ἑάρναλη, Ἀνθία, Κοτζιού-

λα, Λάσκο, κ.δ. Ἐνῶ στήν ἐλεύθερη ποιηση μοιάζει πολλούς νεώτερους τοῦ ἀτομικοῦ δράματος τῆς ὑποκειμενικῆς ἐξομολόγησας. Πάντως ὁ Γερ. μπορεί νά συγγενεῖται ἐπί μέρους ποιητικά μέ πολλούς, ἀλλά γενικά μέ κανένα. Ἐχει δικό του ἐκφραστικό τρόπο γραφῆς, τοποθετῆναι τὸ μέγα θέμα τῆς καταστροφικῆς ματίας τοῦ πολέμου μέ συγκινησιακὴ δυναμὴ καὶ πείθει καὶ διδάσκει καὶ ἐνταίνει τὸν κόθο τῆς εἰρήνης. Ἐτσι ὅσο ὑπάρχουν κινδύνοι πολέμου καὶ πόλεμος, ὁ Γερ. μέ τὴ «μνήμη θυμωφροδισμού» εἶναι πάντα φωτεινός, διδαχτικός, καὶ ἐπίκαιρος. Τὸ αὐθόρμητο συναισθηματικό του ζετυλιγμα, που πηγάζει ἀστυθείαν ἀπὸ δραματικά καὶ τραγικά γεγονότα καὶ ἀπὸ ἀδερφικό καὶ ἀνθρώπινο πόνο, ἀνιβάζουν τὴν ἀληθινὴ ποιητὴ μέ τὸ λειτουργικό του σκοπὸ σὸ ὕψος τῆς ἀπεστολῆς του, σύμφωνα μέ τὴν αἰσθητικὴ γραμμὴ τῶν Σοφοκλή - Κορνέιγ - Λομονόσοφ, που οἱ ἄνθρωποι ὅπως τοὺς ἐπιβάλλουν οἱ ἀνάγκες πρέπει νά διδάχτοῦν καὶ νά γίνουν ὅπως ὀφείλουν νά εἶναι. Καὶ ὅπως ἀπαιτῆναι καὶ ὁ ἴσεν οἱ ποιητὴς νά θέτουν τὸ ζήτημα ἢ τὸ πρόβλημα χωρὶς ἀσπτησας, τὸ ἴδιο κάνει καὶ ὁ Γερ, σὸ ζήτημα τῆς εἰρήνης, που θγαίνει ἀπὸ τὸ ἴδιο τὸ ὑπέροχα ποιητικὸ μεταουσωμένο γεγονός. Μέ αὐτὸ τὸ μήνυμα παίρνει θέση στὴ ζωὴ καὶ σὸ νεώτερο δράμα τῆς ἀγωνίας τοῦ πολέμου, μαστιγώνοντας παράλληλα τοὺς μισάνθρωπους φτωσοθέτες τῆς εἰρηναίας ζωῆς τῶν λαῶν. Καὶ ὁ ἐμτρος καὶ ὁ ἐλεύθερος στίχος μέ ἐξομολογητικό τόνο, σὲ ἀνεπιτήδευτη ὀργανικὴ δομῇ.

Μεροστά σ' αὐτὲς τὶς καταστάσεις που περῶσαμε καὶ περνῶμε . . . Ἐμπορεῖς νά στείλῃσαι δειλὸς σὲ στάση ὑποταγῆς καὶ νά κρατῆς τὴν ἠθικὴ τῶ ἰσχυρῶν γιὰ νόμο; οἱ . Ρωτῶται ὁ ποιητὴς καὶ συνεχίζει:

«Γιατὶ νά ἐνίγῃσαι βαθὺς στας κυελαὺς τῆς φθορας; δίχως μιά πίστη μέσα σου γιὰ κάποια προδοκία;». Καὶ πῶ ἀπὸ ἐκτῶ: «...Θὰ περπατῶ στας ὁρόμους μ' ὀλόνοιχο ποικῶμοσῖ νά φαίνονται οἱ ἀληγῆς μου. (Μὰ τὶς θεωροῦν τ' ἀδέρφια μου) καὶ νά μισοῦν τὸν πόλεμο...» «Δὲ μπορεί ν' ἀγαστῶμε τὴ σιωπῆ; τὴ σιωπῆ που δὲν εἶναι ποτέχρυσός; τὴ σιωπῆ που εἶναι μονόχα θάνατος...»

Γιάννη Κουτσοχέρα «Γενικὴ Ἐκπαίδευση»

Στὸ γενικό ἀγῶνα, ὁ Γιάννης Κουτσοχέρας βουλευτῆς καὶ ποιητῆς στάθηκε σ' ὀλη τὴ ζωὴ του πιστός καὶ τίμιος συμπαρῶσάτης καὶ ἀγωνιστῆς τοῦ πολυπαθοῦ λαοῦ μας. Αὐτοστρατευμένος στὴν προοδευτικὴ παράταξη, μέ τὸ βιβλίο του «Γενικὴ Ἐκπαίδευση» δείχνει τὰ μέτρα τῶν δυνατοτήτων καὶ τῶν ἀγῶνων του πάνω στὰ πρόβλήματα καὶ τὰ ἀετήματα τοῦ λαοῦ τῆς ἐποχῆς μας. Τὸ βιβλίο του ἀποτελεῖται ἀπὸ ἀρθρα του στὸν Τύπο καὶ εἰσηγήσεις στὴ Βουλὴ που ζωντανεύουν τὸν «ἀταφο νεκρός» ὅπως εἶχε ἀποκαλέσει τὴν Παιδεία ὁ μεγάλος Γληνός στὴ δεῦτερη δεκαετία τοῦ αἰῶνα μας, καὶ πού, ἀλίμονο, τέτια παραμένει ἀκόμα! Ὁ Κουτσοχέρας δίνει ἠθικὴ τόνωση καὶ ἀναγεννητικὴ πνοὴ καὶ δυναμὴ στὸν «ἀταφο νεκρός» καὶ τὸν ὠθεῖ πρὸς μιά ἀνάσταση ἀναγεννητικὴ

γιὰ ὀλους. Ὁ σ. εἶχει χαρακτηριστικὲς ἀρετὲς που ἀποδείξαν ὡς τώρα μιά ἀξιομιμητὴ συνέπεια, ἐνότητα καὶ πιστὴ καθοδήγηση καὶ συμπαράσταση ὄχι μόνο στὴν Παιδεία, ἀλλά καὶ σὲ κάθε δραματικὴ φάση τῶν ἀγῶνων τοῦ λαοῦ καὶ τῆς νολοκίας γιὰ σύγχρονες καταχτήσεις. Ἰάν ποιητῆς, ἀνήκει σὸ χῶρο τοῦ κοινωνικοῦ λυρισμοῦ. Ἡ ἐπίδοσή του στὰ γράμματα καὶ ἡ ἀγωνιστικὴ του διάθεση ἔχουν ἕνα κινητρο βρῶσης καὶ μιά ἀρμονικὴ ταυτιση μέ τὰ ἰδεώδη τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τοῦ Ἰσοσιαλισμοῦ. Γράφει γιὰτὶ ζεῖ ἔντονα τὸ σφίγμο καὶ τὸν παλμό τῶν ἀδικοτήτων. Συμπαρῶσάτης ἀπὸ τὸ 1930 στὰ πρόβλήματα τῆς Παιδείας. Ἦταν ἀπὸ τοὺς πρώτους πολιτικούς που εἶχε προτείνει τὸ 1933 τὶς ἀγροτικὲς ἀνταξείες. Πίστεψε σὸ ἀξίωμα τοῦ Σόλωνος ὅτι, οἱ πολιτικοὶ πρέπει πρώτα νά εἶναι ποιητῆς. Οἱ εἰσηγήσεις του στὴ Βουλὴ γιὰ τὴν ἐπετικὴ μεταρρῶφηση, ἐρῶσαν ἰδιαίτερη καὶ βαθίαν ἀτήγηση.

Ἰφιγένειας Χρυσοχόου «Πυρπολημένη Γῆ» καὶ «Μιρτυρικὴ Πορεία».

Ἡ πεζογράφος κ. Ἰφ. Χρ. γεν. στὴ Μακεδονικὴ τῆς Μικρασίας ἀπὸ πατέρα τζαμμεραιοτῆ Μορφωθῆκε στὴ Θεσπιοτικὴ καὶ σὲ γιὰ σχολεῖα τῆς Εὐρώπας. Στὰ γράμματα πρωτομφοτιστῆκε τὸ 1943 μέ μιά μετάφραση «Παγγίβη στὴ Θλάντρα» τοῦ Χ. Β. Αἰνε. Τὸ 46 παρουσιάστηκε μέ πλατυτερες συνεργασίες σὲ περιοδικὰ καὶ ἐφημερίδες, σὸ ραδιοσταθμὸ Θεσπιοτικῆς καὶ τὸ 55 σὸ Ε.Ι.Ρ. Τὰ δύο ἔργα τῆς μέ τοὺς παραπάνω τίτλους εἶναι ἀφηγηματικὸ χροικῆ, ὀνομῆνα μέ νοσταλγία καὶ κρημὸ στὴ γλυκειὰ ὀρμότητα τῆς τέχνης καὶ τῆς μνήμης τοῦ Ἐλλητισμοῦ τῆς Ἰωνίας. Μέ ἀπόλυτη συνείδηση τῆς ἱστορικῆς καταγωγῆς τῆς, καὶ μέ ταχύ παλμό καὶ ἀόλισση ἐλλίλιη, οἱ ἠρωες τῆς Χρ. διαγράφουν τὴν πορεία τῆς προκοπῆς καὶ τοῦ ἐριζμοῦ τους, καὶ μῶς συγκινοῦν ὀλόφρα. Καλλιργοῦν τὸν κόσμο τῶν ἀναμῆσεων καὶ τῆς ἐθιας λαίλαξ συνείδησης. Ἐχει στρωτῆ καὶ ζωντανὴ γλώσσα γλαφορῶ ὕψος καὶ συμπαθητικὰ ἰδιωματικά. Ρεαλίστρια μέ παραστατικὲς καὶ ἰδιαζουσες περιγραφῆς καὶ ἀφηγήσεις ἀπὸ τὸ βίο τῶν ὀμογενῶν τοῦ Πόντου. Σελίδες χαριτωμένες καὶ πιαντικὲς ἀπὸ τὸν μακάριο καὶ ἀνίφελο παιδικὸ τῆς βίο σὲ μιά ἐδέμ, τῆς πρὸ τοῦ 1920 μικρασιατικῆς ζωῆς, ἀλλά καὶ σελίδες, ἀπὸ τὶς φλόγες τοῦ πολέμου καὶ τὰ μαρτύρια τῆς ἤττας. Ἡ κ. Χρ. μεταουσιώνει μέ τέχνη, λαογραφικὰ καὶ ἠθογραφικὰ στοιχεῖα, καὶ κάποιες συστάσεις γιὰ τὸ ἠθὸ στὴ Μικρασία ὀλες τὶς πλοῦστες γλυκεὲς καὶ πεκρές τῆς ἐμπειρίας. Πολλὰ τῆς ἀφηγήματα καλλιργοῦν μέ ἐλυπτικούς διαλόγους, μέ πατριωτικὲς καὶ θρησκευτικὲς ἰδέες, ἰδανικά τῆς Ρωμοσῶνης. Στὰ καθαρὰ τῆς περιγράμματα, που ζετυλιγοῦν πρόσωπα καὶ πράματα ὀπου ἔχουν δραματικὸς τόνους θγαίνουν λυτρωτικά διδάγματα, καὶ μηνύματα φλογισμένα ἀπὸ τὴν ἀγῶνία τοῦ πολέμου καὶ βασισμένα σὲ ἀληθινὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα, ἀκόμα καὶ γιὰ

τὸ ρόλο ὀρισμένων ἡγετῶν ὅπως τοῦ Στεργιάδη κ.ά. ἐκεῖνα ποὺ κυριαρχοῦν ἀπὸ ἠθογραφικῆς ἀποχρώσεως μὲ ἰδιάζοντα δραματικά ξεδιπλώματα, θεμελιώνονται ἀπὸ ὕλη καὶ μορφή στὸν ἕμεσο προσωπικὸ πρωταγωνιστικὸ ρόλο τῆς σ. σάν «Ἰφιάνασσα» καὶ εἶναι ἐν μέρει συγγενικά μὲ τὰ ἄλλα μικρασιάτικα ἔργα τῶν Σολομωνίδη, Διδῶς Σωτηρίου, Βενέζη, Πολίτη Ι. Μ. Παναγιωτόπουλου κ.ά. Τὰ πλούσια αἰσθήματα τῆς Χρ. καὶ οἱ τύποι τῆς σὲ πείθουν, σὲ γοητεύουν καὶ σὲ καταχτοῦν. Γενικά οἱ ἀρετὲς τῶν ἔργων καὶ τοῦ φυσικοῦ τῆς ταλέντου, ἔχουν τὴν κοινὴ ἀναγνώριση τῆς ἀξιωματικῆς κριτικῆς καὶ δίκαια ἐπαινέθηκαν.

Δημοσθένη Γούλα «Προσκύνημα στὴ Ρούμελη»

Στὴ σειρά τῶν λιγοστῶν τὰ τελευταῖα χρόνια ταξιδιωτικῶν βιβλίων, προστίθεται τώρα καὶ τὸ παραπάνω τοῦ ἔξοχου λόγιου καὶ συγγραφέα εὐπατρίδη τῆς Ρούμης κ. Δ. Γούλα.

Τὸ ἔργο εἶναι ἀπόσταγμα ψυχῆς, ἐμπειριῶν καὶ γνώσεων. Εἶναι ἀπαύγασμα φυσιολατρικῶν, γνήσιων καὶ συγκινητικῶν πατριωτικῶν αἰσθημάτων. Εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ εὐγενικὴ φινέτσα, ἡ οὐσιαστικὴ καλλιέργεια καὶ ἡ μεγαλοψυχία τοῦ συγγραφέα. Ἡ τραχιά παιδικὴ ζωὴ διαμορφώνει ὑποδειγματικούς πατριδολάτρεις καὶ ἀνθρωπιστές. Ὁ κ. Γούλας ἔγραψε καὶ ἄλλα βιβλία ὀδοιπορικὰ πατριδολατρικά, καὶ ἱστορικά μὲ πρωτότυπο βιογραφικὸ ὕλικό. Ἡ κατηγορία αὐτῶν τῶν συγγραφέων, μὲ γλαφυρὲς αὐθόρμητες καὶ ἀνεπιτήδευτες καταγραφὲς μαρτυριῶν, θιωμάτων καὶ ταξιδιωτικῶν χρονικῶν, μᾶς εἶναι πολὺ συμπαθητικὴ. Προσόντα χαρακτηριστικὰ ἀρετῆς, τέρψης καὶ διδασχῆς εἶναι στὸ «Προσκύνημα» τοῦτο καὶ τὰ ἱστορικά, λαογραφικά, ἠθογραφικά καὶ ἀνεκδοτολογικά στοιχεῖα. Ὁ κ. Γούλας ἀνήκει στὴν ἀγνή καὶ νοσταλγικὴ πλειάδα τῶν τίμιων Ἀγραφιωτῶν συγγραφέων: Ζ. Παπαντωνίου, Δ. Λουκόπουλου, Π. Βασιλείου, Φ. Γελαδόπουλου, Μ. Σταφυλά, Δ. Σταμέλου κ. ἄ. Τὸ ἔργο τοῦ κ. Γούλα διανθίζεται καὶ ἀπὸ σχετικὲς φωτογραφίες καὶ ποιήματα.

Πιστεύω πῶς τὸ εἶδος τῆς ταξιδ. λογοτεχνίας, ἂν κι ἔχει ἐξασθενήσει γενικά στὴ χώρα μας κι ἔχει ἀραιώσει τώρα σὲ χρόνια ποὺ ὄλοι σχεδὸν ταξιδεύουν καὶ ὁ τουρίστας ἀναπτύσσεται καὶ οἱ ἄνθρωποι περιηγητὲς καὶ ταξιδιώτες γυρίζουν καὶ βλέπουν καὶ γνωρίζουν μόνοι τους μέρη, ἐντούτοις ὁμως θὰ ἐπιβιώσει, γιατί εἶναι γραφὴ ἐλεύθερη καὶ ἡ σύνθεσή τῆς ἐπιτρέπει στοιχεῖα ἀπ' ὅλα τὰ εἶδη τοῦ λόγου. Κι ἀκόμα γιατί τὰ ταξιδιωτικά γίνονται βιβλία πατριδογνωστικά, φυσιολατρικά, διδαχτικά κι εὐχάριστα, ὅπως τὸ «Προσκύνημα στὴ Ρούμελη» τοῦ κ. Δ. Γούλα, ποὺ παίρνει καὶ θέση γιὰ τὴν ἐρήμωση τῶν χωριῶν ἀπὸ τὴν ἐγκατάλειψη τῆς πολιτείας κι ὄχι μονάχα γιὰ τὴ «λεβεντογέννα» Ρούμελη, ἀλλὰ μὲ πόνο κι ἀγάπη ἀντιστοιχεῖ γιὰ ὅλη τὴν Ἐλλάδα.

Παντελῆ Λισάρη «Χαμηλὲς Ἡμέρες»

Ἐνας γερὸς κι ἀλύγιτος πλάτανος τῆς ἀντιστασιακῆς γενιᾶς ὁ Π. Λ. ἔδωσε τελευταῖα ἕνα βιβλίον μὲ ποιητικὲς ἐνότητες, ἀνετους πηγαίους καὶ φωτεινοὺς στίχους. Εἶχε παρουσιαστῆ τὸ 1963 μὲ μιά ἄλλη συλλογὴ «Τὰ μάτια τῆς θάλασσας». Τώρα μὲ πνευματικὲς ἀρετὲς καὶ πλατὺ στοχασμὸ, μᾶς δίνει μιά ποιήση περιγραφικὴ, ἐπιβλητικὴ, πρωτότυπη κι ἀληθινὴ, μὲ ἀδρὴ αἴσθησι τῆς ψυχολογικῆς κι ἀντικειμενικῆς πραγματικότητος στὰ χρόνια τῆς δικτατορίας. Εἶναι μιά ποιήση ρεαλιστικὴ, συγκινητικὴ, διαμαρτυρόμενη κι ἐλεύθερη, μὲ δυνατὴ φαντασία πλάσμενη, μὲ παραστάσεις σπαρταριστῆς κοινωνικῆς ἀλήθειας, ποὺ κάθε στίχος ξετυλίγει κι ἕνα δράμα. Μὲ ἀχνὲς ἐπιδράσεις - σὲ μοντέρνα τεχντροπία - ἀπὸ ἄλλους, ἡ ποιήση τοῦ Λ. εἶναι ὅπως θὰ ἔλεγε ὁ Μπλόχ «ἀρνησι ὑποταγῆς, αἰσθημα καὶ κρηκτικὸ ἐξέσπασμα ἐλευθερίας». Ποιητὴς μὲ ἐντυπωσιακὲς ἐμπνεύσεις, ἀβίαστο λόγο, γοητευτικὲς παρομοιώσεις, καὶ νέες διαστάσεις ὁ Λ. ὑποβάλλει μ' ἕνα δραματικὸ ἀπόλογο τῆς μεταπολεμικῆς ἡττας τοῦ λαοῦ μας.

Ἐπάρχουν στίχοι «χαμηλὲς ἡμέρες» στίχοι συγκλονιστικοὶ ποὺ ἀναφέρονται στὸ δράμα τοῦ σύγχρονου ἀλλοτριωμένου ἀνθρώπου. Κύριο χαρακτηριστικὸ στοιχεῖο τοῦ βιβλίου του εἶναι ἡ ἀλλοτρίωση μὲ πλήμμυρο τὸ αἰσθημα τῆς συμπίνας καὶ τῆς λύτρωσης ἀπὸ αὐτὴ. Καὶ ἂν ὄχι ὀλιγοπιστίες, ἀλλὰ, ἀμφιβολίες ἀνησυχίες καὶ ἐρωτήματα δικαιούται νὰ προβάλλει ὁ ποιητὴς μέσα στὴν κοινωνία ποὺ ζοῦμε· μιά κοινωνία ἰδεολογικῶν ἀναδιπλώσεων καταναγκαστικῶν ἀλλοτριώσεων καὶ πρόωρων παρατήσεων. Ἡ ἐπισήμανση ἐνὸς βυθοῦ, ἡ κατάδειξη ἐνὸς κατήφορου, ἡ ἀνάκλιση στὴν ἠθικὴ τάξη, αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ μήνυμα ποὺ φέρει ἡ ποιήση τοῦ Λ. μὲ τὸ πρόβλημα τῆς παρακμῆς τῶν ἡθῶν καὶ τὴν ἀβάσταχτη βία καὶ βαρβαρότητα τοῦ καιροῦ μας. Στὸ ἔργο τοῦ Π. Λισάρη νιώθουμε συγγενικούς δεσμούς καὶ φωτεινὰ τραγικὰ σημάδια μὲ ἔργα ἄλλων σπουδαίων καὶ ἀληθινῶν ποιητῶν τῆς ἐποχῆς μας, νὰ μᾶς ἐνώνουν ἀδερφικά μαζί τους μὲ τὸ «φῶς τῆς καρδιάς» μὲ τὴν ἀνθρωπιά καὶ τὸν πόνο, στὸν ἀπολογισμό τους γιὰ τὰ ὠραία ἰδανικά τῆς ζωῆς ποὺ χάσαμε ἀδοξα καὶ θλιβερά, καὶ ποὺ δὲν μᾶς ἀπόμεινε παρά, ἡ ὀρφανὴ μεγαλοψυχία· μὲ ἔργα σάν τοῦ Θ. Κωσταθάρα, τοῦ Μ. Ἀναγνωστάκη τοῦ Μ. Κατσαροῦ κ. ἄ. ὄχι θέβαια σὲ ἀποκλίσεις πεσσιμισμού, ἢ ρητορισμοῦ, ἀλλὰ στὴν ἀντρίκια φωνὴ τοῦ αἰσθηματικοῦ πάθους, τῆς διαμαρτυρίας καὶ τῆς εἰλικρινείας. «Στὴ λεωφόρο τῶν παραιτημένων θαδίζουμε πολλοὶ καθέννας μόνος του [παροπλισμένα πρόσωπα κι ἄλλα μὲ τὰ ναυὰγια στὰ θολὰ νερά] μικρὰ μανταλωμένα φρούρια γεμίζουν τὰ λεωφορεία φωλιές σκεπασμένες μὲ κροῦστες χρωμάτινες. [Ἐσυχος δρόμος μὲ τοὺς λησμονημένους νὰ κοιτοῦν τὸν ἥλιο...]

Ἀλέκου Βασιλείου

«Σκέψεις πάνω στη λειτουργικότητα της Κριτικής»

Ένα πολύ έντυπωσιακό βιβλίο μας έδωσε τελευταία ο ρουμελιώτης πεζογράφος και κριτικός Ἀλέκος Βασιλείου. Μεγαλειώθουλος τίτλος ο τίτλος του. Όμως είναι μία εργασία αξιόστων ανατομική και στοχαστική. Ἐκφράζει δικές του εμπειρίες, πάνω στη λειτουργία της κριτικής. Ἐχει συγκεντρώσει με ζήλο κι ἐπιμέλεια ὀρισμένα άρθρα του δημοσιευμένα κατά καιρούς σε περιοδικά κι ἐφημερίδες Συμπαιθτικά τὰ κείμενά του έχουν μὴ ρωμείκη και ρουμελιώτικη ἀελοτότητα. Ὁ Α. Β. δείχνει πάντα μιὰ ἀνεπιτήθευτη ἀφοσίωση στὴν κίνηση τῆς κριτικῆς καὶ τῆς λογοτεχνίας, μὲ ἀγνή διάθεση καὶ ζῆτο ἐνθουσιασμοῦ. Κυριο γνῶρισμά του, ἡ ἀριστοτέλεια γραμμῆ τῆς αἰσθητικῆς ἀνάλυσης στὴν ἐξέταση τῶν αἰτίων που δημιουργοῦν τὰ προϊόντα τέχνης καὶ ὁδηγοῦν σὲ λογικά συμπεράσματα. Φυσικός, ἀνέλεος, καὶ διαυγῆς ὁ λόγος του, ἀπὸ ἀντιλήψεις καὶ μελέτες που προβληματίζουν καὶ παίζουν, μὲ ἀνάλογες διαπιστώσεις. Μερικά θέματα που θίγει εἶναι. Ὁ σύγχρονος πνευματικός ἀνθρώπος «κοινωνική λειτουργία κριτικῆς», τὸ πρόβλημα τῆς μετάφρασης, αὐτέλεια δημιουργίας, ποιήματα ἢ ποιητές, τὸ πολιτικό βιβλίο κ. ἄ.

Νίκου Παπακωνσταντίνου

«Ἄσμα Ἀσμάτων» (Σολομώντα)

Ὅταν πρὸ καιροῦ εἶχαμε ἀπολαύσει δυο μεταφράσεις τοῦ Ν. Π. τὸν «Εὐγ. Ὀνέγειν» τοῦ Α. Πουσκίνα καὶ τὴ «Μπαλλάντα τῆς φυλακῆς τοῦ Ρήντιγκε» τοῦ Ο. Ουάιλντε, ἀναλογιστήκαμε τὰ λόγια τοῦ Β. Ούγκω ὅτι: «Οἱ πραγματικοὶ μεταφραστές ἔχουν τὴ μοναδικὴ δύναμη, νὰ πλανιζοῦν ἕνα λαό, δίχως νὰ φτωχαίνουν τὸν ἄλλο. Χωρὶς νὰ κρύβουν τίποτα ἀπὸ αὐτὰ που παίρνουν...» Πιστός κι εὐσυνείδητος ὁ Ν. Παπακωνσταντίνου διακεκριμένος ἠθοποιός τοῦ Ἑθνικοῦ, ἐργάζεται τὰ τελευταῖα χρόνια μὲ πολὺ μεράκι καὶ σὲ περιοχές ποιητικῶν μεταφράσεων μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία. Τὸ «Ἄσμα Ἀσμάτων» τοῦ Σολομώντα μνημειακὸ ἀγλάισμα στους ποιητικούς ὀρίζοντες τῶν αἰῶνων, τὸ εἶχε μεταφράσει παλιότερα ὁ γλυκύτατος κι ἀλησμόνητος Γιοσιφ Ἐλιγιά, σὲ ὑπεροχὴ ποιητικῆ μεταγλώττιση, ἀλλὰ δὲν κυκλοφόρησε εὐρύτερα. Ὁ Ν. Π. σὰν νεώτερος ἐρευνητῆς καὶ μελετητῆς τοῦ σοφοῦ ποιητῆ, μὲ ἐφεση στὴν ἀγνή καὶ ρομαντικὴ ἀγάπη, δοῦλεψε τὸ ἐπικὸ τραγουδι τοῦ Σολομώντα, καὶ μᾶς πρόσφερε μιὰ καλὴ μετάφραση ἀπὸ τὴν ἀρχαία βιβλικὴ σὲ στρωτὴ δημοτικὴ, σὸν ὕμνο αὐτὸ τοῦ ἐξιδανικευμένου ἐρωτὰ μὲ διαλογικὴ μορφή ἐνύμφης καὶ νυμφίου καὶ μὲ ἀντιπαράταξη τοῦ πρωτότυπου κατὰ κεφάλαια. Τὸ «Ἄσμα Ἀσμάτων» εἶναι ἕνα ὕμνολόγιο τῆς ὑπέρτατης ἀγάπης κι ὁμορφιάς, μὲ πλούτο εἰκόνων καὶ περιγραφῶν, καὶ μὲ ἀνατολίτικη ἀπόχρωση σὲ ἀεροφροσύνη, καὶ εὐγένεια. Βέβαια ἡ σύγκριση ἀνάμεσα σὲ ἀρμονικὸ ποιητικὸ ἀνάστημα τοῦ Ἐλιγιά, θὰ ἦταν δ,τι ἀντίστροφα τὸ καλλιτεχνικὸ ὕψος τοῦ Ν. Παπακωνσταντι-

νου. Πάντως, ὁ καθένας δίνει τὸν Σολομώντα μὲ ἀνάλογη ἀναπλαστικὴ ἰκανότητα. Εἶναι ἐντονα χαρακτηριστικὴ ἡ ἀειλικὴ ἔκφραση τοῦ ἐνός σὲ τὸ «Ἄσμα...» καὶ ἡ γλωσσολογικὴ εὐχέρεια τοῦ ἄλλου. Παραθέτουμε καὶ ἀπὸ τίς τρεῖς ἀντίστοιχες στροφές:

Σολομών: Φωνὴ ἀδελφίδου μου. | Ἴδου οὐτος ἔχει κηδῶν ἐπὶ τὰ ὄρη | διαλλόμενος ἐπὶ τοὺς βουνοὺς.

Ἐλιγιά: Μὰ ἡ φωνίτσα τοῦ καλοῦ μου | Μάτος. ἔρχεται πηλάλα | πάνω ἀπὸ βουνὰ καὶ ράχες | κι ἀπὸ τοὺς λοφίστους τέρας.

Παπακωνσταντίνου: Ἄκου τὴ φωνὴ τοῦ ἀγαπημένου μου. | Μὰ, που κηδαὶ στὰ ὄρη | κι ἔρχεται. | νῆτος, που δρασκελιζει τὰ βουνὰ.

Τάκη Ἀνθήλη

«Μικρὲς φωτιές στὸν ἥλιο».

Ὁ Τ. Ἀνθῆλης εἶναι μιὰ σμῆνὴ ποιητικῆ ἰδιοσυγγρασία. Ἀνήκει σὲ σχολὴ ρεαλισμοῦ, καὶ στὴ γενιά τοῦ 1960. Ἐκχωρίζει γιὰ τὴ γερὰ του εὐαισθησία καὶ τὴ λεπτὴ λυρική ποιητικὴ τοῦ αἵματός. Οἱ στίχοι του περιέχουν δραματικὲς νύξεις, ὑποβλητικὴ δύναμη καὶ ἀσπασία ἰδιορυθμίας, σὰν ἕνα λευτερο νεόρυθμο χῆρι - καὶ θὰ λέγαμε. Ἀνδρῶπιστικὲς καὶ προσδευτικὲς οἱ ἰδέες του. Πλασιστὰ συναισθηματὰ του. Οἱ «Μικρὲς φωτιές στὸν ἥλιο» προσφέρουν μιὰν ἀμείση συγκίνηση. Ἀναφέρονται κίρια στὴν πληγωμὴ μοναξιά τοῦ σύγχρονου ἀνθρώπου, καθὼς τονίζει μὲ ἐπιγραμματικὴ ἀκρίβεια καὶ πόνο τὴ μόνωση τοῦ ἠθοκοῦ ἀτόμου καὶ τὴν ἀποστροφή ἀπὸ τὴ γύρω του ἀτομικιστικὴ κοινωνία τοῦ καιροῦ καὶ τοῦ τόπου μας, ὅπου, τὰ μέτρα τοῦ χώρου τῆς εἶναι κενὰ καὶ ἀσφυστικὰ· κι ὁ ποιητῆς ἐκφράζει μὲ παράπονο κι ἕνα κεντρικὸ ἐρωτησιακὸ τῆς χρωματισίας τῆς: «Οἱ ἄθροτοι (μεγάλια ἀτόματα) στρατηγὰι, βιομήχανοι (ἐφοβιστές), θεοὶ γιὰ τοὺς μικροὺς (δὲν ὑπάρχει) ὅλοι ἔχουν ἐξουσιοθεῖα ἀπὸ καιροῖς. Μόνη ἐξαιρέσει οἱ πολλοὶ ὄχτοι τῆς. Βλέπεις οἱ ἄξιοι πολῖτες τῆς πόλης (ἔχουν) πᾶρα πολλὰ ἀπορριμματα. Ὁ Ἀνθ. ἔχει μιὰ προσωπικὴ ἐπίδραση ἀπὸ τὰ πρόσωπα καὶ πράγματα, μιὰ ἐκφραστικὴ ἐνατένιση ζωῆς, μὲ νέες δικές του εἰκόνες καὶ στόχους μὲ γεύση πικρῆ· καὶ οἱ στίχοι του δίνουν προέκταση, στὴν ἀνθρώπινη ἡττα καὶ φτώχεια, καὶ στὸν πλοῦτο τῆς φύσης, ε...» Ἀνθῆμα πρῶτοι ἀρχὴ τοῦ κόσμου (φτώχεια καὶ πείνα) φλόγες παλέμου (χέρια τῆς βίας) ἀγωνίζονται νὰ ὑπάρξουν (φευγαλέες εἰκόνες ἀνιερων) ἀτίθασα ἀλογα ναὺ (τίποτα περισσότερο».

Χρήστου Πύρπασου

«Ὅχι ἄλλος πόλεμος»

Τὸν συμπαιθὴ Χ. Πύρπασο τὸν διαβάσαμε ἀπὸ παλιά σ' ἐφημερίδες καὶ περιοδικὰ, μὲ εὐθυμα στιχουργικὰ καὶ σατιρικὰ ποιήματα. Γράφει καὶ ἐκδίδει ἀπὸ τὸ 1932 ἀφηγηματικὰ, θεατρικὰ σκέτς καὶ στίχους. Εἶναι τῆς σειράς τοῦ Χαλρόπουλου, Κοφινιώτη, Δεμένταγα, Ἐπιτροπάκη κ.ἄ. Πολλὲς φορές μὲς ἀπὸ μιὰν ἄγοραία ποίηση — σ' ἀγγίζει τίς χορδὲς τῆς

εὐαισθησίας, μὲ ἀγνὸ αἶσθημα κι εὐγενική διάθεση — ξεκρίνει τὴν ἀθωότητα καὶ μιὰ ἠθοπλαστικὴ ὑπόσταση. Ὁ Π. πιστὸς στὴν παραδοσιακὴ τεχνοτροπία, ἀφοσιωμένος πάντα στὴ ρίμα τοῦ μέτρου καὶ τῆς ὁμοιοκαταληξίας δουλεῖ μετὰ τὰ συνήθη μέτρα στὴν εὐκόλη δική του φόρμα. Στὸ βιβλίο του «Ὅχι ἄλλος πόλεμος» ἔχει ποιήματα ἔμετρα καὶ ἀπλά, φιλειρηνικά, πατριωτικά καὶ θρησκευτικά, τρυφερά κι εὐγενικά γραμμένα μετὰ συμπόνοια καὶ ἀνθρωπιά. Τραγουδία βγαλμένα μετὰ πνοὴ ἀγάπης ἀπὸ τὴν ψυχὴ του καὶ μετὰ σκοπὸ μιὰν ἀμεση συγκίνηση. Μοιάζουν ἐκπληκτικὲς συγχορδίες παλμῶν ἀπὸ παθήματα καὶ δύστυχες καταστάσεις πολέμων καὶ ἀνησυχιῶν μετὰ ὑπέροχες ζωγραφικὲς εἰκόνες τοῦ Γ. Μούγιου. Ὁ Π. καταγίνεται πάντα μετὰ στίχους χαμηλότονους, ἔξω ἀπὸ προβληματισμούς ἀναζητήσεις καὶ ἀνανεώσεις, χωρὶς κούραση γιὰ πρωτοσύλληπτες ἐμπνεύσεις καὶ στοχασμούς. Θίγει τὸ πρόβλημα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, πάντοτε σὰν ἰδεαλιστὴς, ἀπὸ θρησκευτικὴ σκοπιά. Στὸ τέλος κάνει ἐπίκληση στὸ Θεὸ γιὰ τοὺς πρόσφυγες τῆς Κύπρου. «Θέ μου δίκαιε Πατέρα(μετὰ τὸ σεβασμὸ μου ὅλο(σ' ἱκετεύω αὐτὴ τὴ νύχτα(πού τὸ χιόνι τοὺς κυκλώνει... Κι ἀσπρισμένα μοιάζουν ἴδια(μετὰ λευκά λευκά κεριά(μπρὸς στὴ χάρη σου ἀναμένα(στὴ θερμὴ τὴν προσευχὴ μου(γιὰ τοὺς πρόσφυγες τῆς Κύπρου(νὰ τοὺς δώσης προστασία(καὶ γλυκειὰ παρηγοριά». Μά ὁ θεὸς μαμωνῶν τῶν ἀπάνθρωπων ἐκμεταλλευτῶν καὶ ἀνελέητων πολεμοκάπηλων δὲν εἰσακούει τὴν προσευχὴ τοῦ κ. Πύρπασου...

Φώτη Καίσαρη «Παγκόσμια Ἱστορία»

Ἐνα τρίτευχο ἀνθολόγιο στοιχείων ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ καθηγητῆ καὶ φροντιστῆ στὰ Γιάννινα κ. Φ. Καίσαρη. Δύσκολο ἐγχείρημα τὸ ἱστορικὸ βιβλίο. Ἀπαιτεῖ πλατιά ἔρευνα, ἐπίμονη καὶ ἐπίπονη μελέτη, καὶ προπάντων συναίσθηση καὶ συνείδηση εὐθύνης, ἐπιστημονικὴ δουλειά, χρησιμοποίηση ὅλων τῶν πηγῶν γιὰ ἀντικειμενικὲς ἀλήθειες καὶ σωστὰ διδαχτικὰ συμπεράσματα. Ὁ κ. Φ. Κ. ἔγραψε καὶ τύπωσε κατὰ καιροὺς τὰ τρία πολυσέλιδα τεύχη του μετὰ τὸν παραπάνω τίτλο τῶν μεγάλων ἀξιώσεων. Ὁ σκοπὸς του εὐγενικὸς καὶ ἐκπαιδευτικὸς. Μετὰ σχετικὴ πείρα, δική του ἀναπτυξιακὴ σκοπιά καὶ θεώρηση στὰ μέτρα περιστάσεων, κατάφερε μιὰ ἀνάλογη ἐπιτυχία, προσφέροντας τὸ ἔργο του βοήθημα σὲ ὑποψήφιους σπουδαστές. Τὰ δυὸ πρῶτα τεύχη εἶναι σὲ γλώσσα ἀπλὴ καθαρεύουσα καὶ τὸ πρόσφατο στὴ δημοτικὴ. Καταγράφει σ' αὐτὰ γεγονότα, πράγματα καὶ πρόσωπα, μετὰ μιὰ συμπυκνωμένη δομὴ καὶ χρονολογικὴ κατάταξη. Ὁ κ. Κ. δείχνει ἰδιαίτερο ζήλο στὴν εἰδικότητα τοῦ ἱστορικοῦ καὶ σὰν νέος ἔχει προοδευτικὴ συνείδηση καὶ θὰ προσφέρει στὴν παιδεία πολλὰ καλὰ καὶ φωτεινὰ διδάγματα. Σὲ κάθε ἱστορικὸ ἔγχειρίδιο ἔστω καὶ μεροληπτικὸ, κομμένο σὲ ἀνάλογα διδαχτικὰ μέτρα, πάντα ὑπάρχει ἡ σχετικὴ ἐπιτυχία καὶ τὸ ἀγαθὸ ἀποτέλεσμα, ὅπως ἀπὸ τὴν τρίτευχὴ ἐργασία τοῦ κ. Καίσαρη.

Μανώλη Βήτου «Διηγήματα»

Ὁ Μ. Βήτος γεννήθηκε στὸ Σμίνοιο τοῦ Δελβίνου τὸ 1918. Ὑπηρετήσε στὴν Ἐθνικὴ Ἀντίσταση. ἔχει ἔφεση καὶ ἀγάπη στὰ γράμματα. Ἐγραψε καὶ τύπωσε μερικὰ βιβλία. Μιὰ πεζογραφία συμπαθητικὴ βγαλμένη ἀπὸ τὶς πίκρες τοὺς καημοὺς καὶ τὶς συγκινήσεις τῆς σκληρῆς καὶ πονεμένης ζωῆς του. Στὴ συλλογὴ του «Διηγήματα» περιέχει ἀφηγηματικὰ σκίτσα, ἀπὸ κινήσεις καὶ συγκρούσεις τῆς προσωπικῆς του μοίρας μετὰ πλειθιακὰ χαρακτηριστικά. Πρόσωπα, παραστάσεις καὶ ζητήματα πού ἐπηρέασαν τὸν ἴδιο, μετὰ ἰδέες καὶ συμπεράσματα κατὰ τοῦ πολέμου καὶ τῆς ἀδικίας. Ὁ συμπατριώτης συγγραφέας μᾶς ξεναγεῖ σὲ συναισθηματικὲς πορείες καὶ ἀτραπούς τοῦ βίου του μετὰ εὐγένεια, εὐκρίνεια καὶ ἀνάλογη περιγραφικὴ δυνατότητα, μετὰ κύριο γνώρισμα τὸν ἀνθρώπινο πόνο, καὶ τὸν φιλειρηνικὸ ἀγῶνα τῆς προόδου.

Κώστα Μίσιου «Ξεχασμένα» (ποιήματα)

Ὁ Ὀράτιος ἔλεγε ὅτι: «Ἡ ποίηση γιὰ ν' ἀρέσει σὲ ὅλο τὸν κόσμο, πρέπει νὰ ἔχει μετὰ τῆς τὸ στοιχεῖο τοῦ ὠφέλιμου». Σ' αὐτὸ ἀπηχεῖ κι ἀνταποκρίνεται καὶ ἡ ποίηση τοῦ Κ. Μίσιου ἀπὸ τὰ πρῶτα τῆς ξεκινήματα. Εἶναι μιὰ ποίηση ἀληθινὴ, ρεαλιστικὴ καὶ ρωμαλέα. Στίχοι πού ξεχωρίζουν μετὰ τὴ βαθιὰ συναισθηματικὴ πνοὴ τους, μετὰ τὴ θαρραλέα παραστατικὴ δομὴ τους. Ἀποκαλύπτουν τὴ χρεοκοπία καὶ τὴν ἀλλοτρίωση τὰ οἰκονομικὰ δεσμά τοῦ συμβατικοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἀστικῆς μας κοινωνίας. Ἡ ἐκφραστικὴ μορφή τοῦ Μ. ἔχει προσωπικὸ τόνο καὶ πρωτοτυπία. Καὶ βγαίνει σὰν κραυγὴ διαμαρτυρίας ἀπὸ τὸν ἀπατημένον κόσμο, μιὰ γερὴ βασανιστικὴ καὶ προβληματικὴ οὐσία. Τὸν συγχαίρουμε μετὰ τὴν εὐχὴ καὶ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ προχωρήσει μετὰ ἀισιοδοξία καὶ πίστη στὰ ἰδανικά τῆς ζωῆς καὶ τῆς τέχνης καὶ μετὰ τὸν καιρὸ καὶ τὴν πείρα θὰ προσφέρει πολλὰ.

Λάμπρος Μάλαμας

Τάσου Παπᾶ «Στὴ σκιά τοῦ Αἰγόκερω» (ποιήματα. Ἀθήνα '76 σελ. 56.)

Ὁ Τάσος Παπᾶς μιλάει παραβολικά. Σαρκαστικὴ ἢ ἀλληγορία του. Καθὼς δὲν θέλει καὶ δὲν τὸν χωράει ὁ τόπος του — ὁ πωλημένος — ὀρθώνει τὸ σκηνικὸ του στὴ φρίκη μεξικανικῆς τραγωδίας. Κι ἔτσι ἀφοῦ σὲ δῶχνει ὁ τόπος θρῖσκεῖ τὸν τρόπο νὰ ψάλλεις τὸν ἀναβαλλόμενο, καὶ νὰ τὰ πεις ἔξω ἀπ' τὰ δόντια. Ἐπιγραμματικὸς ὁ Τ. Παπᾶς σμιλεῖ τὸ στίχο, καθὼς καὶ τὸ κύμα στὴ μάσκα, τὶς γοργόνες τοῦ καραβιοῦ. Τριουπόστατος ὁ στίχος. Εἰκόνα ἀδρῆ, μουσικὴ πανδαίσιμα, καὶ ἰδιαίτερο στοχαστικὸ εἰδικὸ θάρρος σὲ γνήσιο λυρικὸ τοπίο

Τραγουδάει ὁμηρικὰ γιὰ μιὰ φυλὴ σφαγμένη. Τὰ θαριὰ πατήματα τῶν μύθων στὴ μνήμη.

Μὲ τὸ σφυρὶ στὰ καμῶματα

Ἄλλοτρια — Συναφῆ καὶ Παράταιρα

ΟΙ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ

Καὶ πάλι ὁ λόγος γιὰ τὸν ἀνευθυνοῦπέθυνο Τύπο τῆς Ἀθήνας πού φιλοξενεῖ κάθε τόσο ἑλαφρά κι' ἐπιπόλαια χωρὶς ἀποδειχτικὰ στοιχεῖα σκαρωμένες φανταστικὲς εἰδήσεις πολλῶν μωροφιλόδοξων καὶ περιαιτολόγων ποιητῶν, ὅτι τάχα τοὺς μετέφρασαν στὴν τάδε χώρα, ὅτι ἔλαβαν μετάλλια ἀπὸ ἀνύπαρχτες «Ἀκαδημίες» ξένων χωρῶν τύπο GIORGIO CROCCÉ ἂν θυμᾶστε κάποτε (!) Ὅτι ἔγιναν μέλη Ἀκαδημιῶν ἐκτὸς ἀπὸ κείνους βέβαια πού ἔχουν πάντα πρόχειρα καὶ ἀπλόχερα καὶ τὰ γνωστὰ «λαδοτήρια» γιὰ νὰ λαδῶνουν ἐπιτήδεια νὰ ἐκμεεῦσαν εὐκόλες τιμές καὶ βραβεῖα (!) Ὅτι τοὺς ἐτοιμάζουν ὑπεδοχὲς δαφνόστεφτες ὀλυμπιονίκων καὶ πριγκίπων ἀλλοτινῶν καιρῶν (!) Ὅτι μεταφράστηκε τὸ τάδε ἔργο τους,

Γιὰ τὰ ραμένα χεῖλια τῆς διψασμένης, γιὰ λευτεριά, γενιὰς μας.

Ποιητὴς ἐπικὴ ἀποπνέει λεβεντιά καὶ τραντάζει μὲ τὴν ἀρσενικὴ κραυγὴ τῆς, τὰ παραγμένα νερά τῆς σημερινῆς ὡκεανικῆς στιχοπλοκίας πού μᾶς δυναστεύει μὲ τὴν προβολὴ τῆς ἀπολα τὰ μέσα ἐνημέρωσης, σὺν νὰ πρόκειται γιὰ καταναλωτικὰ ἀγαθὰ πού προσφέρονται ἀπ' τὰ σέλη σέρβις.

Τὸ ἔργο τοῦ Τάσου Παππά εἶναι δημιούργημα ὠραίας ψυχῆς πού φωλιάζει μέσα τῆς σὺν τ' ἅγιό στάρι. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν πυκνὴ γραφὴ του, τὴν ἀνθρωπιὰ τὴν ἀγωνιστικὴ του καρποφορία παίρνει ξεχωριστὴ θέση, στὰ σύγρονα ποιητικὰ μας γράμματα.

Νίκος Γαλάξης

κι ἔγινε ἡ τάδε τιμητικὴ ἐκδήλωση γιὰ πάρτυ τους (!) ... κλπ. κλπ. Κι ὁ ἑλαφρὸς κι ἀστεῖος Τύπος δημοσιεύει κάθε τόσο ὅτι τοῦ δίνουν ἀνεξέλεγκτα κι ἀνεύθυνα. Εἶναι μὰ τὴν ἀλήθεια οἱ καλλιτέχνες καλὰ παιδιὰ πού πάντα ἐξυφαίνουν ὄνειρα, ὅπως θὰ ἔλεγε κι ὁ Σαίξπηρ. Ἔτσι κι ἀφοῦ βρεθήκαμε λίγες μέρες στὸ Λονδίνο, ἀπὸ περιέργεια ἐρευνήσαμε, ρωτήσαμε βιβλιοπῶλες, ἐκδότες, μελετητὲς τῆς νεοελληνικῆς λογοτεχνίας γιὰ μεταφρασμένα ἑλληνικὰ βιβλία, γιὰ κάθε βιβλίο πού εἶναι ὁ πόνος, ἡ ἀγάπη κι ἡ χαρὰ μας. Ποιὰ τελοσπάντων ἔργα παλιῶν καὶ νέων Ἑλλήνων συγγραφέων ἔχουν μεταφραστῆ στὴν ἀγγλική; Ρωτώντας κανεὶς καὶ ἐρευνώντας μαθαίνει τὴν ἀλήθεια. Ἀλλὰ κι ὁ φίλτατος δ)ντῆς τοῦ BBC τίμιος κι εἰλικρινὴς τίποτα δὲν μᾶς ἔκρυψε. Ἀπὸ παλιούς λοιπὸν δικούς μας, μέσα στὴν Ἀγγλία μεταφράστηκαν βιβλία τῶν Καζαντζάκη, Σεφέρη, Μυριβίλη, Βενέζη, Καβάφη, Θεωράκη, Σαμαράκη καὶ Ἀνδρέα Παπανδρέου. Τοῦ Ρίτσου καὶ τοῦ Ἐλύτη μεταφράστηκαν μόνο ὀρισμένα ποιήματα. Καὶ ἀπὸ τοὺς νεώτερος σὲ βιβλίο μόνο τὸ «Τρίτο στεφάνι» τοῦ Ταχτσῆ καὶ αὐτὸ ἀπὸ εἰδικὴ εὐννοία καὶ ὁμογάλακτη ὁμάδα φίλων του... Στὸ Λονδίνο εἶναι τρεῖς οἱ μεγαλύτεροι ἐκδοτικοὶ ὀργανισμοὶ πού

διευθύνονται ἀπὸ Ἑβραίους, καὶ πάνω ἀπόλα γνώμονες καὶ κίνητρα εἶναι τὰ πολλὰ κέρδη τοῦ εὐκόλου βιβλίου. Αὐτοὶ συνεργάζονται μὲ Ἀμερικανούς σύντεκνους ἐκδότες καὶ ὀρισμένα βιβλία σὰν τοῦ Βασιλικοῦ κ.ἄ. τὰ φέρουνε ἀπὸ τὴς ΗΠΑ, καὶ ἐφόσον εἶναι σὲ κερδοφόρα μέτρα καὶ τοὺς συμφέρει. Αὐτὰ γιὰ τὴς μεταφράσεις, κι ἄς πάψουν οἱ ἐπιδειξίεις νὰ κάνουν μονάχα μὲ τὸ νοῦ μπαϊράμι. «Οἴκοθεν» οἱ μάρτυρες. Κι ἄς φροντίσουν νὰ δουλέψουν ἂν ἔχουν δύναμη, ν' ἀφήσουν ἔργα προκομένα γιὰ νὰ κερδίσουν καὶ τὴν ξένη φήμη συνήθως μεταθάνατο (!) Ὁ Κρισναμούρτι ἔλεγε: «Ὅσο μεγαλύτερη εἶναι ἡ ἐξωτερικὴ ἐπίδειξη, τόσο μεγαλύτερη ἡ ἐσωτερικὴ φτώχεια».

ΓΙΑ ΚΑΠΟΙΟΝ «ΜΗΝΑ» ΣΤΑ ΛΟΝΔΙΝΑ»

Οἱ φίλοι τοῦ κ. Σαββίδη, οἱ προστατευόμενοι τῆς κ. Νανᾶς καὶ οἱ παραχειμάζοντες κάτω ἀπὸ τὴν στέγη τῆς κ. Ἐλένης, πλειάδα ποετᾶστρων καὶ ποιητῶν, πεζογραφίσκων καὶ μοντερνιστῶν, ὑποκειμενιστῶν, ὀμφαλοσκόπων ὀμολογητῶν, ἐρμητικῶν καὶ ἐσωστρεφῶν αὐτοκριτῶν, βαυκαλιζόμενοι καὶ ναρκισσευόμενοι, χαίρουν ἄκρας ὑγείας. Καὶ γιὰτὶ ὄχι ἀφοῦ ὑπάρχει στέγη ἀλληλοθωπείας καὶ προστασίας· καθὼς πέρασαν ὄλοι τὰ ὀνοματάκια τους καὶ στὴ λουσατή καὶ κούφια μοντέρνα «Δομῆ» τῶν περήφανων φωτογραφιῶν ... σὰν σπουδαῖοι φανφαρόνοι... τῆς ποιητικῆς ἀριστοκρατίας; Περισσεύει δὲ καὶ τὸ κορδάκισμά τους ὅταν ἔρχεται κανένας Ἕλληνας ἢ Γάλλος καὶ γίνονται αὐτοὶ καὶ μόνο αὐτόκλητοι καὶ ὀμοιόκλητοι

συζητητῆς σὲ θέματα κουλτούρας, σὰν ἀντιπρόσωποι τῆς πνευματικῆς Ἑλλάδας (;) Αὐτοὶ λοιπὸν πῆραν μέρος καὶ στὸ «μῆνα ἑλληνικῶν γραμμάτων» τοῦ Λονδίνου πρὸ καιροῦ... ἀλλὰ... τὴν πῆραν μὲ τὰ μανίκια κάτω, γιὰτὶ ἀρκέστηκαν σὲ καινοφανεῖς περίπατους, παίρνοντας τὸν «μυροδόλο» ἀγέρα τοῦ Τάμεση καὶ τοῦ Χάυντ πάρκ... καὶ δίνοντας τὸν καινοφανῆ ἀγέρα στὴς ὀρφανὲς διαλέξεις τους. Ἔτσι τοὺς περίσσευαν οἱ ὑπερεγωῖσμοι, οἱ ἀτομικισμοὶ καὶ ὄλοι οἱ συναφεῖς... ἰσμοὶ, ποὺ τελικὰ ἔγιναν ἀποτυχίεις καὶ καταποντισμοὶ. Ἔδωσαν διαλέξεις σὲ ἄδειες αἶθουσες μὲ τὸν ἑαυτὸ τους καὶ γιὰ τὸν ἑαυτούλη τους, ὄσο νὰ γεμίζει ὑλικὸ γιὰ ντόρο τὴς στῆλης τοῦ ὀ κ. Σαββίδη καὶ ἡ κ. Ἐλένη. Ξέχωρα βέβαια ποὺ ἡ κ. Νανᾶ... ὑπερσυγκινημένη μπορεῖ νὰ τοὺς θγάλει κι ἕνα λεύκωμα σὲ ἀνάμνηση, σὰν ἐκεῖνο τοῦ ἀνεκδιήγητου συνέδριου τῆς «ἐθνικῆς» εταιρίας λογοτεχνῶν (ποιὸς ξεροθήχει γιὰ τοὺς ὑπερεθνικόφρονες;) γιὰ ἐντυπώσεις καὶ κατανάλωση καὶ στὸ προῖὸν τῆς «χαρτεμπορικῆς». Στὴς ἐκδηλώσεις λοιπὸν αὐτοπροβολῆς τους στὸ Λονδίνο ποὺ πῆγε «θριαμβικὰ» τὸ ἐπιλεγμένο καρρὲ... τὰ ἔκανε ἀπὸ κοῦπες... καὶ δὲν ἔβγαλε οὔτε μιὰ κέντα στὴν ἐκεῖ ἑλληνικὴ παροικία. Οἱ ἀποτυχίεις ἦταν τέτιες, ποὺ ἀνάγκασαν τὸν καλὸ δ)ντὴ τῆς ἑλλ. ὑπηρεσίας τοῦ BBC νὰ ὑποβάλλει ἀναφορικὲς ἐκθέσεις στὸν πρόεδρο κ. Τσάτσο καὶ στὸν πρωθυπουργὸ κ. Καραμανλῆ, μὲ θλιβερὲς διαπιστώσεις καὶ παρατηρήσεις. Ἔδῶ ὄμως, δόθηκε ψεύτικη ἀντίστροφη εἰκόνα καὶ ὀ κλικαδόρικος Τύπος τῆς Ἀθήνας, τὸ ἀνύ-

παρχτο τὸ κάνει ὑπαρκτὸ, τὴ νοσηρὴ φαντασία γεγονὸς πνευματικὸ, καὶ τὴν ἀποτυχία θρίαμβο (!) Χαίρε ψευτιᾶς μὲ πατέντα τὸ ἀνάγνωσμα πρόσχωμεν (!) Ἔπρεπε νὰ πᾶμε στὸ Λονδίνο, νὰ μᾶς ἀφηγηθοῦν τὶς ἀλήθειες σοβαροὶ καὶ ἀξιόπιστοὶ ἄνθρωποι, νὰ τὶς ἀποκαλύψουμε κι ἐδῶ, γιὰτὶ ὁ Τύπος τῶν προστατῶν τῶν ὑπεροπτῶν ποιητῶν, ὅλα τὰ παραποιεῖ καὶ τ' ἀντιστρέφει γι' αὐτοὺς γιὰ τὴ φτηνὴ διαφήμιση τοῦ ἐλιτισμοῦ τους. Ἄλλ' ἄς μὴ ποῦμε περισσότερα καὶ κόψουμε τὴ φόρα... τῶν μπουληδων ποὺ πᾶνε κι ἔξω ἀπὸ τὴ χώρα κάνουν... τοῖσια καὶ γυρίζουν ὄνειροπαρμένοι καὶ μὲ κότινα δάφνης αὐτοστεφανωμένοι (!)

ΠΑΡΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΘΕΑΤΡΟΓΡΑΦΙΕΣ

Στὴν πατρίδα μας ἀφοῦ δὲν ὑπῆρξε μεταπολεμικὰ ἱεράρχηση ἀξιῶν, καὶ σὲ ὅλα σχεδὸν βασιλεύει νοθεΐα, ἐπιτηδειότητα καὶ παραξία, ἐπέμνηο εἶναι: νὰ ἐπιπλέουν καὶ νὰ ἐπικρατοῦν πολλὰ μέτρια, ἀδύνατα, συμβατικά καὶ ψεύτικα πρόσωπα καὶ πράματα καὶ στὴν πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ζωὴ τῆς χώρας. Αὐτὸ συμβαίνει καὶ στὰ ἔργα τέχνης. Ὅμως οἱ γνήσιοι δημιουργοὶ ποὺ ἔχουν ἠθικὲς ἀρχές, ἀξιοπρέπεια καὶ ἀπόλυτο «γνώθι» καὶ ἀριστουργήματα νὰ γράφουν, σπάνια φτάνουν σὲ πλατιά γνωριμία κι ἐπικοινωνία μὲ τὸ λαό. Κάτω ἀπὸ τέτιες ἀπρόσφορες συνθηκὲς, πρέπει νὰ ὑπάρξει ὁ κατάλληλος ἐπικουρικὸς ἄνθρωπος, ἢ ἡ τύχη, ἢ ἡ κλίμα, ἢ ἡ κατάσταση. Δηλαδὴ προϋποθέσεις, ποὺ πολλές φορές εὐνοοῦν τοὺς μέτριους, ἐνῶ οἱ ἀξιοὶ δημιουργοὶ καὶ τὰ ἔργα τους, παραμέ-

νουν στὰ ράφια καὶ στὰ συρτάρια. Παλιότερα στὸ θέατρο ἰδιαίτερα, ὁ Σαίξπηρ, ὁ Μολιέρος, ὁ Στρίντμπεργκ κ. ἄ. ἦτανε μόνοι τους καὶ συγγραφεῖς καὶ θεατράνθρωποι καὶ κανόνιζαν κι ἔπαιζαν καὶ τὰ δικά τους ἔργα. Ἄλλὰ καὶ σήμερα πολλοὶ δικοὶ μας, ἠθοποιοὶ γίνονται συγγραφεῖς γιὰ νὰ γλυτώνουν τὰ συγγραφικὰ δικαιώματα, νὰ προβάλλουν τὰ ἔργα τους καὶ ν' ἀποφεύγουν τὴ μόνωση. Σὰν τέτιοι παρουσιάζονται πολλοὶ, ὅπως π.χ. οἱ κ.κ. Φωτόπουλος, Ποταμίτης, Δαμιανός, Κωτσόπουλος, Βαφιᾶς, Κωνσταντίνου κ. ἄ. Τελευταῖα μάλιστα, τὰ σήριαλ στὰ φτωχὰ κι ἀνεκδιήγητα τηλεοπτικὰ προγράμματα, τὰ γράφουν ἠθοποιοὶ. Ὅμως οἱ νέοι καὶ ἀξιοὶ θεατρικοὶ συγγραφεῖς μὲ τὰ φυσικὰ ταλέντα πῶς θὰ φανοῦν, πῶς θὰ σπάσουν τὰ κυκλώματα καὶ θ' ἀποφεύγουν καὶ καμώματα τῶν φατριῶν; Ἔτσι, ἢ κάθε νέα συγγραφικὴ δύναμη σὲ θεατρικὰ ἔργα ἐκδομένα ἢ ἀνέκδοτα (ποὺ οἱ θιασάρχες καὶ οἱ καλλιτέχνες δὲν προσέχουν καὶ δὲν μελετοῦν) ἀπογοητεύεται καὶ ἀπονεκρῶνεται. Πότε καὶ πῶς λοιπὸν θὰ παραμεριστοῦν τὰ μονοπωλιακὰ δοσίματα καὶ τὰ πρόχειρα καὶ συμφεροντολογικὰ θεατρογραφήματα τῶν ἐξαρτημένων κύκλων; Ἄλίμονο! Ὁ Ἐπίκτητος ἔλεγε: «Πῶς μπορεῖ ν' ἀπολαμβάνει τὰ ἴδια ἐκεῖνος ποὺ δὲν χτυπᾷ τὶς πόρτες τῶν ἰσχυρῶν καὶ κείνος ποὺ τὶς χτυπᾷ; Ἐκεῖνος ποὺ δὲν γίνεται ἀκόλουθός του καὶ ἐκεῖνος ποὺ γίνεται; Ἐκεῖνος ποὺ δὲν τοὺς ἐπαινεῖ καὶ ἐκεῖνος ποὺ τοὺς ἐπαινεῖ»;

ΠΟΙΗΣΗ ΛΑΟΣ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙ...

Ὁ κ. Α. Ἀργυρίου παρήλικας

ἀγνωστος σὲ πλατὺ κοινὸ λόγιος, ἔγραφε σ' ἓνα περιοδικὸ στίς 24) 7)76, ἀνάμεσα σὲ ἄλλες συστατικές ρετσέτες γιὰ βιβλία φίλων του μέσα σὲ τόσες κρίσεις καὶ παράλογα τῆς ἀντικοινωνικῆς ἀριστοκρατικῆς τέχνης καὶ τοῦτο: «...Ἄναγνώστες τῆς ποίησης περιμένουν ἀπὸ αὐτὴν νὰ ἐπιτελεῖ χρέη ποὺ δὲν τῆς ταιριάζουν: νὰ ὑπηρετεῖ χρέη ποὺ δὲν τῆς ταιριάζουν: νὰ ὑπηρετεῖ τὸν λαὸ. Ποιὸ λαὸ; Καὶ ποιά ποίηση μπορεῖ νὰ φτάσει στὸ λαὸ;...» Ἄπαντοῦμε στὸν χωρὶς ἔργα «κριτικὸ» ἀμπελοφιλόλογο μιᾶς ἀθηναϊκῆς ἐλίτ... ὅτι ὑπερασπιζόμαστε αὐτὸν τὸν ὠραῖο καὶ πολύπαθο, ἀδούλωτο καὶ ταλαίπωρο λαὸ μας, τοὺς ἀληθινοὺς ποιητὲς του καὶ τὴν ποίησή του. Ὅτι ὅπως οἱ ἄλλοι λαοί, ἔτσι κι' ὁ δικὸς μας, περισσότερο μάλιστα γιὰτὶ γέννησε ἓναν Ὅμηρο, ἓναν Αἰσχύλο κι ἓναν Σοφοκλῆ, δικαιούται νὰ χαίρεται τὴν ποίησή του, νὰ γαλουχεῖται, νὰ μορφώνεται, νὰ συγκινεῖται, νὰ διδάσκεται, νὰ παρηγορεῖται καὶ νὰ νιώθει περήφανος κι εὐτυχισμένος γι' αὐτὴ. Ὁ ὁ Α. εἶναι ἐλέφαντας ποὺ περνάει εὐκόλα τὸ «ἀργὸ καὶ βαθὺ ποτάμι» ὅπως παρομοιάζει τὴν ποίηση ὁ Βοκκάκιος. Ἔτσι ἂν λογαριάσουμε μόνον τὸ Δημοτικὸ Τραγούδι σὰν τέλεια ποίηση ποὺ εἶναι πηγὴ καὶ κτῆμα καὶ ψυχὴ τοῦ λαοῦ, τὸν Ἐθνικὸ του Ὕμνο, τὰ ἐπαναστατικὰ του θούρια, τὰ ἀντιστασιακὰ τραγούδια, τὰ μοιρολόγια του, καὶ τὰ ὅσα διδάσκεται ἢ νεαλαῖα μας ἀπὸ παλιούς ποιητὲς σὲ σχολεῖα καὶ «ἀνθολόγια» φίλων του... τότε θ' ἀντιληφθεῖ ὅτι: αὐτός, εἶναι ἓνας μικροκάτσικος, ποὺ πλησιάζει τὸ ποτάμι τῆς ποίησης δειλά—δειλά καὶ κολυμπάει μονά-

χα τὸ μουσούδι του στὴν ἄκρη τρέμοντας καὶ βάζει τὴν οὐρὰ στὰ σκέλη καὶ φεύγει καὶ τρυπώνει στὸ καθούκι του. Ἐνῶ ὁ λαὸς περνάει ἀνετα· τοῦ ποταμιοῦ τὰ δάθη. Ἄς κάνει λοιπὸν ἀέρα στὴν προστάτριά του κ. Ν... κι ἄς κάψει κανὰ λιθάνι στὸ ἐξεζητημένο σκέλεθρο τοῦ Καβάφη (!) Ἡ ποίηση εἶναι μορφὴ τέχνης ποὺ θγαίνει ἀπὸ τὸ λαὸ καὶ ὑπηρετεῖ τὸ λαὸ. Αὐτὸ ἄλλωστε τὸ ἀξίωμα καὶ τὴ διαπίστωση τῆ διακήρυξαν ὅλοι οἱ μεγάλοι αἰσθητικοὶ καὶ οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου. Δὲν ζοῦμε σὲ μεσαιῶνες γιὰ νὰ ᾖναι ἡ ποίηση προνόμιο μόνον τῆς ἀρχουσας τάξης. Καὶ ἱστορικὰ τοῦ ἀποδείχνουμε ἂν θέλει ὅτι ἡ ποίηση εἶναι ἡ παραμάννα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀδελφοσύνης τῶν λαῶν, καὶ ἡ σηματοδότρα τῶν πιδρωτεινῶν καὶ λυτρωτικῶν του κατευθύνσεων. Ἄκόμα κι ὁ νέος Γερμανὸς συγγραφέας Γιούντερ Ἀϊχθὰ τοῦ ᾗλεγε: «Ἄν εἶμαι ποιητὴς εἶμαι γιὰ ν' ἀναγκάζω τοὺς ἀνθρώπους ν' ἀλλάζουν τὴ ζωὴ τους πάντα πρὸς τὸ καλύτερο».

ΑΚΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΒΔΕΛΛΕΣ ΝΟΘΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

Παρατηροῦμε σὲ μεγάλη ἔκταση σὲ ἱστορικὰ, τουριστικὰ καὶ σχολικὰ βιβλία, πολλὴ ἐπιτηδειότητα, ψευτιά καὶ ἀγυρτεία. Ἐκδοτικὴ ἀσυδοσία καὶ μέγα ἔλεος! Δὲν ὑπάρχουν δυστυχῶς ἀρμόδιες ὑπηρεσίες νὰ ἐλέγχουν! Εἶναι θλιβερὴ ἡ κατάσταση ἀνάμεσα σὲ ἐκδότες καὶ βιβλία, χασάπηδες καὶ ψαροπώληδες, ψευτέμποροι τῆς πιάτσας, ἀπαταιωνίσκοι, κλέβοντας καὶ κακοποιώντας, ἔγκυρα πνεύματα, ἐκδίδουν τῶν φτηνῶν

κερδῶν τους τὸν τάραχο, καὶ θρασυτάτοι μπαίνουν σὲ τουριστικούς χώρους καὶ σπίτια, σὲ μαγαζιά καὶ σχολεῖα, καὶ γίνονται φορτικοὶ κι' ἀξεκόλλητοι, κι' ἐξαπατοῦν γονεῖς καὶ παιδιὰ καὶ δασκάλους, ἄλλοι μὲ «εἰδ.κὰ σημειώματα» κι' ἄλλοι μὲ θράσος πρακτόρων σκοτεινῶν δυνάμεων, ξεγελοῦν καὶ παρασύρουν τοὺς εὐκολόπιστους ρωμιούς, ὅπως κάποιοι μὲ ψεύτικες ἐκτρωματικές ἐγκυκλοπαιδεῖες ἢ μικρὰ ἐπίτομα ...τάχα ὑπὲρ Κυπρίων, ἢ ἀναξιοπαθούντων τυφλῶν δεόντων καὶ χολῶν μασκαρευόντων καὶ «Θοῦ Κύριε.» Ἔτσι οἱ Ἕλληνες κατὰ 70% ἀδ.άβαστοι, ἀνημέρωτοι, καὶ πολλοὶ ἀφελεῖς πέφτουν σὲ γκάφες καὶ παρασυρμούς καὶ γίνονται ἀνοιχτοχέρηδες. Μὰ οἱ ψευτοσυγγραφεῖς καὶ ψευτοεκδότες, πλουτίζουν, καὶ μοιάζουν ἀκριδες, βδέλλες πού λυμαίνονται τὴ χώρα... καὶ μᾶς θυμίζουν τὴν πονηρὴ ἀπὸ τὴν ἀνάποδη κραβαρίτικη παροιμία: «Ἐλεεῖστε τυφλοὶ τοὺς ἀνοιχτομάτες». (1)

ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΕΝΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

Ὅρ σμένοι δημοσιογραφίσκοι καὶ μερικοὶ ἀνεύθυνοι μικρολόγιοι καὶ προκαταλειμένοι καλλιτέχνες, εἶπαν καὶ ἐλάλησαν (χωρὶς δυνατότητα κρίσης καὶ αἰσθητικῆς ἀνάλυσης ἔργων τέχνης) καὶ κόλλησαν πρόχειρα «μεγαλίσκια», σὲ μέτριες ἀξίες, ἐφθειραν μὲ τόση εὐκολία τὴν ἔννοια τοῦ «μεγάλου» καὶ ἐξακολουθεῦν ἀκόμα νὰ διασύρουν τὴ σημασία τῶν ἐπιθέτων. Ἔτσι ἓνα ντουέτο Φ. Πετραλιᾶ καὶ Γ. Λιάνης ἔγραψαν στὰ «Νέα» τὶς 23) 9) 76 συνέντευξη μὲ τὸν συγγραφέα Δημήτρη Χατζῆ καὶ τὸν σόλιχο ἐπίτιτλο: «Μιλοῦν οἱ μεγάλοι μας γιὰ τὰ μεγάλα προβλήματα

τοῦ τόπου». Ὅμως ἂν αὐτοὶ οἱ κύριοι (τόσο πρόχειροι καὶ ἀντιφατικοὶ πού διαψεύδονται κι' ἀπὸ τὸν ἴδιο) ἔχουν ἀπωλεσμένη τὴν αἴσθηση τῆς σοβαρότητας καὶ τῆς εὐθύνης, ὁ ἴδιος ὁ συμπαθὴς συγγραφέας κ. Δ. Λατζῆς τῶρα καὶ σὲ παλιά ἐπιστολὴ του, ἐξομολογεῖται μ' ἓνα «γνώθι» πρὸς τιμὴ του:

πὸ τὴν ἀριστερὴ κριτικὴ ἐγὼ του-
«..Ἡ συγγραφικὴ δουλειὰ γιὰ μένα, εἶναι ἓνα εἶδος καταναγκαστικὰ ἔργα. Κάθε σελίδα, κάθε φράση ἂν θέλετε, θγαίνει δύσκολα καὶ βασανιστικά... Πολλὲς σελίδες μου γράφονται καὶ δέκα καὶ δώδεκα καὶ δεκαπέντε φορές. Δὲν εἶναι ζήτημα οὔτε χρόνου, οὔτε διάθεσης, οὔτε συνθηκῶν. Εἶναι ζήτημα ἰδιοσυγκρασίας. Ἰδιοσυστασίας τοῦ δικοῦ μου, μικροῦ μυαλοῦ...»
«Ἐγραψα, ἔσκισα, ἔσκισα, ξανάγραψα καὶ λίγο πρὶν ἀπὸ τὴν πτώση τῆς δικτατορίας, εἶχα φτάσει μιλώντας ἐγὼ ὁ ἴδιος μὲ τὸν ἐαυτὸ μου, τίμια καὶ παστρικά, σὲ αὐτὸ πού λέγεται καὶ εἶναι «παραίτηση»... Καμιὰ νοσταλγία δὲν μὲ ἔφερε στὴν Ἑλλάδα, κανένας ἔρωτας τῆς Ἑλλάδας...» Καὶ γιὰ τὶς ὑπερβολὲς τῶν «κριτικῶν» του, καὶ ἀπὸ παλιά μάλιστα, νὰ, πῶς ἀπαντᾷ ὁ ἴδιος μὲ μιὰ ἐπιστολὴ του στὴν «Ἐπ. Τέχνης» (ἀρ. τευχ. 73 —74 Γεν.—Φλεβ. 1961) «... Λοιπὸν θέλω νὰ σᾶς πῶ, πῶς ἐγὼ δὲν εἶμαι τόσο πολὺ πεπεισμένος γιὰ τὸ ὅτι μὲ τὸ μικρὸ μου ἔργο τὴν ἔχω κιάλας τὴ θέση μου μέσα στὰ ἑλληνικὰ γράμματα. Νομίζω δηλαδὴ πῶς δὲν φτάνουν μερικὰ καλοῦσικα ἢ ἔστω καλὰ διηγήματα γιὰ νὰ τρέχει κανένας ν' ἀνεβαίνει ἀμέσως τὰ κεραμίδια καὶ ν' ἀπαιτεῖ τὴν ἀναγνώριση καὶ τὴν προβολή. «...» Ἀπὸ τὴν ἀριστερὴ κριτικὴ ἐγὼ του-

λάχιστον εἶχα καὶ τὴν προσοχὴ καὶ τὸν ἔπαινο ποῦ μοῦ ἀξίζει—καὶ ἴσως μάλιστα καὶ περισσότερο ἀπὸ ὅσο μοῦ ἀξίζει...» Αὐτὰ ὅλα εἶναι λόγια τοῦ Δ. Χατζῆ.

Ὁ ἄνθρωπος ὁμολογεῖ ὅχι μὲ ἐπίδειξη μετριοφροσύνης, ἀλλὰ μὲ εἰλικρίνεια καὶ αὐτεπίγνωση τῶν δυνατοτήτων του, ὅτι εἶναι μικρὸς ἢ μέτριος. «Ὅτι δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ σηκώσει βάρη «μεγαλικιοῦ» καὶ στὸ ἄκουσμα τῶν κολάκων χαμογελάει σιωπηλὰ. Σὰ νὰ μὴ φτάνει ἢ εὐγένειά του νὰ ξεσπάσει σὲ γιούχα ἀποστροφῆς. Ὁμολογεῖ ὅμως καὶ ἀντιφατικὰ ὅτι δὲν εἶναι πατριδολάτρης, κι οὔτε ἔχει νόστο γιὰ Ἑλλάδα... ὅπως σχεδὸν κάθε Ἑλληνας τῆς ξενητιᾶς! Δὲν πιστεύει λέει στὴν νίκη, ἀλλὰ στὴν προσπάθεια τῆς νίκης (!) Δὲν πιστεύει λέει στὴν εὐτυχία ἀλλὰ στὴν ἐπιβίωση τῆς εὐτυχίας (!) Αὐτὴ τὴν πιστοαπιστία μαζί, δὲν τὴν καταλαβαίνουμε. Πάντως θὰ λέγαμε σὲ Λιάνηδες, Πετραλιάδες καὶ Βουρνάδες ὅτι: οἱ πραγματικὰ μεγάλοι συγγραφεῖς εἶναι χείμαρροι, ποῦ μέσα ἀπὸ τὰ ἐπικά τους ἔργα ἀνασαίνουν καὶ δυναμώνουν οἱ γενιές καὶ τὸ γράψιμό τους εἶναι γλέντι καὶ χαρὰ γι' αὐτοὺς, ὀργανική τους ἀνάγκη καὶ ὅχι δυσκολίες καὶ τσιμπίδες γιὰ τίς λέξεις... χάρη σὲ ὑποχρέωση γιὰ τίς ὑπερβολές καὶ τὴν ἐπιπολαιότητα τῶν ἄλλων. Εἶναι καιρὸς οἱ ἐλαφρότατοι κοντυλοφόροι νὰ μὴ προσπαθοῦν αὐθαίρετα νὰ προσθέσουν βάρη στοὺς ἐλαφροὺς ὤμους τῶν ἀδύνατων...

Νὰ μὴ κακοποιοῦν τὰ ἐπιθετα ποῦ πολὺ πλαταίνουν τίς διαστάσεις (!) Ὁ Λένιν, ὁ Πλεχάνωφ καὶ ὁ Γκόρκυ εἶπαν ὅτι: «Ὁ μεγάλος λογοτέχνης εἶναι μεγάλος μόνο

τόσο, ὅσο εἶναι ὁ ἐκφραστὴς τῶν μεγάλων στιγμῶν στὴν ἱστορική ἀνάπτυξη τῆς κοινωνίας».

ΑΝΟΡΘΟΔΟΞΕΣ ΣΥΝΑΛΛΑΓΕΣ

Ὁ σουλτάνος τοῦ κατεστημένου τῶν γραμμάτων κ. Πετροχάρης, πολὺ ἐπιτήδεια τὸν τελευταῖο καιρὸ εἰσήλασε καὶ στὴ λογοτεχνική Ρουμανία. Ὁ σκοπὸς τοῦ βέβαια ὑπολογιστικὸς γιὰ τὸ ἀτομικὸ τὸ μεταφραστικὸ κι ἐμπορικὸ συμφέρο του. Ἐμεῖς ἀνοίξαμε δρόμους πρὶν ἐνάμιση χρόνο. Μὰ ὁ κ. θνητὸς ἀκαδημαϊκὸς δὲν ἀκολούθησε ἐμᾶς ἀπὸ συγγενικὰ κίνητρα, ἰδεολογικὴ συνάφεια καὶ ἀνιδιοτέλεια. Ἄλιμονο, αὐτὸς μετὰ τὴν προβολὴ του στὸν «Νουμᾶ» πρὶν 55 χρόνια, δὲν εἶχε ποτὲ ἰδεολογία, ἢ ἔκανε τὸν ἀπολιτικὸ κι οὐδέτερο, ἐπὶ τοῦ πονηροῦ, γιὰ ν' ἀνεβεῖ στὴν ἀκαδημία τῶν «τεθνεώτων» ἢ καὶ νὰ ὑπηρετήσῃ τὴν ἀντίδραση ἀπὸ τὴ θέση αὐτὴ ποῦ εἶχε διακηρύξει καὶ ἡ σχωρεμένη φίλη του ἡ Θρύλα, (ἐλαφρὸ τὸ χῶμα της). Τὸν κατέλαβε λοιπὸν γεροντικὴ ἀνία καὶ ματαιοπονία· κι ἀπὸ τὴν κούφια «ἀκαδημαϊκὴ» του ἐπίδειξομανία, ἔβγαλε φτερά καὶ μιὰ μέρα.. τελευταῖο καὶ καταϊδρωμένο τὸ παιδί μὲ βαμμένο χαμόγελο κι ὑποκρισία, μὲ χαριτωμένη κι' εὐέλικτη ἰδιοσυγκρασία πῆγε στὸν Ρουμάνο πρεσβευτὴ. Εὐθὺς δίχως καιρὸ νὰ χάσει, στὸ τουμπελέκι καὶ στὴν κολακεία παρεισέφρυσε μὲ ποικίλα ὠφέλη καὶ προτιμήσεις, χαρίζοντάς τους ἕνα τεῦχος ἀπὸ τὴν κατὰ τὸν γνωστὸ τρόπο κληρονομημένη «Ν. Ἐστία» του (γράφε παλιὰ καὶ ἀρτηριοσκληρωμένη). Ἔτσι μὲ τὸ πονηρὸ πνεῦμα τῆς συνύπαρξης, τοῦ ὠφελιτισμοῦ καὶ τοῦ «πάρε—δῶσε»...

ΠΟΛΙΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΕΝΤΡΙΣΜΑΤΑ

ΑΝ.....

Ο Μπ. Μπρέχτ έλεγε:

«Οι Ιστορικές συνθήκες δημιουργούνται, διατηρούνται και μεταβάλλονται από τους ανθρώπους. Τις καθορίζει αυτό που γίνεται τούτη τη στιγμή». "Αν λοιπόν τον Ιούλη του '74 υπήρχαν λίγοι ήγέτες που να οργανώναν και να καθοδηγούσαν σωστά πατριωτικά και ειρηνικά ένα έθνικολοϊκό κίνημα, θα είχαμε κερδίσει την έθνική μας ανεξαρτησία. Τά πάντα για μιάν απολύτρωση, έξαρτιούνται στην κατάλληλη εύκαιρία, από τους Ικανούς ήγέτες και ο λαός ακολουθεί. "Ομως έμεις περνάμε από πολλά χρόνια πριν, μιάν άξεπέραστη άκόμα κρίση ήγεσίας. Γι' αυτό γυρίσαμε δέκα χρόνια πίσω, κι ελάχιστα προσδευτικά παράθυρα ανοίχτηκαν, μετά τη διάδοση και συναλλαγή τών δεξιών σχημάτων στην έξουσία. "Έτσι ...«καμαρώνουμε» την ύποτέλεια και την ύποταγή στην άμερικάνικη έπιστασία. "Η κρίση ήγεσίας μπορεί να συνεχιστεί και 5 χρόνια άκόμα, γιατί είμαστε «άπό δεκαεφτά χωρά» διασπασμένοι. "Ας όπλιστοϋμε λοιπόν με κουράγιο και ύπομονή και κάθε δύσκολο παρόν, πάντα έγκυμονεί ένα καλύτερο αύριο. Αυτό δείχνουν και τά προσδευτικά ρεύματα τής άξιας και φωτισμένης νεολαίας μας.

Διαλογικά έρωταπαντήματα

— Ποιά γεράκια κινάουν ότι ή Δύση έξασθένησε σχετικά άπό έφοδία στρατιωτικοπολεμικά έναντι τής Ανατολής;

— "Ασα τά γεράκια του πολέμου. Οι Άγγλοαμερικάνοι στρατηγοί. Αυτόι είναι τηράκια τών πολεμοβιομήχανων και μάλιστα βαριοπληρωμένα.

— Και γιατί τό κάνουν;

— Για να δικαιολογήσουν νέον άνταγωνισμό και νέες παραγγελίες έξοπλισμών και καταναλώσιμων έφοδίων άπό τά εργοστάσια τών άφεντικών τους.

...

— Τι γίνεται με τις Έλληνίδες στο στρατό.

— Προετοιμάζουν ψυχολογικά το έδαφος να γίνει άποδεκτό.

— Πώς τό έφεραν τώρα στο προσκήνιο;

— Γιατί κάθε τι που άπορά τις λέξεις στασις και πόλεμος... τους ενδιαφέρει άμεσα για το έμπόριό τους. Πρέπει πάντα να βρίσκουν κόλπα και τρόπους και ανθρώπους να έξοπλίζουν, να άδειάζουν μερικές άποθήκες όπλων κ.λ.π. έφοδίων οι πολεμοκάπηλοι και... άς κουρεύονται τά νιάτα και τά παιδέματα τών Έλληνίδων γυναικών.

...

— Τι γίνεται με τό ύπουργεία παιδείας, προεδρίας, με την άρχηγία του κόμματος τής ΕΡΕ κλπ.;

— Κουκιά με έκινους μαγειρεύει ο κ. Ράλλης.

— Γιατί τόση έμπιστοσύνη στον κ. Ράλλη;

— Οι Ράλληδες άγαπητέ μου έχουν πολλές εύνοιες κι άμοίβονται άκόμα...

— Και ο κ. Καραμανλής;

— Χαίρει στην εύτυχέστερη περίοδο τής ζωής του.

— Του έπβάλουν τον κ. Γιώργο.

— Μπορεί. Δέν ξέρω. Έκείνο που βλέπω είναι ότι ύποχωρεί, παραχωρεί, τον έχει

δέν έχει ο καημενης καιρο και δύναμη ν' απολαμβάνει τις άντίδοτες κι άθώες ρουμάνικες τιμές...

Άλλά, καθώς είπε ένας σοφός, τό συμφέρο και τό έμπόριο δέν έχουν ιδεολογία και πατρίδα.

στενὸ συνεργάτη, ταυτίζεται ἀπόλυτα μαζί του, ὡς καὶ στίς διακοπὲς καὶ στὸ γκόλφ καί, καί, καί. . . .

— Πάλι καλὰ, ἀφοῦ δὲν ζαρώνει τὰ φρύδια μὲ θυμό. . . . τὸ ἀλλότριο παιγνίδι ὑπηρετεῖται ἀφ' ὑψηλοῦ κι ἀπὸ τοὺς δυό.

•••

— Ἄλλωτε τι ἔλεγαν οἱ φανφαρόνοι τῆς πολιτικῆς;

— Κινδυνεύει ἡ πατρίς(!)

— Σήμερα;

— Κινδυνεύει τὸ ἔθνος, τὸ Αἰγαῖον ἢ ὑφαλοκριπὶς.

— Ἀπὸ τοὺς Τούρκους φουκαράδες κι ἐνδεεῖς, πὺ ἀγωνίζονται νὰ λυτρωθοῦν, ἀπὸ τὰ δικά τους ζιζάνια οἱ δυστυχεῖς; Ἀπὸ ποιούς;

— Ὅχι ἂν καταλάγιασε ἡ ἔνταση ψυχροπολεμικῆς ὑφῆς(!) . . . κινδυνεύουμε ἀπὸ τοὺς ἐρυθροὺς δολιοφθορεῖς(!)

— Ἐννοια σου κι ἅμα στὴν Ἑλλάδα πᾶνε σὲ κάλλη οἱ ἐκλογεῖς. . . Τότε. . . τὸ σύνθημα ἐν δράσει.

— Ἐ, τί θὰ γίνεῖ τότε;

— «Ἦ πόλεμος ἢ Καραμανλῆς»(!)

•••

— Γιατὶ μοιρολογοῦσαν ἐξηνταπέντε χιλιάδες γονεῖς παλληκαριῶν τῆς πατρίδας;

— Γιατὶ τὸ μέλλον τῶν παιδιῶν τους.

— Καὶ γιατί δὲν καταργοῦνε τὸ ξεπερασμένο σύστημα τῶν εἰσαγωγικῶν ἐξετάσεων;

— Γιατὶ νὰ μὴ συσπειρώνονται ὅλοι οἱ δυναμικοὶ νέοι καὶ νέες στὰ πανεπιστήμια καὶ. . . σοσιαλίζουν. . . Τὶ θέλεις νὰ στέκόμαστε ἐμεῖς οἱ τοιφλικοῦχοι τῆς ἐξουσίας σ' ἀναμμένα κάρβουνα;

— Μὰ τόσες χιλιάδες τί θὰ γίνουν;

— Χρειαζόμαστε καὶ χωρ)κες καὶ παπάδες, καὶ τεχνίτες καὶ μετανάστες. . . .

— Καὶ πόσοι θὰ 'ναι αὐτοὶ;

— Ἐ ὅσοι ὅσοι, κι οἱ ἄλλοι ἄς πᾶνε στὰ ξένα πανεπιστήμια. Δὲ μᾶς νοιάζει τὸ σὺνάλαγμα, ἀρκεῖ νὰ ξαλαφρώσουμε ἀπὸ τὴν ἐδῶ παρουσία τους.

— Χαῖρε ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμιση(!) Σὲ φτύνω μὴ πάρεις ἀπὸ μάτι . . . ἄμην.

•••

— Γιατὶ ἀπὸ τὸν Αὐγούστο τοῦ '74 καὶ δῶθε, δὲν αὐτοκτονεῖ κανένας φοιτητῆς; Μυστήριο(!)

— Δηλαδή θέλεις νὰ πεῖς ὅτι μὲ τὴν τρισόβλια ἐφταετία αὐτοκτονοῦσαν ἄθρῶα;

— Μάλιστα. Γιατί;

— Μὰ φίλε μου αὐτοκτονοῦσαν χάρη στὴν «εὐημερία, στὴν τάξη καὶ τὴν ἀσφάλεια» πὺ εἶχε ὁ λαός μας τότε· καὶ προπάντων χάρη στὸν ὑπερβάλλοντα ζῆλο τῶν δικτατόρων καὶ τῶν ἐκτελεστικῶν ὀργάνων τους, τῶν δήμιων βασανιστῶν. Ἀπὸ τὸ μεθύσι τοῦ ἐνθουσιασμοῦ τους οἱ νέοι εὑρίσκαν μάλιστα καὶ τρόπους καὶ μὸδες αὐτοκτονίας: Ἄλλοι στίς φυλακές· ἄλλοι στὸ στρατὸ, ἄλλοι στίς θάλασσες, ἄλλοι στοὺς δρόμους ἀπὸ. . . «τροχαῖα», ἄλλοι στὰ σπίτια τους κρεμασμένοι, ἄλλοι μὲ ἐκπαραθυρώσεις κ.ο.κ.(!)

— Τὶ μακάρια ἐποχὴ(!). Καὶ τώρα ἔχουν δύο χρόνια καὶ κανένας δὲν φιλοτιμεῖται ν' αὐτοκτονήσει. Τὶ ἀχαριστία(!)

•••

— Γιατὶ δὲν πῆρε μέρος στὸ γιορτασμὸ τῆς Ἑθνικῆς Ἀντίστασης ἢ Νέας Δημοκρατίας;

— Πῶς νὰ πάρει ἀφοῦ τότε δὲν ἦταν μὲ τὴν Ἀντίσταση. . .

•••

Ἄ Ο Κίσιγκερ:

— Πῶς ζεῖτε ἐσεῖς οἱ Ἕλληνες μὲ τοὺς Τούρκους;

— Εἰρηνικά καὶ φιλικά. Δὲν ἔχουμε τίποτα νὰ χωρίσουμε.

— Ἐ τότε. . . νὰ σᾶς ἀνοίξω ἐγὼ διαφορὲς. Γιατὶ πρέπει ν' ἀνάβουν καὶ λίγο οἱ διχόνοιες, τὰ μίση καὶ τὰ αἷματα. Ἀλλιῶς, ἀπνεκρώνεστε(!) Σᾶς θέλω «σύμμαχους»

ἀνήσυχους και πολεμόχαρους... γιά τὰ σά ἐμά συμφέροντα...

— Καί πού και πώς θά μάς ἀνακατέψετε τὰ γαλήνια λιμάνια τῆς φιλίας μας μετά τὸν Ἀτίλα στήν Κύπρο;

— Ὡ μάι Γκρέκ. μάι Τούρκ. σὸ Αἰγαίό τζάνουμ' ἔτσι γιά ντόρους και μπούγια και μπόλικά μπακτσίσια...

Ὁ Τούρκος στρατοκράτης.

— Μασαλά και ἀφερίμ Κίσιγκερ μουραφετλή, γκέλ μπουρντά, μέ νισάν τὴν ὀφαλοκρηπίδα. Νιτέφ ούλοσούν ἀγκάπες ΝΑΤΟ, και ντάε μουσσανέ και ντούπες δι κουζούμ...

— Τι μάς ἔδωσε ὡς τώρα τὸ ΝΑΤΟ.

— Μάς χάρισε μιὰ ἐφτάχρονη δικτατορία, μέ τοὺς πῶ γελοίους δικτάτορες τοῦ κόσμου(!) Μάς πήρε τὴ μισή τὴν Κύπρο και τὴν ἔδωσε στοὺς Τούρκους, γιά νὰ μικρύνουμε ἀκόμα - λέει - ἐμεῖς. Δέ συμφέρει νὰ ἴμαστε αὐτοὶ πού εἴμαστε. Μικρὸ τὸ ἔχει πού μάς ἐξασφαλίζει και τὸ πσαλίκι μας πάνω στις ὑπόγειες ὀπλοθηκὲς τῶν θάσεών του σὸ ἔδαφος μας πού ἀν κάνουν και πάρουν φωτιά.. θά ξεπουπουλιαστοῦνε σὸν πουλάκια σὸν ἀγέρα; Ἄλλὰ και τὴν ἄλλη εὐεργεσία, πού ἀνοιξε και στηρίζει τουρκικὲς ἀξιώσεις σὸ Αἰγαίό.

— Ἀλήθεια τι λάκκο ἔχει ἡ φόβα μέ τὸ Αἰγαίό και τις ὀφαλοκρηπίδες;

— Τι ἄλλο ἀπὸ τὸ χρυσόμαλλο τ(δ)έρας, τι ἄλλο ἀπὸ τὸ λάκκο τῶν πετρελαίων;

— Ἐχεις δίκιο. Ἄλλὰ, πότε μοῦ τὰ λές ὀστεία και πότε σοβαρά. Ὅπως ἐγὼ καταλαβαίνω ὅτι οἱ ἔξαλλοι κι ὀσῦδοτοι κερδοσκόποι δέν ἔχουν φρένο σὸ κινήγι τοῦ πλούτου.

— Δέ μέ νιάζει. Βλέπεις και ἡ Δυτικὴ Γερμανία ἀκόμα, φίλατὴ μας, τάχθηκε ὑπὲρ τῆς μεταβολῆς τῆς καταστάσεως και τῶν ὀρίων τοῦ Στάτους Κῆδ σὸ Αἰγαίό. Νὰ ἀνατραπεῖ δηλαδή ἡ Συνθήκη τοῦ Ἰουλίου 1923 τῆς Λωζάνης και οἱ ἄλλες συνθήκες μετά τὸ 1945;

— Δηλαδή, ὁ Σμίτ εἶναι κράχτης τῶν δολιοτήτων και μηχανορραφιῶν τοῦ Κίσιγκερ;

— Ἄμ ξέρω κι ἐγὼ; Μπορεῖ.

— Ἐ τότε τι θ' ἀκούσεις ἀπὸ κράχτες,

— Ὁ,π ἀκούς κι ἀπ' τὰ κοράκια κρὰ και... κρὰ...

— Γιατί τὸ κρήμα πέφτει γιά τὴν ἀγορὰ τῶν ποδοσφαιριστῶν;

— Ἄμ τι θές νὰ τοὺς παίρνουν ὀμσθεῖ και γιά τὸ θεσθεῖναι, ὀπως οἱ θεοκάπηλοι προσυλιτίζουν τοὺς ἀφελεῖς κι ἀδύναμους νέους και τοὺς κλείνουν σὸ μοναστήρια; Καλύτερα νὰ παίξουν φουτ - μπῶλ και προπῶ, παρὰ νὰ γίνονται ἀρνησίζωοι τῶν ἐπίγειων ἀγαθῶν γιά τὸ... δεηθεῖναι».

— Γιατί ἔγραφε ὁ γερουσιαστής Μανταῖηλ ὅτι: «οἱ πρῶδοροι Τζόνσον, Νίξον, Φόρντ ὀποστήριξαν και μέ κάθε τρόπο φρόντισαν νὰ νομιμοποιήσουν τὴ στρατιωτικὴ χούντα στήν Ἑλλάδα»;

— Γιατί ἦταν βασιλοκουντικοί.

— Ὁχι. Εἶσαι μπουμπούνας.

— Τὸ θρῆκα. Γιατί τὰ μεγάλα κουντοκενέφια μοσθοδοτοῦνταν ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ.

— Τίποτα. Ρέ ποιὸς βασιλιάς; Ὁ ἀνακτας ἔκανε ἀντίσταση.....

— Τι ἀντίσταση, ὅταν εἶπε ἀπὸ τὸ σταθμὸ τῆς Λάρισας ἀκολουθεῖστε με ὀλοι, πλὴν τῶν κομμουνιστῶν «μασμάτων» σ' ἐκεῖνο τὸ ἀνεκδιήγητο κίνημα τῶν ἀκινήτων;

— Μάλιστα κι ἔκανε διάνα, γιατί ὀλοι πλὴν αὐτῶν, εἶναι ἐπαναστάτες.

— Μμ, ἀφερίμ ἐπαναστάτες τοῦ πούπουλου και τῆς πατάτας(!)

— Ρέ τι ξεφεύγεις ἀπὸ τὸ κύριο ἐρώτημα;

— Ὁχι δέν κουνίεμαι γιατί ξέρω ὅτι ὁ Φόρντ, ὁ Νίξον ὁ Ἄγκνιου και Σία εἶναι

ἔλληνολάτρες και ἀρχιπροστάτες μας, και ὀλα αὐτὰ εἶναι οὐκοφαντίες(!)...

— Μπράβο αὐτὸ εἶναι(!)

Εἰκόνες ἀπὸ τὴν Ἑγγλία

Εἶναι γνωστὸ τὸ περιβόητο φλέγμα τῶν Ἑγγλων, δηλαδή, ἡ ἀδιαφορία καὶ ἡ ψυχρότητα ποὺ κρατοῦν ἀπέναντι στοῦ συνάνθρωπο. Στὴ νότια γριά ἀλβιόνα ποὺ γυρίσαμε λίγες μέρες, αὐτὸ τὸ φαινόμενο τὸ συναντήσαμε σὲ πολιτεῖες καὶ χωριά. Ἡ ὕπαιθρος χώρα, εἶναι ἰδιοκτησία τῶν προνομιούχων τοῦ κατεστημένου, προπάντων ἀπόμαχων ἀξιωματούχων, ποὺ ἀφοῦ μάτωσαν κάπου μὲ τὴ μπότα καὶ τὸ βούρδουλα, ἢ μὲ τὸ μυδράλιο καὶ τὸ κεντρί τῆς διπλωματικῆς πανουργίας τοὺς σκλάβους τῶν ἀποικιῶν, ἢ «ἀναντάν—μπαμπαντάν» διαδοχῆ τῆς πλουσιοπάροχης μαχαραγιαδοσύνης τῶν γηρατειῶν, παρέχεται δικαιοματικά, ἀπὸ τὴ λорδομυλорδικη ἐξουσιαστικὴ νομοθεσία. Κατὰ τὰ ἄλλα; ... φλεγματικὴ ὑπεροψία. Πλούσιοι καὶ φτωχοί. Ἀφέντες καὶ κολληγάδες. Κόκκινη τρίχα καὶ μάτι γαλανὸ ἀτομικίζει παντοῦ. Ζωὴ κλειστὴ καὶ περιορισμένη. Στενὸ καὶ σπάνιο στὰ σπίτια τους τὸ φιλικὸ ἀλισβερίσι. Αὐτοπειθαρχίες καὶ οὐρές. Πληθωρισμὸς καὶ ἀκρίβεια σ' ὅλα τὰ εἶδη, μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα. Μπύρα καὶ σάντουιτς τὴν ἡμέρα, δουλειὰ μὲ συνεχῆς ὠράριο. Φαγάκι συνήθως βραδυνὸ. Γαντοφορεμένη εὐγένεια, καὶ κάθε λίγο, «σιόρι καὶ ἀμ σιόρι». Ἀπὸ γιορτὲς ἐλάχιστες κοινωνικὲς χαρὲς. Συγκοινωνία μέτρια. Μικροθεάματα, προπάντων τηλεοπτικὰ ὅμως γι' αὐτοὺς, πολὺ καλὰ. «Πικ—νικ» κοντὰ στὰ πράσινα ποταμάκια, σὲ φλαμουριές, ἱτιές κι ἀγριοκαστανιές περίπατο —βαρκάδες πιότερο τίς Κυριακές, καὶ στὴν πόλη ὁ χασικλῆς, ἀνάσκελα στοῦ

πεζοδρόμιο, ἀλιθωρίζει σὲ περαστικούς ποὺ δὲν τοῦ δίνουν σημασία. Ἀρχαῖα καὶ νέα μνημεῖα πάμπολλα καὶ πρόσωπα μὲ φήμη· ὅλα μὲ διάφορες μορφές στὴν προσφορά τοῦ κέρδους. Τρανοπάλατοι καὶ τάφοι—Χρυσάφενιοι νεκροβασιλιάδες, ἀρχιπαπάδες, μουσειακὰ ἐπιτελεῖα. Μεγάλα μουσεῖα καὶ πινακοθῆκες μὲ ὅλα τὰ ἀμύθητης ἀξίας κλεμένα κι' ἀρπαγμένα ἀπο-

Μουσικὰνα ἀρχαίας αἰγυπτιακῆς μόδας
καὶ τέχνης
(Ἀπὸ τὸ Βρετταν. μουσεῖο τοῦ Λονδίνου)

θησαυρίσματα τῶν ἐποχῶν καὶ τῶν τεχνῶν τοῦ κόσμου· τὰ πιότερα στοῦ πολυδαίδαλο Λονδίνο, ταξιθετημένα κι ἐκτεθειμένα πανέξυπνα στὴν ἐκμετάλλευση. Ἄνοιξη καὶ καλοκαίρι ἐφέτος, ἀναβροχιά μακρόχρονη, σκασμένη ἢ γῆς καὶ βρώμικος ὁ Τάμεσης καὶ ἄλλα ποταμάκια. Στίβες σκουπίδια στοὺς δρόμους τοῦ Λονδίνου καὶ δραστὸ

τὸ καυσαέριο μπάφιαζε τὸν αἰθέρα. Οἱ ἐργάτες ὀργανωμένοι στὰ συνδικάτα τους, ἔχουν τὴν ἰσχυρὴ τους δύναμη, μὰ δὲν τὴ χρησιμοποιοῦν γιὰ γενικότερα ὠφέλη. Ὁ Μακμίλλαν δὴλωσε ὅτι ἀνησυχεῖ πολὺ γιὰ τὸν οἰκονομικὸ τους κατήφορο καὶ τὸ μέλλον, καὶ ζήτησε κυβέρνηση ἐθνικοενωτικὴ. Οἱ ἐργατοπατέρες συμπαρακάθονται μὲ τοὺς ἐργοδότες καὶ τοὺς κυβερνητικούς, καὶ σὰν καλοὶ Ἑγγλέζοι... γιὰ τὸ καλὸ τῆς Ἀγγλίας... τὰ ψήνουν καὶ συμβιβάζονται. Ἔτσι, οἱ ἐξελιξείς βαδίζουν μὲ βήματα χελώνας. Στὴν ἐνδοχώρα τους, φέουδα, συνταξιοῦχοι, καθολικιστικὰ κηρύγματα καὶ διβλικὴ γαλήνη, νηνεμία. Ὅλοι οἱ Βρεττανοὶ πολῖτες, κάτι παίρνουν ἀπὸ τὸ δημόσιο κουρβανᾶ, ἀλλὰ πληρώνουνε στὸ κράτος ὅλοι τους βαριές φορολογίες. Ὅλα τὰ παραπάνω, μπορεῖ νὰ εἶναι μιὰ ὄψη πραγμάτων, κι ἀπὸ τὸ πρίσμα ἐνός Ἑλληνα ἀπλοῦ ἐπισκέπτη. Ἡ Ἀγγλία βέβαια δὲν κλείνεται σ' ἓνα μικρὸ σημείωμα. Εἶναι ἓνας κόσμος ὀλάκερος, μιὰ ἱστορία, ἡ πιὸ παλιὰ, μιὰ συνοφρυωμένη δύναμη, μιὰ γριά ἀποικιομάνα, πού ἀπὸ πολλὰ χρόνια πρὶν, οἱ ἀποικοὶ τῆς, τῆς ἔχουν σημάνει τὴν καμπάνα... ἀφοῦ ὁ καιρὸς εἶναι τροχὸς καὶ οἱ λαοὶ βουβά ποτάμια, πού πᾶνε κατὰ μπρὸς!...

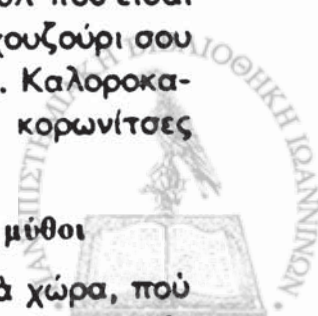
Σουηδία - Η.Π.Α. καὶ Νόμπελ

Ἀπὸ χρόνια λέγαμε μὲ σιγουριά πὼς τὴ Σουηδία τὴν ἐλέγχει, ὁ καπιταλισμὸς κατὰ βάση καὶ μετέχει στὶς κερδοφόρες ἐπιχειρήσεις τῆς ἀπὸ 45 ἕως 70%. Δανείστηκαν σοσιαλιστικὲς μέθοδοι παραχωρήσεων στὸ ἐργατικὸ δυναμικὸ τους, γιὰ νὰ τὸ ἀπομυζοῦν εὐκολότερα

καὶ χωρὶς νὰ φαίνεται... Φέτος πού ἀνέβηκε τὸ δεξιὸ κόμμα στὴν ἐξουσία, οἱ μεγαλοσχήμενες Ἀμερικάνοι ἀπογυμνώθηκαν μὲ τὰ βραβεῖα τοῦ ἀείμνηστου Νόμπελ, πού θὰ τρίζουν τὰ κόκκαλά του! Τὰ θέλησαν ὅλα γιὰ τὸν ἑαυτὸ τους μὲ τὴ μέθοδο τοῦ Καραγκιόζη «ἓνα μου, ἓνα μου, ἓνα μου». Καὶ γιὰτί ὄχι; Θεοὶ τους δὲν εἶναι ὁ μαμωνᾶς κι ὁ πόλεμος; Ἀπὸ τὸν καιρὸ τοῦ Χάμερσκελντ ἀλλὰ κι ἀφότου ἰδρύθηκε ἡ Σουηδικὴ Ἀκαδημία, δὲν τὴν ἔχουνε τσιφλίκι τους; Μόνο πού φέτος δὲν ἔδωσαν τὸ νόμπελ εἰρήνης στὸν κ. Κίσιγκερ γιὰ τὰ φιλειρηνικὰ του κατορθώματα στὴ Χιλή, στὴν Ἀγκόλα, στὸ Λίβανο, στὴν Ταῦλάνδη καὶ ἀλλοῦ (!)... Πού εἶσαι καημένη Σάρτρ! Νὰ τοὺς ἐξεφτελίσεις. Τὸ λογοτεχνίας βέβαια, δὲν τὸ καταδέχονταν ὁ κ. Σαοῦλ Μπέλλου. Ἐλεγε μάλιστα ὅτι «Δὲν κάνει καλὸ τὸ νόμπελ σὲ μᾶς τοὺς Ἀμερικανούς». Ἀλλὰ μόλις ἄκουσε τὴν εἴδηση= βόμπα-φιά λόγου του καὶ τὶς χιλιάδες κορῶνες... ὁ μωσαϊκῆς καταγωγῆς μπαρμπα—Σάμης ξέχασε ἀμέσως τὶς λοβιτοῦρες του καὶ τὰ κούφια λόγια, κι ἔβαλε τὴν Ἑλληνίδα κυρά του νὰ ἐκφράσει τὴ μεγάλη κι ἀκράτητη χαρὰ, μὴ βασκαθεῖ (!) Ἀλλὰ καὶ τί θέλατε; Νὰ δινανε τὰ λεφτὰ τους χάρισμα βόλια σὲ ἀντίπαλους, γιὰ νὰ τοὺς πολεμᾶνε (;) Ἀλλίμονο (!) Πάρτα μπάρμπα—Σάουλ πού εἶσαι δικὸς μας καὶ κάνε τὸ χουζούρι σου γιαβρούμ καὶ μάϊ μπόϊ. Καλοροκανισμένες νὰ ναι οἱ κορωνίτσες σου (!)

Οἱ λύκοι καὶ οἱ μῦθοι

Ἡ κατάσταση σὲ μιὰ χώρα, πού ὅλες οἱ παρανομίες γίνονται κά-

τω από την κάλυψη τῶν νόμων, ἡ ζωὴ παραμένει ἀνεξέλιχτη μὲ τὴ γνωστὴ μέθοδο τοῦ ράβε ξήλωνε» καὶ «κόψε—ράψε— δουλειὰ νὰ μὴ σοῦλείπει», καὶ νὰ θρискόμαστε ὑποανάπτυχτοι στὰ ἴδια τέλματα καὶ κόλπα ὅπως συμφέρει τὴν παράταξη τῆς ἐξουσίας καὶ τοὺς «προστάτες» τῆς. Ἔτσι, σὲ βάθος καὶ ἔκταση, δὲν γίνεται καμιὰ οὐσιαστικὴ ἀλλαγὴ. Οἱ ἴδιες ἀδράνειες καὶ κοροϊδίες. Γίνεται ἀπλὴ μεθοδικὴ συντήρηση καὶ τὰ μεγάλα ζωτικὰ προβλήματα παραμένουν ἄλυτα. Ὅσοι ψηφίζουν τὰ ἴδια πρόσωπα καὶ πράματα στὸν 20ο αἰώνα, μιὰ ζωὴ, αὐτοὶ εἶναι τὸ λιγότερο ἀφελεῖς ποὺ πέφτουν σὲ πλάνες καὶ παγίδες λύκων... Ὁ Θεμιστοκλῆς ἔλεγε: «Εἶναι ἀδύνατο ν' ἀλλάξει ὁ ἔμφυτος χαρακτήρας τοῦ λύκου, τῆς ἀλεπούς καὶ τοῦ λιονταριοῦ». Τὸ κατεστημένο καλλιιεργεῖ ἓνα μεγάλο μέρος ψηφοφόρων ποὺ τοῦ χρειάζεται κάθε φορὰ γιὰ ν' ἀρπάξει νομοτυπικὰ τὴν ἐξουσία, σὰν ὁ λύκος τὸ θῆραμά του, σὰν «νεφέλες πρωϊνές, καὶ δροσιές ἑωθινές καὶ ἄχυρα ἐκφυσώμενα ἐκ τοῦ ἀλωνίου» ὅπως ἔλεγε ὁ Ὀσηέ. Ἀλλὰ, παράλληλα, μᾶς θυμίζουν (ὄχι βέβαια σὰν τὴν πλάνη τοῦ παιδιοῦ ποὺ ἀγαπᾷ καὶ τὴ μαργαρίτα του μαδᾷ) τὸ ἀνεκδιήγητο «ἢ τὰ τάνκς ἢ τὸν φρυδᾷ» ἀλλὰ καὶ τὸν μῦθο τῆς Κοκκινოსκου φίτσας: «Λύκε λύκε, εἶσ' ἐδῶ;» Καὶ ὁ λύκος ξεπλάνεψε τὴν ἀφέλεια τορνεύοντας τὴ γλώσσα του στὴ μυρμηγκότρυπα, λεπτύνοντας λίγο τὴ φωνὴ του στὰ γνωστὰ θεατρικὰ νίστικα τερτίπια. Οἱ δημαγωγοὶ καὶ οἱ ἀριστοκράτες πολιτικάντηδες οἱ ἀφοσιωμένοι ἀποκλειστικὰ στὸ ἀτομικὸ συμφέρο καὶ τὴν εὐζωΐα τους, ὅταν ἔχουν τὴν καψίδα γιὰ

ψηφο. θυμοῦνται τὸ λαὸ καὶ τὴν πατρίδα... κι ἅμα βγάζουν τὴν ἀγκίδα, τὴν προκίδα... ποῦ σὲ ξέρω ποῦ σὲ εἶδα;...

«Γλαῦκα» καὶ γάτοι

Ποιοὶ κομίζουν γλαῦκα, ὅτι τάχα χωρίζουν σοβαρὲς διαφορὲς καὶ προπάντων στὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τοὺς Φόρντ καὶ Κάρτερ; Πότε ἀλλίμονο ὑπῆρξε στὸ παρελθὸν τέτοια ἀπόδειξη στὸν ἰδεολογικὸ προσανατολισμὸ τῶν δύο φεουδοκαπιταλιστικῶν ἀμερικανικῶν κομμάτων; Νὰ τί γράφει στίς 19—10—76 στὰ «Νέα» ὁ ἑτεροθαλῆς ἀδελφὸς τῆς Τζᾶκου δημοσιογράφος καὶ λογοτέχνης Γκόρε Βιντάλ:

«Ἡ εἰρωνεῖα εἶναι ὅτι καὶ τὸν ὑποψήφιο τοῦ Ρεπουμπλικανικοῦ Κόμματος, τὸν Φόρντ, τὸν ὑποστηρίζουν χρηματοδοτώντας τον οἱ ἴδιες Τράπεζες καὶ ἀεροπορικὲς ἐταιρίες, ποὺ βοηθοῦνε τὸν Κάρτερ. Ἔτσι, οἱ Ἀμερικανοὶ κεφαλιοῦχοι μ' αὐτὸ τὸν τρόπο δὲν ἐπιτρέπουν νὰ ἐμφανιστοῦν στὸ πολιτικὸ προσκῆνιο τῆς χώρας νέα πολιτικὰ κόμματα ἢ πολιτικοί.

» Μ' ἄλλα λόγια, οἱ πολυεθνικὲς ἐταιρίες παίζουν σὲ δύο ταμπλῶ».

Τότε γιὰ νὰ δικαιολογοῦνται τέτιες αὐταπάτες, ὅταν καὶ στὸ παρελθὸν, οἱ «δημοκράτες» πρόεδροὶ ἀναβᾶν τοὺς περισσότερους πολέμους καὶ οἱ ρεμπουμπλικάνοι τοὺς ἔσθηναν;... Ξυνὰ τυριὰ καὶ οἱ δυὸ σὲ σκύλινα τομάρια, ὅπως θὰ 'λεγε παραλλαγὴ τῆς λαϊκῆς μας παροιμίας. Ἡ ἔμπα στοὺς ἀράπηδες καὶ διάλεξε τὸν ἄσπρο. Τὸ μεταξὺ δύο κακῶν... σὲ τούτῃ τὴν περίπτωσι, ἡ νεώτερη ταχτικὴ καὶ συμπεριφορὰ τους δὲν μᾶς ἀποδείχνει οὐσιαστικὴ διαφορὰ.

Ἄσπρος γάτος, μαῖρος γάτος...

Τελώνια και γαλόνια

Οἱ Ἀμερικανοὶ ἰθύνοντες, στήν ἀποικία καὶ φέουδὸ τους τῆ Βενεζουέλα καὶ μὲ τὰ πονηρὰ σχέδια τῆς ΣΙΑ πού εἶχε ἀναγγεῖλει ὁ κ. Κόλμπυ στό πρόγραμμα νά διασπᾶν τὴν ἐνότητα τῶν κοινωνικῶν ὁμάδων καὶ τῶν προδευτικῶν κινήματων, νά δημιουργοῦν ἀκόμα καὶ ἀριστεριστικές ὀργανώσεις, φτάνουν σὲ σημεῖο νά ἐπηρεάζουν καὶ νά κάνουν τομές καὶ στὰ κοινωνικά ἤθη πού ἔχουν καὶ βαθιές ρίζες στήν παράδοση. Π. χ. διάλυσαν σχεδὸν ἐκεῖ τὸ θεσμό τῆς οἰκογένειας, τοῦ γάμου καὶ πρυτανεύει τὸ ἐλεύθερο καὶ ἀσύδοτο σέξ ... μὲ σκοπὸ τὴν εὐκολὴ λεία τῆς διαφθορᾶς, τὴν ἀνομοιογένεια, τὴ σύγχυση, τὴν ὑπεταγὴ καὶ τὸ γεννιτσαρισμὸ. Θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου κυρά χωροφυλακίνα τοῦ «ἐλεύθερου κόσμου» μὲ τὰ σοφιστικά σου δαιμόνια, πού ὄσα κι ἂν σπέρνεις σήμερα τελώνια... ἔρχεται καιρὸς καὶ σοῦ ξυλώνονται τὰ γαλόνια (!)

Γκαγκστερισμοὶ

Στὴ Δυτικὴ Γερμανία ὁ γκαγκστερισμὸς καὶ οἱ κλεψιῆς δίνουν καὶ παίρνουν. Ἐγκλήματα λογιῆς—λογιῆς. Γίνονται κατ' ἀντανάκλαση τοῦ γενικοῦ πατερναλισμοῦ τῶν ΗΠΑ.

Δεχτήκαμε τελευταῖα, μὲ βαθύτατη λύπη συγκλονιστικὲς ἀφηγήσεις συμπατριωτῶν μας μεταναστῶν. Τὰ θλιβερά καὶ περίπλοκα δραματικά στοιχεῖα, εἶναι μόνο γιὰ κιν)γραφικὲς ταινίες. Οἱ γερμανικὰ νόμοι γιὰ τοὺς ὑπηκόους τους εἶναι ὄχι ἀπλῶς ἐλαστικοί, ἀλλὰ καὶ προνομιοῦχοι. Δηλαδή, μπορεῖ νά σὲ ληστέψουν μέρα ἢ νύχτα,

στό δρόμο, κι ἂν διαμαρτυρηθεῖς στήν ἀστυνομία... δικάζεσαι γιὰτὶ ἔθιξες Γερμανὸ πολίτη. Μποροῦν νά ξεσηκώσουν τὶς οικονομίες τοῦ σκληροῦ μόχθου τοῦ μετανάστη ἀπὸ μιὰ τράπεζα, καὶ νά μὴ βρεθεῖ ὁ κλέφτης καὶ τὸ δίκιο. Δηλαδή «ἐκεῖ πού μᾶς χρωστᾶνε... μᾶς ζητᾶνε καὶ τὸ βόδι» (!) Χαῖρε χώρα τῶν Ἀρίων ἀμελοῦσα τοῖς κρίμασι (!) Χαῖρε χώρα κλεπτομυζοῦσα τοῖς ξένοις χρήμασι (!) Φεῦ τώρα ἡ χριστιανοδημοκρατία σου, δὲν εὐκαιρεῖ νά βάλει τάξη καὶ τοὺς λωποδύτες νά πατάξει, γιὰτὶ παλεύει νά δημιουργήσῃ «ἀποστασίες» ἀπὸ τοὺς «ἄλλους» τὴν κυβέρνησιν ν' ἀδράξει.

Ἡ Διεθνὴς τρομοκρατία

Ὁ ὑπουργὸς ἔξωτ. τῆς Λιβύης κ. Ζαῖντ Ντουρμπά κατάγγειλε πρόσφατα τὴν διεθνή τρομοκρατία πού ἀσκεῖται ἀπὸ τοὺς Ἀμερικανούς «διεθνεῖς χωρ)κες» καὶ πειρατὲς τοῦ ξένου πλοῦτου, μὲ τὰ παρακάτω παραδείγματα:

«Τὸ νά σταθμεύουν ἀμερικανικὲς δυνάμεις στό ἐξωτερικὸ, εἶναι τρομοκρατία. Τὸ νά μονοπωλοῦν τὸν πλοῦτο τῶν ἄλλων χωρῶν εἶναι τρομοκρατία. Τὸ νά ἐλέγχουν τὶς ἐξόδους τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν ὠκεανῶν, εἶναι τρομοκρατία. Τὸ νά προμηθεύουν ξεπερασμένα καθεστῶτα μὲ σύγχρονα ὄπλα, γιὰ νά καταπιέζουν τοὺς λαοὺς εἶναι τρομοκρατία. Τὸ νά χρησιμοποιοῦν τὸ στάρι καὶ τὸ χρυσάφι ὡς πολεμικὰ ὄπλα, ὅταν ὁ κόσμος λιμοκτονεῖ, εἶναι τρομοκρατία», τόνισε ὁ ὑπουργὸς Ἐξωτερικῶν τῆς Λιβύης.

«Δὲν καταλάβαμε τὸ Βιετνάμ, οὔτε πήγαμε νά πολεμήσουμε στήν Κορέα. Δὲν πολεμήσαμε στήν

Καμπότζη. Δέν σχεδιάσαμε πραξικόπημα στὴ Χιλή», συνέχισε ὁ Ντουρμπά, ἀλλὰ ἡ Λιθὺ ὑποστηρίζει τὰ ἀπελευθερωτικὰ κινήματα σ' ὄλο τὸν κόσμο».

Δάκρυα, ὕμνοι καὶ παραφωνίες

Τὸν Μάο τὸν εἶχαν πεθάνει κατὰ καιροὺς 188 φορές οἱ δυτικοὶ καλοθελητές, μὲ τὴ χονδροκομμένη προπαγάνδα τους. Μὰ ἐκεῖνος κάθε τόσο κι ἀνασταίνονταν καὶ γίνονταν καρφί στὰ μάτια τους. Τοῦ ἔρθε ὁμως ἡ καλὴ τῆς φύσης ὦρα καὶ στίς 12—9—76 πέθανε στ' ἀλήθεια. Τὸν ἔκλαψαν ὄλοι οἱ Κινέζοι σὰν μέγα λαοσωτήρα καὶ πατέρα τους. Μὲ δάκρυα βρυσιμιὰ σὰν τὰ μικρὰ παιδιὰ, σιωπηλοὶ καὶ περίλυποι στρατιῆς καταφιλοῦσαν τὸ σκῆνωμά του. Ἡ διεθνῆς κοινὴ γνώμη συγκινήθηκε. Τὰ ἀνώνυμα πλήθη τῶν λαῶν τίμησαν τὴ μνήμη του. Ὁ Νίξον δήλωσε ὅτι: «ἡ ἀνθρωπότητα ἔχασε ἕναν πολὺ μεγάλο ἄνδρα». Ὁ Φόρντ τὸν ἀποκάλεσε «Τιτάνα»... Κι ἀπ' τὴ Φορμόζα ἀκούστηκε ἀπὸ τὸν ἐγκάθετο σταθμὸ τους... ἡ παραφωνία: «Κυρίες καὶ κύριοι, ἔχουμε εὐχάριστα νέα γιὰ σᾶς. Ὁ ληστής Μάο ἀπέθανε!»

Ἄν λοιπὸν οἱ Κινέζοι ἔκλαψαν ὄλοι... μὲ τὰ παράσιτα τῆς Φορμόζας ἄς γελάσουμε κι οἱ κότες (!)

Ξενοδουλεῖες καὶ ἀγοραπωλησίες

Ἡ περιπέτεια τῆς ἀμερικανοδουλείας στὴ χώρα μας, εἶναι πιὰ γνωστὸ ὅτι κατοχυρώθηκε μὲ νόμο καὶ ὑπογραφές ἀπὸ ἀνάξιους καὶ ἀνθέλληνες πολιτικούς τῆς ἀνωμαλίας. Ἀλλὰ τὸ ὅτι οἱ ἀφέντες Ἀμερικάνοι θὰ εἶχαν τὴ θρασύτητα νὰ δηλώνουν ἀποκάλυπτα σὰν τὸν Ἄτσεσον ὅτι «ἀγοράσαμε τὴν

χώρα σας δὲν τὴν κλέψαμε! ... Προσφέρθηκε γιὰ πούλημα ἀπὸ Ἑλληνες» (γράφει ξενόδουλους—γραικύλους) καὶ ἔπρεπε νὰ μᾶς προσκυνᾶτε» αὐτὸ πιὰ εἶναι ἰταμὴ πρόκληση. (Γ. Τσιγάντες «Βῆμα» 9—6—76). Ὁ κ. Ἄτσεσον θὰ ἔπρεπε νὰ ξέρει ὅτι Ἑλλάδα δὲν εἶναι κάποιοι Τσαλδαροσοφούληδες πεθαμένα γεροντάκια τῆς ξενοκίνητης πολιτικῆς ζωῆς τοῦ τόπου, ἀλλὰ, οἱ Ἕλληνες τοῦ Μαρθῶνα καὶ τῶν Θερμοπυλῶν τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῆς Πίνδου, τοῦ Ζαλόγγου, τοῦ Ἀρκαδιοῦ καὶ τοῦ Πολυτεχνείου!.. Στὴν ἴδια ἔφημερίδα ὁ κ. Τσιγάντες ἀποκαλύπτει τὸν κυνισμό τοῦ Ἄτσεσον ἐκτενέστερα (ὅπως θὰ μπορούσε σήμερα νὰ εἶναι τοῦ Κίσιγκερ) «... ὑπερασπιζόμαστε τὸν «ἐλεύθερο κόσμο» καὶ δὲν μπορούμε (μὴ βασκαθεῖ ἢ ταμπέλλα) νὰ ἐπιτρέψουμε νὰ γίνουν λάθη στὴν Ἑλλάδα». Ἀλλὰ, νὰ πῶς μαγεύεραν τὰ πράματα καὶ κανόνιζαν τίς κυβερνήσεις ποὺ φόρτωσαν καὶ τοὺς ψυχοπαθεῖς δικτάτορες 8 χρόνια στὸ σβέρκο τοῦ λαοῦ. Ὁ συντηρηχὸς ἐ.ἀ. Ἀντώνιος Παπασπύρου ξεσκεπάζει ὅτι: «τὴν ἀνοιξη τοῦ 1965 στὸ ξενοδοχεῖο «Μητρόπολις» τῆς Κοζάνης, συνάντησε ἕναν ἀμερικανὸ συντηρηχὸ ποὺ τὸν γνώριζε ἀπὸ παλιὰ καὶ τοῦ εἶπε ὅτι: θεωροῦσε ὡς μόνον κατάλληλο ἡγέτη γιὰ τὴν Ἑλλάδα τὸν συντηρηχὸ Γ. Παπαδόπουλο! Κύριε φύλαττε (!) Γιατί, ὄλοι οἱ ἄλλοι Ἕλληνες πολιτικοὶ ἦταν ἀνάξιοι. Καὶ τὸ «Βῆμα» συνεχίζει:

«Πολλὰ χρόνια πρὶν τὸ πραξικόπημα, μέλη τῆς χούντας ὄχι μόνον εἶχαν ἐκπαιδευτεῖ ἀπὸ τὴν ἀρκερικὴ CIA, ἀλλὰ καὶ ἦταν ἔμισθοι ὑπάλληλοί της... Τὴν

πληροφορία αυτή την έχει δώσει η έφημερίδα «Τάϊμς τής Νέας 'Υόρκης», η οποία ανέφερε δύο 'Αμερικανούς αρμοδίους που είπαν ότι ο Παπαδόπουλος ήταν ανάμεσα στους πολλούς "Έλληνες στρατιωτικούς και πολιτικούς, οι οποίοι επί χρόνια έπαιρναν μισθό από την ΣΙΑ. "Άλλη πηγή, πάλι των «Τάϊμς τής Νέας 'Υόρκης», ανέφερε, ότι ο Παπαδόπουλος έπαιρνε μισθό από την CIA συνεχώς από το 1952.

Μέλος τής ελληνικής ΚΥΠ κατέθεσε ένόρκως, ότι μερικά μέλη τής αμερικανικής ΣΙΑ, φορώντας ελληνικές στολές, πήραν μέρος στο πραξικόπημα τής νύχτας τής 21ης 'Απριλίου 1967 για να είναι βέβαιοι ότι το πραξικόπημα θα είναι αναίμακτο». 'Αλλά... «για χάρη τής διατηρήσεως των καλών σχέσεων με τις ΗΠΑ οι αποδείξεις για τή συνενοχή των Η.Π.Α., δεν θα αποκαλυφθούν δημόσια σε όλους τήν έκταση...»

Χαίρετε λοιπόν «εύλογημένα» έργα τής ΣΙΑ και φτηνή τής 'Ελλαδίτσας του "Άτσεσον αγοραπωλησία (!) Αϊδώς άργεϊοι (!)

«Και αν ή θία καθυποτάσσει ή νίκη της δεν διαρκεί.» Θα τους έκραζε από τον τάφο του ο άείμνηστος 'Αβραάμ Λίνκολν!

Μισαλλοδοξίες έπισκόπου

"Έξω από το φρόνημα και το αίσθημα του λαού σήμερα, τής ιστορικής αλήθειας και τής έθνικής και κοινωνικής αναγκαιότητας, και έξω από το πνεῦμα συμφιλίωσης έπαναπατρισμού των προσφύγων τής προκαθημένης του άρχιεπισκοπικής άρχης, και τής χριστιανικής διδασκαλίας περι ειρήνης, αγάπης και αδελφοσύνης, ο μητροπολίτης Παντελεήμων Θεσ)νίκης, στη γιορτή των 'Ενόπλων Δυνάμεων, αποθρασύνθηκε στα παλιά ψευτοπολιτικά προπαγανδιστικά συνθήματα, σε

κηρύγματα μίσους. Συγκεκριμένα στο ναό τής 'Αγίας Σοφίας, όταν άρχισε να προκαλεί το θόλο του ελληνικού λαού τής υπό ήρωικής περιόδου του 1940 - '45 με φράσεις όπως: «ό καταραμένος έαμοκομμουνιστικός κίνδυνος...» κ.ά. Η πρόκληση αυτή στην κορύφωση του άγώνα για άναγνώριση και από την πολιτεία τής 'Εθνικής 'Αντίστασης του λαού μας, ανάγκασε τον πρόεδρο του Δημοτικού Συμβουλίου και άλλους συμβούλους να αποχωρήσουν εϊθύς από την εκκλησία, και να καταγγείλουν το γεγονός τήν επόμενη μέρα στις έφημερίδες. "Όταν λοιπόν όλοι «οι ύγειώς σκεπτόμενοι» έθνικοί, πολιτικοί και θρησκευτικοί ήγγέτες, καταδίκασαν το πνεῦμα και τους νόμους τής πριν από χρόνια όλέθριας έσωτερικής άνωμαλίας και μισαλλοδοξίας, και όταν ακόμα και ο άσπυγώρητος δικτάτορας Φράνκο στην 'Ισπανία, έκανε πολιτική κατευνασμού των παθών στήνοντας μνημεία και δημοκρατιών και φασιστών, έμπόθεια και μίσος δεν έπρεπε να έχουν θέση στην ψυχή του Παντελεήμονα. Γιατί έτσι προωγείζει στο θλιβερό μεσαίωνα που άλλιμονο στο δνομά του... ότι τους πάντες έλεει (!) Αυτόν ποιός θα τον έλεήσει; "Έπρεπε πολλά να είχε μελετήσει και προπάντων τις ιστορικές αλήθειες, να αποβάλλει πλάνες και προκαταλήψεις, ν' αγαπήσει πλατιά και μεγαλόψυχα τον κόσμο, για να ένδύθει το ιερό θρησκευτικό περίβλημα, και ν' ακολουθήσει το φωτεινό και καρποφόρο δρόμο τής αγάπης του Χριστού. Και όχι να σπέρνει σ' αυτόν το δρόμο ζιζάνια κι άγκάθια! 'Ο λαός με την παροιμία του έχει δικίο όταν λέει ότι: «τά ρόσα δεν κάνουν τον παπό» και «άν την αγάπην λαλώ και τοίς ανθρώποις αγάπην ούκ έχω, γέγονα χαλκός ήχών και κύμβαλον άλλαλάζον». Πρέπει κάποτε να υπάρξει σ' αυτούς τους κληρικούς πέρα από τον ήθικό νόμο, ένας φραγμός, ένα όριο άνεπικότητας: κι όταν παραβαίνουν τους χριστιανικούς κανόνες, να τιμωρούνται παραδειγματικά.

Φιλειρηνικά...

'Υπάρχουν προς τιμή του λαού και τής 'Ελλάδας, πολλές προσωπικότητες στη χώρα μας που έχουν κάνει συνείδηση τήν υπόθεση τής ειρήνης στον κόσμο. Κινούμενοι από αυτά τα έλατήρια και τις ανθρωπιστικές διαθέσεις, πρόσφατα δημιουργήθηκε στην 'Αθήνα μια φιλειρηνική

σταυροφορία μὲ ἐπικεφαλὴ τὸν κ. Δ. Δρακοντογιάννη - Φιλιππάτο, ποὺ ζήτησε νὰ παρουσιαστῆ καὶ διαμαρτυρηθῆ σὲ πολέμο- κάπηλους καὶ φιλειργιστοὺς ἡγέτες τοῦ κόσμου, ὅσοι εἶναι ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν ἀποτροπὴ κάθε πολέμου καὶ τὴν παγίωση τῆς εἰρήνης. Ὅμως οἱ ἀρμόδιοι δὲν τῆς ἐπέτρεψαν δημόσια ἐμφάνιση καὶ πορεία... Ὡραία ἔλευθερία(!)

Ὁ Πίος καὶ τὰ βραβεῖα

Ἡ παπικὴ ἐκκλησία ἔχει ἱστορίαν στὴν ὑποκρισία. Ἄν καὶ ποτὲ τῆς δὲ γλυτώνει ἀπὸ τὴν ἠθικὴ κατακρίσιμὴ καὶ τὴν ψυχρο- λουσία, ὁ Πάπας ἀπροκάλυπτα καὶ σήμερον βράβευσε τὴν πινουστὴ μαφία(!) Στὴς 26 Ἰουλίου «σάβας» ἔγραψαν «Τὰ Νέα» στὴν Ἰταλία, γιὰ τὸν Πίον, ὅτι ἐξορισε τὸ μετάλλιο τοῦ Βατικανοῦ μὲ τὴν εὐχὴν τοῦ στὸν Πινουστὴ. Καὶ οἱ ἰταλικὲς ἐφημερίδες σκο- λίασαν: «ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ ἀπὸ τῆς ἀδιανόητες γκάφες τοῦ Βατικανοῦ, γιὰ τὸν αἰμοσταγῆς δικτάτορα δὲν σκοτώνει καὶ δὲν βασανίζει μόνον τοὺς ἀπλοὺς κι- λιανοὺς πατριῶτες, ἀλλὰ καὶ καθολικοὺς ἱερεῖς». Μὰ τὸ Βατικανὸν πιστὸ μὲς στῶν καιρῶν τοῦ τὴν ἀναισθησία, ἐκτελεῖ μὲ συνέπεια αὐτὰ τὰ διαβήματα, σὺν προκε- κωρημένον φυλάκιο τῆς CIA χωρὶς νὰ ἔχει καμιά οὐσιαστικὴ σχέση μὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν ἐκκλησία. BRABISIMO στὸν ποιημένα ἀφελῶν προβάτων καὶ λύκων... καίρε- ὅτι βραβεύει τῶν ἐγκλημάτων τὸν ῥύ- πον(!)

Ἀνοσιοστιχουργίες

Ἀπὸ πολλοὺς σημερινοὺς συνθέτες, καὶ ἐκτελεστές, ἡγγύσια ποίηση στὰ νέα τρα- γούδια ἐγκαταλείπεται καὶ περιφρονεῖται. Τὰ ἐπενδύουν μὲ κοινὸ καὶ ἀνοήσιο γλωσσικὸ ὕλικό, ρηχομανίας καὶ πεζολογίας. Αὐθαιρέσιες καὶ προχειρότητες. Χωρὶς ἀ- ληθινὴ ποίηση χωρὶς αἰσθητικὴ ἀντίληψη καὶ ὁμορφιά. Μετρᾶνε καὶ κολλᾶνε νέ- τες σὲ ἀταίριαστες καὶ ἄσοχητες λέξεις. Ἔτσι ἀκοῦμε ἀπὸ δίσκους καὶ ραδιόφωνα πολλὰς ἀπαισιες καὶ ἀηδιαστικὰς καρικατοῦ- ρες στίχων. Ἔχουμε ποιητικὸ λαὸ καὶ ὑπέροχη ποιικιλία ποίησης, καὶ τὴν παρμηγελοῦμε σὲ νέες μουσικὲς συνθέσεις μὲ νόθευ- λέξεις, βερμιαλισμοὺς καὶ νό- θευ- ἀποκρώσεις. Κρίμα! Νὰ ἴδοῦμε ποτὲ ἢ νέα στιχουργικὴ καὶ ἢ νέα μελοποιή- σι, θὰ γίνουσι ἀπὸ αἰσθητικοὺς καὶ συν- τοὺς δημιουργοὺς μὲ σωστὲς κενοτομ- κές καὶ εὐχάριστες ποιητικὰς ἐπενδύσεις, γιὰ σωστὸ προσωριμὸ. Μόνον ἔτσι θὰ γεμί-

ζει καρδὴς ὁ μουσικὸς πολιτισμὸς τὸν ψυ- χικὸν μας κόσμον. Γιὰ τὴν ὅπως λέγει ὁ Ρῶ- σος μουσουργὸς Α. Ν. Σέρωφ «ἡ μουσι- κὴ εἶναι ἡ γλώσσα τῆς ψυχῆς».

Φ ε σ τ ι β ἄ λ

Καὶ ἐπειδὴ ὁ λόγος γιὰ σωστὴ ποίηση στὰ νέα τραγούδια, εἴχαμε φέτος τὴν γελοιοδέ- στερη συγκομιδὴ σὲ στιχουργία καὶ στι- χουλοκίαν στὸ ζειρομένο φροσιβάλ (Οσο)νί- κης. Ὅλα σχεδὸν τὰ λόγια τετρακοσίων τραγουδιῶν ποὺ στὸν τελικὸ γύρον διαγω- νίστηκαν τὰ δέκα, ἦταν ἀποκομῆματα ἀπὸ νοσηρὰ μυαλά, ἀπὸ παιδικὰς ἀφέλειες, φτωχὰς διατυπώσεις καὶ ἀσυγχώρητες καταπτώσεις(!)

Ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ προκρίθησαν στὰ δέ- κα τελευταῖα, ἀπολαῦστε λίγες στιχουλο- κές(!)

1. «Σὺν Θεῷ μου σὲ πιστεύω(καὶ γιὰ σὲνα μόνον ζῶ(καὶ ἀξίζει στὴν ζωὴ μου(δυνατὰ νὰ σ' ἀγαπῶ» 2. «Ἄχ Ἀμαλίτσα(μοιάζει ἡ ζωὴ μὲ μιὰ βαλίτσα(κ.λ.π.» 3. «Ἰσχύζουμε χοντροὶ καὶ εὐτυχισμένοι(ἀπὸ κρασί καὶ οὐτοκὺ ζαλισμένοι» 4. «Πᾶ- με καλὰ νὰ ἔχουμε τὴν ὑγείαν μας(νὰ μπαίν' ἡ χύτρα στὴ φωτιὰ μας». Φωτιὰ λοιπὸν στὰ παντζῆκια τοὺς καὶ φωτιὰ νὰ ζεστάνει τοὺς νέους κρύους προετάστρους τοῦ... φροσιβάλ(!) Ἔχ τι πουλιέται σὲ τοῦτον τὸ ντουνιά(!) Πάρτε κόσμε! Αὐ- τὰ τὰ ἐκτρώματα ποὺ ἦταν κίβλας ἀνάμε- σα στὰ πρῶτα, (σκεφεῖτε τι θὰ ἔταν τὰ 390) ἦθελαν καὶ «ἐνορχηστρωτὲς καὶ δι- ευθυντὲς ὀρχήστρας»: Γκλάβηδες καὶ Ναγ- κασιάνηδες, ποὺ εἶχε βαρεθεῖ καὶ ἀηδίασει νὰ ἐνημερώνει παπαγαλιστικά τὸ «μακά- ριο «φιλόμουσο» κοινὸ καὶ ὁ κ. Στέας σὺν ἑγκούρδιστο γραμμόφωνο(!)

Σταθερότητες (!)

Τὸ πῶσο διαλεκτικὰ καὶ προοδευτικὰ... βαδίζουν τὰ πολιτικὰ πράγματα στὴ χώρα μας; Αὐτὸ τὸ μαρτυροῦν ἀπὸ τὸ 1946 τὰ ἴδια πρόσωπα ποὺ βρισκονται στὴν ἐξουσία ἐκτὸς ἀπὸ κεῖνα ποὺ πέθαναν. Καὶ πρὶν ἀπὸ 25 ὀλίγα χρόνια δὲν ἦταν ἄπορ- γοι οἱ κ.κ. Παναγιωτοῦρας, Ράλλης, Ἀ- βέρωφ Καραμανλῆς κ.ά.; Μὲ διακοπὰς, μὲ διαλλείματα βέβαια γιὰ ἑγκούραση, οἱ ἴδιοι μᾶς κυβερνᾶν καὶ σήμερον. Ἔτσι, γιὰ νὰ καίρονται οἱ Ἕλληνες τὸ πῶσο γοργὰ ἐ- λελίσσονται τὰ πράγματα στὴ χώρα μας ποὺ ἀνοεῖ πολὺμορφῆ, φαιδρῆ ἢ νομιότυπη βία καὶ ἡ καλονοθεσία, ὁ παραιομηδὲς, τὸ βόλεμα καὶ ἡ ρουσοφετοσκοπία(!)

ΤΕΣΣΕΡΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΣΤΟ «ΕΛ. ΠΝΕΥΜΑ»

Για τον έκαναπατρισμό

(Τη λάβαμε άνορθόγραφη και τή δημοσιεύουμε αΐτουσια, αλλά με τήν όρθογραφία της)

Τό περιοδικό σας «Ελευθερο Πνεύμα» «Αγαπητέ κ. Μάλαμα, φτάνει και σ' ένα μικρό χωριό τής Ήπειρου. Σάς συγχαίρω εγώ και πολλοί χωριανοί μου, για τήν καθαρότητα τής αλήθειας που γράφετε. Έμεις δέν ξέρουμε πολλά γράμματα. Έκείνο όμως που πραγματικά μάς συγκινεί, είναι τά όσα γράφετε για τόν έκαναπατρισμό τών πολιτικών προσφύγων που βρίσκονται άναγκαστικά στις Λαϊκές Δημοκρατίες τής Εύρωπης. Μά τελος πάντων γιατί ή πολιτεία δέν θέλει τόν έλευθερο έκαναπατρισμό χωρίς όρους; Γιατί ή πολιτεία του Βιετνάμ, ύστερα από τόσα χρόνια έμφυλιου σπαραγμού, έδωσε άμέσως γενική άμνηστία με νόμο; Πριν λίγο καιρό στόν άθηνάϊκό τυπο΄ ένας έκανατρισμένος Έλληνας, δημοσίευσε άνοιχτή έπιστολή στόν πρωθυπουργό και του Διευτ' έκυριε Καραμανλή, έφυγατε κρυφά με άλλο όνομα, και έπιστρέψατε με κανονικό διαβατήριο... Έμεις φυγαμε με πόλεμο, και ύστερα από 27 χρόνια γιατί δέν μάς χορηγείται διαβατήριο; Γιατί τόση άδικία;

Κύριε Μάλαμα στό χωριό μας ζούμε καθημερινά με τήν άγωνία μιάς μητέρας (άλλά και κάθε μάνας) που περιμένει τό παιδί της. Είναι 84 χρονών ολομόναχη. Ένα παιδί της έχει σκοτωθεί στό άλβανικό μέτωπο. Γράμματα δέν ξέρει. Δυό χρόνια περιμένει. Και έχει πιστέψει ότι θα 'ρθει ό γιός της. Άλλά τίποτα Κρίμα! Έσπειρε τόν κήπο σκουφά - σκουφά. «θα 'ρθουν τ' άγγονια μου - Διευτ' - να φάνε ζαχαδάτια.» Άλλά, και φέτος τά μοίρασι στους χωριανούς. Κι άπόμεινε με τό καρτέρι! «Τά χαρτιά τών άγγονιών μου γιατί δέ φεύγουν από τήν Άθήνα;» Μάς λέγει ή άξιολύπητη γριαυλα! Έμεις οι άπλοι άνθρωποι ψηφίσαμε Καραμανλή, έπίτι πιστέψαμε στά λόγια του ότι «όλοι οι Έλληνες θα έχουν τήν ίδια θέση». Πιστευουμε πραγματικά ότι ό έκαναπατρισμός ώρίμασε τόσο πολυ, που δέν ύπάρχει καμία άμφιβολία και δικαιολογία για τήν καθυστέρηση τών Έλλήνων άδελφών μας. Ύπέρ του έκαναπατρισμού ταχθήκαμε οι διάφορες προσωπικότητες από τόν κ. Π. Κανελόπουλο μέχρι τόν άρχιεπίσκοπο Σεραφείμ. Σε παρακαλούμε να δημοσιεύεις ταχτικά για τόν έκαναπατρισμό, ώστόσο να έλθουν όλοι οι πολιτικοί πρόσφυγες.

Σέ χαιρετούμε φίλε κι άδελφέ
Μιά ομάδα χωρικών Ήπειρωτών.

Για τόν Άρη

Διαλεχτέ φίλε και συμπολεμιστή Μάλαμα
Η νέα σου πνευματική προσφορά «Ελευθερο Πνεύμα» όταν τή διαβάζει κανείς δέν νιώθει μονάχα εύχαρίστηση αλλά και έξαιρετική ικανοποίηση, γιατί δίνεις τήν κρίση σου με τίμιο τρόπο ίσο και ζωντανό. Πείθεται ό άναγνώστης ότι αΐτό τό περιοδικό όπηρετεί τήν Άλήθεια και δέν τήν άποφεύγει, όπως άποφεύγουν οι κατομοΐτουσσοι να ιδούν τά μούτρα τους στόν καθρέφτη. Γράψτε με συνδρομητή σας, και έλπίζω να φιλοξενησετε τό παρακά

τω άντίκδοτο ποιημάτακι μας, που γράφτηκε στήν 35η έκέτιο του ΕΑΜ (27 - 9 - 76) από μερικούς συμπολεμιστές του πρωτοκαπετάνιου μας που είχαμε συγκεντρωθεί να τονε ελάψουμε!

Άρη, του Λαού καμάρι
του ΕΛΑΣ μας θύλη
πρώτο παληκάρι Άρη,
μονάχο δέν σ' άφήσαμε
στόν ύστερό σου όρφο.
Βαρι σταυρό κι άσπικωτο
σου φόρτωσαν στόν όμο!
Στό γαλγοθά σ' άνέθηκες
δέν ήβρες ούτε μνήμα
μά δπλαστος δέν ζμινεις
για τό μεγάλο κριμα
Χρόνια σε κλωνε
οι αυτροφα, οι γενιές
κι όραο ό καθένας έχει πάρει
να σε δοξάζει, αΐωνα
άθανάτι μας Άρη!

Γιάννης Χατζηκουσγιώπου
Θεσ/νίκη

Στό νεκρό άδερφό ΑΛΕΚΟ ΠΑΝΑΓΟΥΛΗ

Έτσι είναι φίλε μου, οι έκείνοι στό χώμα, κ' οι άκίνδυνοι με τή μπουκιά στό στόμα, να γράφουν ποιήματα .. Άς είναι... Είχα τήν τυχη να σε γνωρίσω από κοντά. Μέχρι τότε, σε ήξερα μόνο από διαδόσεις. Ήτανε περίου τό καλοκαιρι στήν Κιερνο - τόν τόπο που πουάσες - στό ξενοδοχείο Κένεντυ τής Λευκωσίας, τι συμπρωση! .. στήν έβδομάδα άλληλεγγυης... Έχω βει τόσους άνθρώπους στά τόσα χρόνια τής ζωής μου. Άλλά τί τά θες ήσαν κάτι άλλο! Μ' έκείνο τότσιμπαΐκι σου στό χέρι και τά σπαθάτα μάτια σου, κέρδιζες τήν παράσταση, όπως συνήθίζουμε να λέμε έμεις οι θεατρινιοί .. Μέσα στά πολλά που διηγήθηκες σε μένα και στό Νικη, θυμάμαι τό άμμητο... «γιατί ρέ, δέ μάς άφήνεις να πάμε τήν Ελλάδα στό Δουναβή;...» Τόσο σε τρέμανε οι βασανιστές σου .. Σέ ξενοδάα από τότε φίλε μου προχτές γιαμάτο από λαουλούδια, κι έταν κόσμο από λαουλούδια, να φωνάζει άνάθεμα... Άπίστευτο, γλυτώσες από τά τάνες, και πήγες... ένοχλούσες φίλε μου, ένοχλούσες όλους αΐτους τους λεράκηδες, τους λαδωμένους ποντικούς τών γραφείων, τους μαύρους νεκροθάφτες τής πατρίδας, τους ξενοκίνητους κορικούς τών βολλαριών... Και σ' έβγαλαν από τή μέση. Έδώ σε σένα φίλε μου χωράει ένα έπίγραμμα, από έναν άλλο ποιητή - άγνωστή τόν θυτη Άγγουλέ: «Τόν ξέρουμε τόν ένοχο κι είναι γνωστή ή αίτσια...

Αΐωνα σου ήμνήμη μεγάλε μου φίλε. Έκείνο τό κοπάκι που με κέρσες έκείνη τή μέρα στό ξενοδοχείο Κένεντυ στή Λευκωσία, δέ θα τό ξεχάσω ποτέ...

Γιώργος Χριστόπουλος
ήθοποιός - Κυθου 22, Άθήνα

Άγαπητέ μου κ. Μάλαμα, θαμιάζω τό περιοδικό σας, και συγχαίροντας θερμά τους τίμιους άγώνες σας, σας στέλνω με άγάπη, τους παρακάτω στίχους:

«Τό Έλευθερο σας πνεύμα/ λύτερο που έχει πνεύμα./ σκόψη λύτερη σε πνεύμα/ δίνει πάντα και με πνεύμα./Και χτυπάει αΐτό τό σπνεύμα κάθε σκλαβωμένο πνεύ-

Γιάννης Βιστάκης

Ο εκδότης και διευθυντής της «Π. Ο. Έρευνας», Γ. Βιστάκης μάς αποχαιρέτησε στις 28/7/76. Γεν. στην Κρήτη από πλούσιους γονείς ανάδειχτηκε ένας τίμιος, ηθικός και άκέραιος πνευματικός αγωνιστής. Η Κρήτη με την Ήπειρο αποδείχτηκαν παληκαρογόνες χώρες αδερφές σε άμετρητες πατριωτικές και αγωνιστικές μορφές. Ο Βιστάκης ξόθησε στην έπολη του χρέους γράφοντας τα δυο τελευταία άρθρα του περιοδικού του, πελεμώντας όχι θέβαια με τη «βολίδα» αλλά με την πέννα στο χέρι, τη «γραφίδα» που όπως έλεγε ο Βοναπάρτης είναι και οι δυο από το ίδιο μέταλλο, μα νικήτρια θγαίνει η γραφίδα δηλαδή το πνεύμα κι όχι το σπαθί. Τα άρθρα του είχαν τίτλους «Αλλαγή πορείας» και «Η ηθική του μαμωνά». Στο μακρόχρονο σκληρό αγώνα του, διακρίθηκε σαν γενναίος δημοσιογράφος, άνθρωπιστής και μαχητής του δίκιου, της αλήθειας. Έγκολπώθηκε από νέους προοδευτικούς ιδέες κατατράχτηκε και ταλαιπωρήθηκε πολύ. Όμως και με κλονισμένη υγεία, άντεχε και πολεμούσε το καταδύναμη τον άποικιοκρατικό Ιμπεριαλισμό. Στην «Έρευνα» του κράτησε άμεμπτη και σταθερή σοσιαλιστική γραμμή. Το «Ελεύθερο Πνεύμα» συλλυπείται την άξια του συντρόφισσα τιμώντας τη μνήμη του σεμνού πνευματικού ανθρώπου και άτιμητου συναγωνιστή του.

Λ. Μ.

Πάνος Ν. Τζελέπης

Πέθανε πρόσφατα στην Αθήνα σε προχωρημένη ηλικία ο περίφημος αρχιτέκτονας Πάνος Ν. Τζελέπης. Ο φιλότιμος και άνθρωπιστής της ούσιας φίλος ήταν μιά σπουδαία φυσιογνωμία των τεχνών και των γραμμάτων. Κατάγονταν από άρχοντική οικογένεια της Πόλης με ρουμελιώτικη ρίζα. Από τους πρώτους κοντά στον Ψυχάρη μαχητικός δημοτικιστής και γλωσσικός καινοκόμος. Προχώρησε με τόλμη στην ύποθήκη του μεγάλου Βηλαρά με, στην κατάργηση των τόνων. Έζησε χρόνια στην Εύρωπη. Με πολλές γλώσσες και κλασική μόρφωση. Βιβλία του εκδόθηκαν και στη γαλλική γλώσσα. Φίλος του λαού. Ποιητής, πεζογράφος, μελετητής και καλλιγράφος, ο κατεξοχήν συγγραφέας της λαϊκής αρχιτεκτονικής στην Ελλάδα. Διακρίθηκε ύποδειγματικά για τη ρωμείκη ψυχική και σωματική λεβεντιά και για την εύεργετική του ανθρωπιά. Σε πεζογραφικά του έργα άφηγηματικά χρονικά, περιέσωσε θιώματα και χαρακτηριστικούς τύπους από την παλιά ζωή της Πόλης. Η ποιησή του σε παραδοσιακούς ρυθμούς, είναι προοδευτικών ιδεών και ανωτέρων αισθημάτων, για τους τίμιους κι αγωνιζόμενους ανθρώπους, τη λευτεριά την όμορφιά και την Έλ-

μα/ και κατεστημένο πνεύμα/ που άχρηστο μάς είναι πνιύμα./Και μάς δείχνει πώς με πνεύμα/ έχει για σκοπό το «Πνεύμα» να κρατήσει, να ναι πνεύμα/ λεύτερο πολύ σε πνεύμα».

Ι. Γ. Σάρρας

Ήγουμενίτσα - Θισπρωτίας

λάδα. Το «Ελεύθερο Πνεύμα» στην πρώτη έκδοτική του περίοδο τον είχε φίλο και συνεργάτη, με τιμή και περηφάνια χαράζει αυτές τις άράδες για την αιώνια μνήμη του άρχοντόψυχου Πάνου Νικολή Τζελέπη όπως ήθελε να τον άποκαλούμε.

Λ. Μ.

ΕΛΛΗΝΟΡΟΥΜΑΝΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ

Στο Βουκουρέστι, ύστερα από 50 δάκκερα χρόνια, έκδόθηκε πρόσφατα το πρώτο ελληνορουμάνικο λεξικό από 650 σελίδες, πλούσιόδωρο και πολύμοχθο έργο του εκεί περισπούδαστου Ήπειρώτη διακεκριμένου Νεοελληνιστή, λόγιου και μεταφραστή κ. Λάμπρου Πετσίνη. Το βιβλίο αυτό του άκάματου στυλοβάτη των ελληνορουμανικών γραμμάτων, άποτελεί μοναδικό και πολύτιμο βοήθημα στη σπουδή και μελέτη των δύο γλωσσών. Εύσυνείδητος και πιστός έπιστήμων ο κ. Λ. Πετσίνης πραγματοποίησε άθλο, φωτεινό σημάδι και γερή κατάθεση αγάπης και άφοσίωσης στην άμιλλα και την παρατέρα διεύρυνση των σχέσεων και της συνεργασίας των δύο χωρών.

ΕΝΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ

«Η Γραφική Ρουμανία» είναι ένα έξοχο ελληνόγλωσσο περιοδικό, που θγαίνει στο Βουκουρέστι κάθε τρίμηνο. Παρουσιάζει πολλά τουριστικά και ταξιδιωτικά ενδιαφέροντα, εικόνες από τις όμορφιές της ρουμανικής φύσης και την πρόοδο του λαού της. Σε χαρτί πολυτελείας μεγάλο σχήμα με πλούσια και ποικίλη ύλη σε Ιστορικά, τουριστικά και στατιστικά θέματα, το νεώτερο τεύχος κυκλοφόρησε (και με ταξιδιωτικές έντυπώσεις του διευθυντού μας για τη Ρουμανία) μετάφρασμένο και έπιμελημένο από τον έξαιρέτο μεταφραστή και συγγραφέα Λάμπρο Πετσίνη.

ΠΑΝΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΣ

Η Ήπειρ. Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών προκήρυξε τον Α΄ Πανηπειρωτικό Διαγωνισμό ποιήματος, διηγήματος, ζωγραφικού πίνακα και φωτογραφίας, για κάθε ηπειρωτικής καταγωγής λογοτέχνη και καλλιτέχνη. Μπορούν να λάβουν επίσης μέρος και οι νέοι όποιασδήποτε καταγωγής άρκει να σπουδάζουν στα εκπαιδευτήρια της Ήπειρου. Θα άπονεμηθούν ανά 3 θραβεία στο κάθε είδος, από 10.00 έως 3.000 δρχ. που άθλοθέτησαν οι χρηματοδότες εύγενικοί πατριώτες: Άχιλλέας Έμμανουλίδης, Σάββας Νικολάτος, Άχιλλέας Φλώρος και Γιάννης Καμπέρης.

Όσοι έπιθυμούν να άρουν μέρος με ένα ποίημα, ένα διήγημα (έως 10 δακτυλογραφημένες σελίδες) έναν πίνακα και μία άσπρόμαυρη φωτογραφία να στείλουν σε 6 αντίγραφα με ψευδώνυμο και χωριστό φάκελο με τα βιογραφικά στοιχεία. Τα έργα να είναι ανέκδοτα. Η προθεσμία λήγει στις 10 - 1 - 77. Η άποστολή αυτών στη δ)νση; Εύρυσθένη Παναγιωτίδη Έθν. Τρ. Ελλάδος ΚΑ΄ Φεβρουαρίου 2, Ίωάννινα (για τον Πανηπ. Διαγωνισμό.) Πιρισ. πληροφορ. στο τηλ. 27.635 (κ. Σιωμόπουλο) για τα λογοτεχνικά είδη. Πρόσβιτις πληροφ. για τον καλλιτεχνικό κύκλο στους άριθμούς 28.007 (κ. Παναγιωτίδη) και 26.560 (κ. Καλογερίδη) Η κριτική Έπιτροπή θα άνακοινωθεί άργότερα.

Περιεχόμενα

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΕΩΔΗ ΠΟΙΗΣΗ:	
Μιλταρισμός (Γ. Έλιγιό)	ΣΕΛ. 385
Συμβουλές του Μπρέχτ για τους ποιητές	» 385
Μυρικόςτικές άποψεις (Δ. Κακαβελάκη)	» 386
ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ:	
Συστήματα, ψυχοφοβίες κι εξελίξεις	» 386
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΟΙΗΣΗ:	
Από Ρουμανία (Μετ. Α. Πετσίνη)	» 389
» ΕΣΣΔ (Μετ. Μ. Ροζιδη)	» 390
» Βουλγαρία (Μετ. Ρ. Μπουμη)	» 390
» Ίταλία (Μετ. Α. Μάλαμα)	» 391
» Άλβανία (Μετ. Ρ. Μπουμη)	» 391
» Ίσπανία (Γκ. Βινερέμος)	» 392
» Πολωνία (Ν. Χατζηνικολάου)	» 392
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ:	
Ο Κόσμος (Α. Κυριακόπουλου)	» 393
Φυλακισμένοι (Α. Παραφεντίδου)	» 393
Φοιτητής Πολυτεχνείου (Στ. Καλού)	» 394
«Τη άθηναική» ντολαία (Ν. Τέντα)	» 394
Ίλιγγος (Γιαν. Καραθίδα)	» 394
Μοντέρνα Άθηνά (Τ. Ολύμπου)	» 395
Συνημα στην Άφρική (Ο. Σάντ)	» 395
Ζαγοροχώρια (Α. Ζόλδερ)	» 395
Θαλασσοταραχή (Ν. Χατζηνικολάου)	» 396
Ίφιγένεια (Ν. Χατζηνικολάου)	» 396
Πάρνα (Β. Σουλτάνη)	» 396
Οι άφέντες (Τ. Άλασάκη)	» 396
Η ζωή παγνίδι (Σ. Μουσελίμη)	» 397
Άντιδοτο (Ν. Μιχάτα)	» 397
Υπαναχωρήσεις (Γ. Σμυρνιώτη)	» 397
ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ:	
Άπορ.α (Γ. Π. Αναγνωστόπουλου)	» 397
Παρότρυνση και Πισοδρόμηση (Γ. Χωματό)	» 398
Σηκώσιτε (Σ. Γιωθάνη)	» 398
Άδερφέ μου (Δ. Εύσταθίου)	» 398
Ω ... επιφάνεια (Θ. Μαλδογιάννη)	» 399
ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ:	
Συγχρονη Ίσραηλινή Λογοτεχνία (Ν. Λώλη)	» 400
Διήγημα: Προβάλαμοι Ίατρειών (Η. Λεφαίση)	» 401
Διήγημα: Καί λοιπόν; (Α. Δελώνη)	» 404
Τετράδια μελέτης της ρουμανικής λογοτεχνίας (Α. Ράδου)	» 406
ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ:	
Παραδόσεις - εστράπελα - μύθοι κ.λ.π. (Χ. Σκανδαλή)	» 413
ΚΡΙΤΙΚΗ ΑΝΑΤΟΜΙΑ:	
Άνθολόγιο αντιφάσεων για τη Ρωσική Εκκλησία (Α. Μάλαμα)	» 417
Οι συγγραφείς στην Άνατολή και στη Δύση	» 418
ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΙΘΩ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ:	» 420
ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΑ:	» 421
Άλήθειες για την Έθνική Άντισταση (Π. Κανελλόπουλου)	» 421
Γοργολόταμος. Σύμφωνο; Τσώρτσιλ - Χίτλερ (Α. Μάλαμα)	» 422
ΜΟΡΦΕΣ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΩΝ:	
Αισθητικές αναλύσεις διαφόρων έργων (Α. Μάλαμα)	» 424
ΜΕ ΤΟ ΣΦΥΡΙ ΣΤΑ ΚΑΜΩΜΑΤΑ:	
Διάφορα σχόλια από την πνευματική	

και λογοτεχνική κίνηση (Α. Μάλαμα)	» 430
ΠΟΛΙΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΕΝΤΡΙΣΜΑΤΑ:	
Διάφορα σχόλια (Α. Μάλαμα)	» 436
ΤΕΣΣΕΡΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ	» 446
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ	» 447

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΙΑ

Με εξαιρετική έπιτυχία τρία βιβλία του Λάμπρου Μάλαμα. Διδαχτικά και πρωτότυπα έργα που άνηκουν στα δυσκολότερα είδη του λόγου.

«ΜΙΚΡΟΙ ΗΡΩΕΣ»

Διηγήματα για μικρούς και μεγάλους. Σελίδες 176 εικονογράφηση: Νίτσας Γ. Παπακώστα δρχ. 120.

«ΘΩΜΑΣ ΠΡΕΛΟΥΜΠΟΣ»

Ίστορικό δράμα που μαστιγώνει κάθε τυραννο και κάθε τυραννία. Δρχ. 80

«ΜΕΣΙΤΕΣ»

Συγχρονη σατιρική κωμωδία που κατηριάζει τα κοινωνικοπολιτικά ήθη του καιρού μας. Δρχ. 80. Πωλούνται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία και στη δ/ση του Συγγραφέα με τη σχετική έκπτωση.

«ΚΡΙΝΑΝΘΙΑ»

Ένα βιβλίο με σάτια και χαριτωμένη παιδική ποιηση του γνωστού συγγραφέα της παιδικής λογοτεχνίας Θ. Κ. Τραυτή. Κυκλοφορεί σε Β' έκδοση εικονογραφημένο από την Γιαννιώτισσα ζωγράφος Νίτσα Γ. Παπακώστα. Με έγκριση του Υπουργείου Παιδείας πωλείται στα κεντρικά βιβλιοπωλεία και στη δ/ση του συγγραφέα.

Κάτω Άχαγιά - Πατρών

«Η ΔΙΨΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ»: Χαράλαμπος Πέτσου
Μόλις κυκλοφόρησε ένα σύγχρονο κοινωνικό μυθιστόρημα όπως τό άποκαλεί ο γνωστός συγγραφέας. Μιά νέα αισθηματική και συμπαιθητική προσφορά του άξιου Ήπειρώτη συνάδελφου άφαιρωμένη στον «μικρό θεό». Πωλείται στα βιβλιοπωλεία και στη διεύθυνση του συγγραφέα.

Ραθιné 11 Περιστερί - Άθήνα

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

Ίδιοκτήτης - ύπευθυνος - έκδότης:

ΛΑΜΠΡΟΣ ΜΑΛΑΜΑΣ

Δ/ση σύμφωνα με τό νόμο: Ε. Βενιζέλου 188 - Γιάννινα

Τηλ. 0651.22.030

Τιμή τεύχους Δρχ. 50

Χρονίστικη ανδρομή έκωτερικού δρχ. 200

Φιλική δρχ. 400

Έξωτερικού δολάρια 10

Όργανισμοί, Νομικά Πρόσωπα, Ίδρύματα, Δήμοι, Κοινότητες Δρχ. 500

Υψηλή - άλληλογραφία έμβάσματα στον Ίδιο. Χειρόγραφα δέν έπιστρέφονται. Φιλοξενούνται μόνο άδημοσίευτες συνεργασίες.

Υπεύθυνος Τυπογραφείου:

Δημ. Καμινάς

Ν. Παπαδοπούλου 9 - Γιάννινα

Τηλ. 27.554 - 26.880

Τό περιοδικό μας πωλείται:

Στην Άθήνα στα περίπτερα του Γιάννη Παπαδημητρίου Πατησίων, 44 και γωνία

Άκαδημίας και Κάνιγγος

Στη Θεσ/νίκη Τύπος Πρέσς

Ταιμισκή 104